

Narodna banka na Republ i ka Makedonija

Kvartalen izveštaj

III / 2005

I zrobotuva: Di rekci ja za i stra` uvawe

dekemvri 2005 godi na

S O D R @ I N A

Makroekonomski dvi`ewa vo Republ i ka Makedonija vo tret i ot kvartal od 2005 godi na	3
1. Ceni	4
2. Ekonomska akti vnost	10
3. Vrabotenost i plati	17
4. Monetarna poli ti ka	20
5. Bankarski sektor	27
5.1. Depozi ti kaj banki te	27
5.2. Plasmani i kamatni stapki na banki te	35
6. Fi nansi ski pazari	38
6.1. Berza	38
6.2. Pazar na trezorski zapisi	40
7. Bi l ans na pla}awa	41
8. Devizni dvi `ewa	57
9. Javni f i nansi i	63
Pozna~ajni ekonomski nastani i promeni vo zakonskata regul ativa vo tret i ot kvartal na 2005 godi na	66
Statisti ~ki pri log	69

Makroekonomski dvi`ewa vo Republika Makedonija vo tretiot kvartal na 2005 godina

Intenziviranata aktivnost vo industrijata, trgovijata i zemjodelstvoto i zgolemenata vrednost na transakcijite realizirani vo platnot promet vo tretiot kvartal na 2005 godina signaliziraat natamo{en ekonomski rast, koj vo soglasnost so projekcijite za 2005 godina se o{ekuva da dostigne 4% na godi{no ni vo.

I pokraj sezonskite fluktuacii na industriskata aktivnost, vo tretiot kvartal na 2005 godina bea registrirani pozitivni stapki na godi{en rast na fizi{kiot obem na industriskoto proizvodstvo. Pritoa, vo periodot januari - septemvri 2005 godina industriskoto proizvodstvo bele{i porast od 8,2% vo sporedba so istiot period od prethodnata godina, pri {to i natamu najgolem prido nes imaat zgolemenoto proizvodstvo na osnovni metali, metalni proizvodi vo metaloprera botuva-ka faza, elektri{ni ma{ini i aparati i drugi nemetalni minerali.

Stabilnite cenovni dvi`ewa preovladuvaa i vo tretiot kvartal na 2005 godina. Vo kontinuitet na niskata inflacija vo vtoriot kvartal od 0,9%, vo tretiot kvartal povtorno be{e registrirana niska stapka na inflacija od 0,8%. Vakvite dvi`ewa prido nesoa za blago intenzivirane na prose{nata stapka na inflacija vo prвите devet meseci na 2005 godina, koja dostigna 0,4% (0,2% vo prvata polovina na 2005 godina). Toa vo najgolem del se dol{i na porastot na tro{ocite vo kategorijata „soobra{ajni sredstva i uslugi“ (delumno vo sklad so zgolemuvaweto na maloprodanite ceni na naf tenite derivati) i vo kategorijata „tutuni pijalaci“. Pritoa, tro{ocite za ishrana i natamu bele{at namaluvawe, so {to vo zna{itelna merka go neutraliziraat efektot od porastot na cenite vo spomenatite kategorii, prido nesuvaj{i za odr`uvaweni skoni vo na inflacija. Bazi{nata stapka na inflacija, koja ne go zema predvid efektot od promenata na cenite na ishranata i energijata, vo prвите devet meseci na 2005 godina i znesuva 1,23%¹.

Povolnite dvi`ewa vo nadvore{niot sektor prodol{ija i vo tretiot kvartal na 2005 godina. Vкупnata nadvore{notrgovska razmena na Republika Makedonija vo nabruduvaniot period ostvari godi{en porast od 11,1%, pri natamo{en po intenziven porast na izvozot vo odnos na uvozot na stoki (za 14,5% i 9%, soodvetno) i povi soka stapka na pokri enost na uvozot so izvoz. Pogolemata ponuda na devizni sredstva prido nese za neto-otkup na devizi od strana na NBRM na deviznot pazar, taka {to deviznot kurs na denarot se odr`a na stabilno ni vo.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina be{e registrirana zasilena finansiska intermedijacija, vrz baza na koristewe na sopstvenite devizni sredstva na bankite i zadol`uvawe vo stranstvo, vo uslovi na namaluvawe na depozi tnata baza na bankite i re{i si nepromeneta kamatna politika. Imeno, vкупnite depozi ti na privatnot sektor kaj bankite vo tretiot kvartal na 2005 godina zabele{aa pad od 3,9% vo odnos na prethodnot kvartal, koj re{i si vo celost se dol{i na padot na kratkoro{nite denarski depozi ti (za 21,3%, determiniran od namaluvaweto na kratkoro{nite denarski depozi ti na edno pretprijatie zaradi isplata na dividenda). Pritoa, trendot na porast na kreditnata aktivnost na bankite prodol{i i vo tretiot kvartal na 2005 godina. Taka, vкупnite plasmani na bankite kon privatnot sektor se povi soki za 4,5% na kvartalna osnova, pri porast na kreditite vo doma{na i stranska valuta. Od sektorski aspekt, vo tretiot kvartal na 2005 godina najgolem del od zgolemana kreditna poddr{ka se odnesuva na denarskoto kreditirawe na dolg rok na sektorot „naselenie“ i devizno kreditirawe na dolg rok na korporativnot sektor, {to pretstavuva pozitiven impuls za dinamizirawe na ekonomski ot rast, preku pottiknுவawe na pobaruva-kata i investici skata aktivnost.

¹ Presmetkata e napravena vo Direkcijata za istra`uvawe na NBRM, spored sopstvena metodologija.

1.

Ceni

Vo prvite devet meseci na 2005 godina prose-nat a stapka na inflacija iznesuva 0,4%...

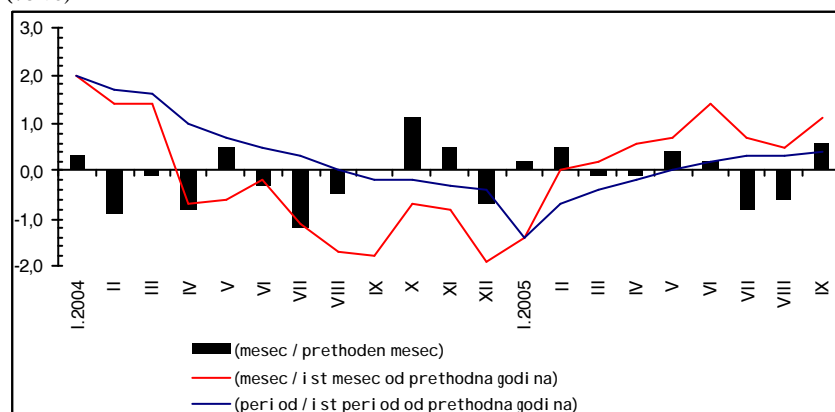
...pri { t o bazi~nat a stapka na inflacija iznesuva 1,23%

Vo periodot januari - septemvri 2005 godina na inflacijata vo Republika Makedonija vo prosek iznesuva 0,4%, merena preku indeksot na tro{ocite na `ivot. Registriranata stapka na inflacija se dol`i na porastot na tro{ocite vo kategoriite „soobra}ajni sredstva i usluga“, „tutuni pijalaci“ i vo kategorijata „obleka i obuvki“, ~ije efekt vrz vkupnata inflacija vo zna~itelendel be{ e neutraliziran so padot na tro{ocite za ishrana², koi se dominantna kategorija vo strukturata na inflaciski ot indeks³. Pri toa, bazi~nata stapka na inflacija, koja go iskl-u-va efektot od ishranata i energijata, vo prvite devet meseci na 2005 godina iznesuva 1,23%⁴.

Porastot vo ramkite na kategorijata „soobra}ajni sredstva i usluga“ od 4,0% vo najgolem del se dol`i na povi sokite ceni na te~nite goriva, soglasno so pove}ekratnoto zgolemuвање na maloprodanite ceni na naftenite derivati od strana na Regulatornata komisija za energetika vo uslovi na porast na svetskite ceni na nafata i naftenite derivati, kako i na efektot od povi sokite ceni na PTT uslugite, poradi niskata sporedbena osnova od prvata polovina na prethodnata godina (ceni te na PTT uslugite bea zgolemeni vo juli 2004 godina i na toa nivo bea zadr`ani i vo prvite devet meseci na 2005 godina). Porastot vo kategorijata „tutuni pijalaci“ (5,7%) proizleguva glavno od zgolemenata cena na cigarite (zgolemuвање na akcizata na ovie proizvodi vo januari 2005 godina, zaradi nejzino usoglasuвање so Direktivite na EU). Porastot na ceni te vo kategorijata „obleka i obuvki“ (2,5%) e determi ni ran od povi sokite ceni na obuvkite.

Efektot od povi sokite ceni na soobra}ajni te usluga dovede do povi soko nivo na tro{ocite za usluga (za 1,6%), nasproti mi ni mal ni ot porast na tro{ocite za stoki (za 0,1%).

Grafikon 1
Tro{oci na `ivot
(vo %)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

² Padot na tro{ocite za ishrana go odrazuva efektot od namaluvaweto na carinite na zemjodelskite i prehranbenite proizvodi, vo soglasnost so ~lenstvoto na Republika Makedonija vo STO.

³ Od januari 2005 godina, Dr`avniot zavod za statistika primenuva nova struktura na ponderi i sodr`ina na indeksnata lista, koja vo soglasnost so metodologijata se revidi ra na seкои pet godini.

⁴ Presmetkata e napravena vo Direkcijata za istra`uvawe na NBRM spored sopstvena metodologija.

Prilog 1

Cenite na nafata na svetski te berzi

Trendot na porast na cenite na surovata nafata na svetski te berzi zapo~nat na krajot na vtorigot kvartal, prodol`i i vo prvite dva meseca od tretiot kvartal na 2005 godina. I meno, odlukata za zgolemuwane na dnevnoto proizvodstvo na nafata od strana na zemjite~lenki na OPEK od po~etokot na juli ne gi dade o~ekuvani te rezultati, taka { to cenite na nafata vo globalni ramki prodol`ija da rastat. Taka, prose~nata cena na surovata nafata na svetski te berzi vo juli dostigna 57,6 SAD dolari za barel (54,8 SAD dolari vo juni). Rastot na cenite be{ e intenzi vi ran vo avgust, koga prose~nata cena na surovata nafata dostigna rekordni 64,3 SAD dolari za barel. Dominantni faktori na porastot na svetski te cenite na nafata vo prvite dva meseca od tretiot kvartal na 2005 godina se*:

- nepovolnite vremenski uslovi (sezonata na uragani vo Meksikanski ot Zaliv), koi go namalija proizvodstvoto na amerikanski te rafinerii locirani vo ovoj region;
- namalenata ponuda koja se dol`i na neraboteweto na del od rafineriite vo SAD poradi tehni~ki problemi;
- potrebata od kumulirawe rezervi vo presret na zimskata sezona;
- politiki~kata nestabilnost vo Saudi ska Arabija, koja raspolaga so edna ~etvrtina od vkupnite svetski rezervi na nafata;
- socijalnite nemiri vo Ekvador i odlukata na vladata za namaluvawe na proizvodstvoto na nafata;
- {pekulativni faktori (neizvesnosta {to ja predizvika teroristi~kite napadi vo London vo po~etokot na juli i opasnosta od eventualen prekin na izvozot na nafata od Iran poradi vlo{eni te me|unarodni odnosi i pritisokot za namaluvawe na nuklearnite aktivnosti).

Grafikon 2

Prose~ni cenite na nafata na svetski te berzi

(„brent“, SAD dolari za barel)

I zvor: The Energy Information Administration (EIA) - statistical agency of the U.S. Department of Energy

Brzata sanacija na golem del od o{tetenite rafinerii od uragani te vo ju`niot del na SAD, odlukata na SAD za aktivirawe na dr`avni te rezervi na nafata i nafteni derivati, kako i najavite na OPEK za zgolemuwane na proizvodstvoto na surova nafata za dopolnitelni 0,5 milioni bareli dnevno se glavni te pri~ini* za postepenoto namaluvawe na pritisokot vrz cenite na nafata, koi

vo septemvri zabele`aa skromno namaluvawe i se svedoa na prose~no ni vo od 62,8 SAD dolari za barel.

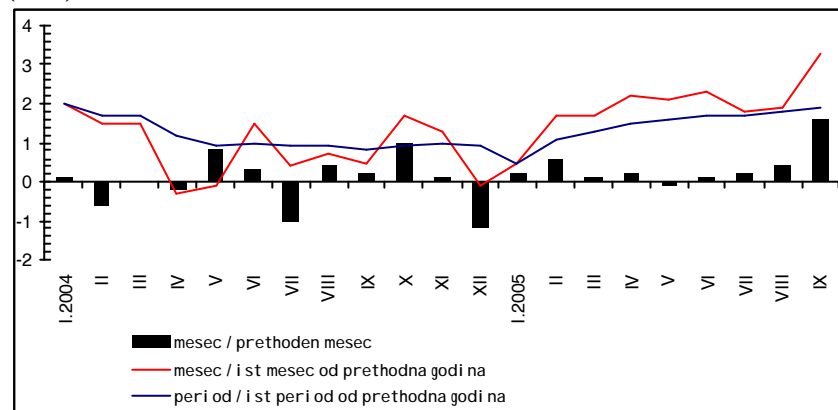
Vo tretiot kvartal na 2005 godina prose~nata cena na surovata naf ta iznesuva`e 61,6 SAD dolari za barel i e povi soka za 48,1% vo sporedba so isti ot peri od od 2004 godi na, odnosno za 18,1% vo odnos na prose~nato ni vo vo prethodni ot kvartal.

* CNN Money, Reuters, Associated press i BBC News.

Od aspekt na mese~nata dinamika, vo juli i avgust bea registrirani mese~ni stapki na deflacija (od 0,8% i 0,6%, soodvetno) pod vlijanie na sezonskoto namaluvawe na cenite na zemjodelskite proizvodi, dodeka vo septemvri be`e registrirana mese~na stapka na inflacija od 0,6%, koja glavno se dol`i na povi sokite ceni na gorivata. Za razlika od indekstot na tro`ocite na `ivot (inflacijski ot indeks), kaj indekstot na cenite na malo vo site tri meseci se registrirani mese~ni stapki na porast (poradi povi sokite ceni na gorivata), a najvisoka mese~na stapka e registrirana vo septemvri (1,6%). Sledstveno, i prose~ni ot porast na cenite na malo vo prvite devet meseci na 2005 godina e pointenziven vo odnos na porastot na tro`ocite na `ivotot i iznesuva 1,9%. Toa se dol`i na razli~nata ponderacijska struktura na ove dva indeksa, odnosno vo indekstot na cenite na malo pove}e doa|a do izraz efektot od povi sokite ceni na naf teni te derivati.

Prose~en porast na cenite na malo vo periodot januari - sept emvri 2005 godi na od 1,9%

Graf ikon 3
Ceni na malo
(vo %)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republ i ka Makedoni ja.

Prilog 2

Porast na inflacijata vo evro-zonata vo tretiot kvartal na 2005 godina

Prose~nata stapka na inflacija vo evro-zonata, merena preku Harmonizirani ot indeks na potro`uva~ki ceni (HICP), vo tretiot kvartal na 2005 godina go nadmina nivoto od 2%, na koe se odr`uva`e vo prethodnite dva kvartala, i dostigna 2,3%. Povi sokata stapka na inflacija vo evro-zonata proi zleguva glavno od porastot na cenite na stokite (za 2,4%), so ogle na toa { to stapkata na porast na cenite na uslugite ne bele`i pogolemi promeni vo odnos na nejz noto ni vo prethodnite dva kvartala (2,3%). Najgolem pri dones za porastot na cenite na stokite i maat cenite na energijata, koi pod vlijanie na dvi `eweto na svetski te ceni na naf tata zabele`aa vi sok porast.

Analizirano po meseci, godišnja stopnja na inflacija v juliju in avgustu se odražuje na nivo od 2,2%. Značiteljen porast je registriran v septembru, ko godišnja stopnja na inflacija dosega 2,6%, v največjem delu pod vplivom na visokot porast na cene energije in v pomembnem delu na porast cen preračunane hrane (porast na danke na cigarete v Germaniji).

Tabela 1
Inflacija v evro-zonati
(na godišnjem nivoju, v %)

	U-estvo v %	2004	Q1 2005 / Q1 2004	Q2 2005 / Q2 2004	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	Q3 2005 / Q3 2004
Harmoniziran indeks na potrošniške cene (HICP)	100	2,1	2,0	2,0	2,2	2,2	2,6	2,3
Stoki (vključno)	59	1,8	1,8	1,8	2,1	2,2	2,9	2,4
Energija	8,6	4,5	7,6	8,8	11,8	11,6	15,2	12,9
Nepreračunana hrana	7,6	0,6	0,5	0,8	0,3	1,1	1,1	0,8
Preračunana hrana	12	3,4	2,4	1,6	1,6	1,7	2,3	1,9
Industrijski proizvodi osven energija	30,8	0,8	0,3	0,3	0,0	0,0	0,2	0,1
Usluge (vključno)	41	2,6	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3

Izvor: Eurostat in Evropska centralna banka

Bazična godišnja stopnja na inflacija v evro-zonati, ki izključuje najvarijabilnejše komponente (cene energije in nepreračunane hrane), v tretjem kvartalu leta 2005 dosega 1,5% (v juliju in avgustu) do 1,4% (v juliju in avgustu), kar kaže na močnejši in direktni učinek od porastov cen energije v primerjavi s preostalimi komponentami bazičnega HICP.

Prosečna stopnja na inflacija v evro-zonati v prvih devetih mesecih leta 2005 dosega 2,1%.

Izvor: Eurostat in Evropska centralna banka.

**Cene na proizvoditelje
na industrijske proizvode
v prvih devetih mesecih leta
2005 dosega v povprečju
povišanje za 3%**

Cene na proizvajalce industrijskih proizvodov v obdobju januar - september 2005 kažejo porast od 3%. Glavni nosilec porastov so visoke cene na proizvajalce nafte in derivatov (za 30,3%), kar je posledica svetovne cene nafte in derivatov. Poleg cen nafte in derivatov, pomembno vlogo igrajo tudi cene na proizvajalce električnih aparatov (4,1%). Namalovane cene v nabavnem obdobju so registrirane predvsem pri proizvodnji in prehrani proizvodov in pijalnic (za 0,1%) in proizvodnji tekstilnih tkanin (za 0,5%).

Od aspekta dvonovne proizvodnje cen so klasificirani po skupini proizvodov, porast cen na proizvajalce nafte in derivatov uslovi visoko nivo cen na proizvajalce energije (za 10,8%), dokler porast cen na proizvajalce električnih aparatov se reflektira na cene na proizvajalce intermedijarnih proizvodov, osven energije (za 0,8%).

Analiza na proizvodne cene po področnih sektorjih kaže dominanten učinek od porastov cen preračunane hrane in industrije, in sicer predvsem nepremetno nivo cen v sektorju „snabovanje s električno energijo, gasom in vodo“ in v manjši meri v sektorju „vade rudi in kamen“.

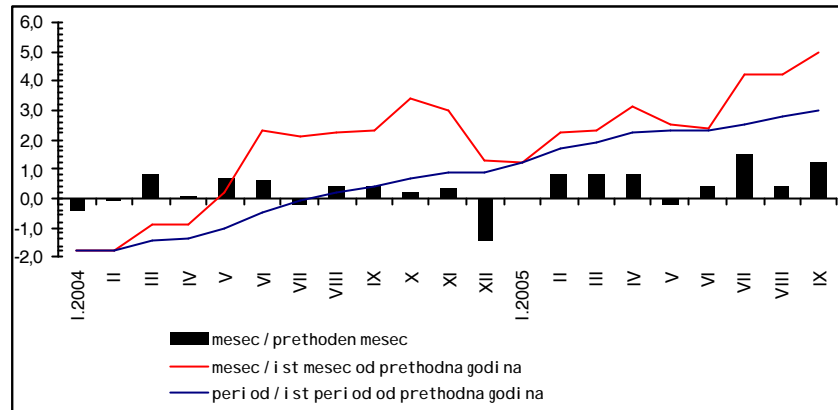

Mese~nata dinamika na proizvodstvenite ceni vo tretiot kvartal na 2005 godina soodvetstvuva so zgolemuwaweto na rafineriskite ceni na naftenite derivati, pri {to najizrazen porast na mese-na osnova e registri ran vo juli (1,5%).

Grafikon 4

Ceni na proizvoditelite na industrijski proizvodi

(vo %)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Za razlika od analize na vlijanieto na doma~nata potro{uva-ka⁵ vrz inflacijata napraveni vo prethodnite dva kvartala, pri {to ne be{e utvrdena nivna jasna povrzanost, analizata na dvi`ewata vo vtorig kvartal na 2005 godina gi potvrdi teoretskite o~ekuwawa za vlijanie na porastot na doma~nata potro{uva-ka vrz ostvarenata stapka na inflacija.

Javnata potro{uva-ka zabele`a nominalen pad od 2,3% vo vtorig kvartal na 2005 godina⁶ vo odnos na isti ot peri od od 2004 godina. Za *individualnata potro{uva-ka*, vo otsustvo na soodveten podatok, se pravi procenka vrz baza na analiza na dvi`ewata na indikativnite kategorii vo nabquduvani ot peri od. Taka, se pretpostavuva porast na individualnata potro{uva-ka vrz osnova na registri rani ot godi {en porast na plati te (za 1,1%), trgovijata na malo (za 14,7%), krediti te na naseleni eto (za 59,2%), prihodi te od danokot na dodadena vrednost (za 4,4%) i uvozot na potro{ni dobra (za 25,5%, koj voedno e poi ntenzi ven od porastot na uvozot na kapitalni dobra). I pokraj divergentnoto dvi`ewe na javnata i individualnata potro{uva-ka, mo`e da se pretpostavi godi {en porast na *finalnata potro{uva-ka* vo vtorig kvartal na 2005 godina, i maj}i predvid deka i ndi vi dualnata potro{uva-ka e nejzi na domi nantna komponenta (so u-estvo od pri bli`no 80%).

I ndikativnite kategorii za *bruto-investiciite* bele`at divergentni dvi`ewa vo vtorig kvartal na 2005 godina. I meno, *investiciite vo ma{ini i oprema* (edna tretina od bruto-investiciite) vo vtorig kvartal na 2005 godina se povisoki za 4,8%, na godi {na osnova. Krediti te odobreni na pretprijatijata i uvozot na kapitalni dobra, isto taka bele`at porast (za 14,5% i 21,3%, soodvetno). Me|utoa, doma{ noto proizvodstvo na kapitalni

⁵ Finalna potro{uva-ka i bruto-investicii. DZS ne publikuva kompletan podatok za rashodnata strana na BDP na kvartalna osnova, odnosno nedostasuvaat podatocite za individualnata (li~na) potro{uva-ka, investiciite vo grade`ni objekti i promenata na zalihite. Sledstveno, analize koi se napraveni vo ovoj kontekst na kvartalna osnova se baziraat vrz procenki raspolo`livite podatoci za drugi kategorii od indikativno zna-ewe i treba da se zemat so gol ema pretpazli vost.

⁶ Posleden raspolo`liv podatok od DZS.

proizvodi i izvršeni te grade`ni raboti bele`at namaluvawe (za 1,2% i 29,6%, soodvetno), { to uka`uva na namalena investicijska aktivnost. Bidej`i promenata na bruto-investiciite vo analizirani ot period zavisi od stepenot na neutralizacija na divergentni te dvi`ewa kaj navedeni te kategorii, ne mo`e da se dade precizna ocenka za dvi`eweto na bruto-investiciite, poradi { to se pretpostavuva deka vo nabqduvani ot kvartal ni vnoto ni vo ostano nepromeneto na godi { na osnova.

Vrz osnova na procenkite za porast na finalnata potro{uva~ka i nepromeneto nivo na bruto-investiciite, se pretpostavuva porast na *doma{ nat a pot ro{ uva~ka* vo vtorigot kvartal na 2005 godina (bidej`i najgolem del od doma{ nata potro{uva~ka, odnosno okolu 80% otpa|aat na finalnata potro{uva~ka), { to e vo sklad so ostvarenata prose~na stapka na inflacija vo nabqduvani ot peri od (0,9%).

Sepak, imaj`i predvid deka registrirana stapka na inflacija vo vtorigot kvartal na 2005 godina e relativno niska, se pretpostavuva (efektot ne mo`e precizno da se utvrdi) deka vlijani eto na porastot na doma{ nata potro{uva~ka vrz inflacijata e ubla`en so ostvareni ot neto-uvoz na stoki i uslugi, vo uslovi na pad na uvozni te ceni⁷. I meno, vo vtorigot kvartal na 2005 godina e registriran neto-uvoz na stoki i uslugi, pri poitenzi ven porast na izvozot na stoki i uslugi (30,7%), vo odnos na porastot na uvozot na stoki i uslugi (17,1%) vo odnos na isti ot peri od od 2004 godina.

Tabela 2
Rashodni agregati na BDP
(nominalni stapki na porast)

	II kv.2005* / II kv.2004
Javna potro{uva~ka	-2,3
Investicii vo ma{ini i oprema	4,8
Izvoz na stoki i uslugi	30,7
Uvoz na stoki i uslugi	17,1

*Prethodni podatoci na Dr`aven zavod za statistika.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina se procenuva deka *individualnata potro{uva~ka* ima inflatorno vlijanie, vo soglasnost so porastot na platite i na kreditite odobreni na naseleni eto, zgolemeni ot promet vo trgovijata na malo, povi soki te prihodi od danokot na dodadena vrednost i porastot na uvozot na potro{ni dobra vo odnos na isti ot peri od od 2004 godina. Vo ista nasoka se ocenuva i vlijani eto na *javnata potro{uva~ka*, dokol ku se zemat predvid zgolemeni te tekovni rashodi na buxetot vo analizirani ot peri od. Divergentni te dvi`ewa na indikatorite na investicijskata aktivnost vo tretiot kvartal na 2005 godina ja ote`nuvaat procenkata na dvi`eweto na bruto-investiciite i ni vnoto vlijanie vrz inflacijata (porast na kreditite odobreni na pretprijatijata i na uvozot na kapitalni dobra i pad na izvršeni te grade`ni raboti i na proizvodstvoto na kapitalni proizvodi). Efektot od namaluvawe na uvozni te ceni i natamue prisuten, vo uslovi na neto-uvoz na stoki i povolen trend na poitenzi ven porast na izvozot vo odnos na porastot na uvozot. Vrz baza na vakvite procenki, mo`e da se konstati ra deka ostvarenata prose~na godi { na

⁷ Vakvi ot efekt proizleguva od namaluvaweto na uvozni te ceni kaj pogolem broj zemjodelski i prehranbeni proizvodi, koi imaat zna~ajno u~estvo vo strukturata na inflaciski ot indeks, determinirano od namaluvaweto na carinite (vo soglasnost so barawata na STO i direktivite na EU).

stopka na inflacija vo tretiot kvartal na 2005 godina od 0,8% e glavno determinirana od porastot na domačata potrošuvanja.⁸

2.

Ekonomska aktivnost

Vo vtoriot kvartal na 2005 godina e registrirana pozitivna stopka na ekonomski rast od 4,7%...

Vo vtoriot kvartal na 2005 godina beše registrirana godišna stopka na rast na BDP od 4,7%. Pritoa, pozitivni ostvaruvawa bea registrirani vo site sektori na ekonomijata, so iskluk na sektorot „gradeništvo“, kade e registriran pad (od 8,9%). Najgolem pridones za realiziraniot porast na BDP ima sektorot „industrija“ so registriran porast od 13%, koj voedno e dominanten sektor vo sozdavaweto na BDP. Učestvo vo analiziraniot kvartal iznesuva 24,3%. Od ostanatite poznajni sektori, kaj „trgovijata“, „soobrajot“ i „zemjodelstvoto“ e restrirani godišen porast od 8,2%, 6,7% i 2,3%, soodvetno. Ovie sektori, vo vtoriot kvartal na 2005 godina, zaedno sočinuvaat 20,2% od BDP.

Tabela 3
Proizvodstvena strana na BDP

	2004/2003	2005		I kv.2004	I kv.2005	II kv.2004	II kv.2005
		I kv.2005/ I kv.2004	II kv.2005/ II kv.2004				
	(realni stopki na rast, vo %)			(učestvo vo BDP, vo %)			
Bruto domaen proizvod	2,9	2,7	4,7	100,0	100,0	100,0	100,0
Zemjodelstvo, lov i umarstvo i ribarstvo	4,4	2,5	2,3	10,0	10,0	9,6	9,4
Vadewe rudi i kamen; Prerabotuvawa na industrijski i snabduvawe so električna energija, gas i voda	-2,1	4,7	13,0	22,5	22,9	22,5	24,3
Gradeništvo	8,7	-9,7	-8,9	4,3	3,8	6,6	5,7
Trgovija na golemo i malo	7,4	6,4	8,2	11,9	12,3	12,2	12,6
Hoteli i restorani	5,3	3,9	6,0	1,9	1,9	2,0	2,0
Soobrajaj, skladišawe i vrski	5,2	5,6	6,7	8,1	8,3	8,1	8,2
Finansijsko posreduvawe; Aktivnost i vo vrška so nedvižen imot, iznajmuvawe i delovni aktivnost; Drugi komunalni, opštni i lični uslužni aktivnosti i inputirani stanarini	2,5	0,2	0,9	13,4	13,1	12,4	12,0
Javna uprava i odbrana, zadolženata socijalna zaštita; Obrazovani e; Zdravstvo i socijalna rabota i Eksterni organizacii i tela	1,8	0,5	0,3	15,7	15,3	14,6	14,0

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija. Prethodni podatoci.

Vo tretiot kvartal od 2005 godina, vrz osnova na raspoloživite podatoci za dvehwata vo industrijata, trgovijata i zemjodelstvoto se oekuva realen porast na BDP vo sporedba so isti period od 2004 godina. I meno, kaj navedenite sektori e registriran godišen porast na aktivnosta, dodeka edinstveno vo sektorot „gradeništvo“ aktivnosta sčuu te e pod nivoto od prethodnata godina. Vo priloga oekuvawata za rast na BDP e izgolemenata vrednost na transakciite realizirani vo platniot promet vo tretiot kvartal od 2005 godina, vo sporedba so isti period od 2004 godina (za 3,7%). Vo soglasnost so proekciite za 2005 godina, vo tretiot od 2005 godina se oekuva realen godišen porast na BDP od 4%.

⁸ Analizata e napravena spored poslednite raspoloživi podatoci za pooddelnite indikatorii. Do dostavuvaweto na Kvartalniot izveštaj III/2005 do Sovetot na NBRM, sčuu te ne bea objaveni prethodni podatoci za BDP za tretiot kvartal na 2005 godina.

Tabela 4
 Pridones na poodelni te kategoriji za porast na industrijsko
 proizvodstvo vo januari - septemvri 2005 godina

	struktura	I-IX.2005 I-IX.2004 vo %	pridones za rastot
Vkupno	100	8,2	100
Energija	21,8	3,7	10,1
Intermedijarni proizvodi, osven energija	33,8	16,1	68,1
Kapitalni proizvodi	4,8	-2,8	-1,7
Trajni proizvodi za { i roka potro{ uva~ka	1,4	-7,8	-1,4
Netrajni proizvodi za { i roka potro{ uva~ka	38,1	5,2	24,8
Vadewe rudi i kamen	1,8	23,1	5,1
Prerabot uva~ka industrija	79,4	9,3	90,3
Proizvodstvo na prehranbeni proizvodi i pijalaci	20,0	5,3	11,4
Proizvodstvo na tutunski proizvodi	3,9	4,4	1,8
Proizvodstvo na tekstilni tkani ni	2,5	-3,5	-0,9
Proizvodstvo na predmeti za obleka; dorabotka i boewe krzno	8,6	3,8	3,5
Izdava~ka dejnost, pe~atewe i reprodukcija na snimni medijumi	3,9	3,4	1,4
Proizvodstvo na koks, derivati na naf ta i nuklearno gorivo	3,0	13,3	4,3
Proizvodstvo na hemikalii i hemijski proizvodi	5,9	2,9	1,8
Proizvodstvo na proizvodi od guma i proizvodi od plasti~ni masi	2,6	-5,7	-1,6
Proizvodstvo na proizvodi od drugi nemetalni minerali	8,1	15,7	13,7
Proizvodstvo na osnovni metali	6,0	49,4	31,9
Proizvodstvo na metalni proizvodi vo metalopreraotuva~ka faza, osven ma{ini i uredi	3,8	27,3	11,2
Proizvodstvo na elektri~ni ma{ini i aparati	3,2	20,6	7,1
Snabduvawe so elektrina energija, gas i voda	18,8	2,0	4,6

* Prethodni podatoci.

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina e registrirana godi{ na stapka na rast na industrijsko proizvodstvo vo od 8,2% ...

I pokraj relativno zabavuvawe na industrijskata aktivnost vo tretiot kvartal na 2005 godina (glavno podvljani e na sezonski namalenata aktivnost za vreme na letni te odmori), trendot na pozitivni stapki na godi{en rast be{e zadr`an. Imeno, vo periodot januari - septemvri 2005 godina fizi~ki otobem na industrijsko proizvodstvo e povisok za 8,2% vo sporedba so isti otperiod od prethodnata godina. Najgol em pridones vo kumulativni otporast ima zgolemenoto proizvodstvoto na osnovni metali (za 49,4%), na metalni proizvodi vo metalopreraotuva~ka faza (za 27,3%), na elektri~ni ma{ini i aparati (za 20,6%) i na drugi nemetalni minerali (za 15,7%). Sledstveno, grupata intermedijarni proizvodi (osven energija) vo koja spa|aat navedeni te industrijski granki, ostvari kumulativen porast od 16,1% i so toa najmnogu pridonese za porastot na vkupnoto proizvodstvo. Pri toa, treba da se ima predvid deka visoki otporast na proizvodstvoto na osnovni metali (so pridones vo vkupni ot rast od 31,9%) delumno proizleguva od niskata sporedbena osnova od prethodnata godina, koga ne rabote{e eden od pogol emi te metalurgeski kapaciteti. Isto taka, intenziviranoto proizvodstvoto vo ova granka vo 2005 godina e vo sklad so soodnosot na globalna pobaruva~ka i ponuda za nikel, koj determinira povisoki ceni na ovoj metal na svetski te berzi vo sporedba so prethodnata godina.

Tabela 5
Ceni na metal i te na svetski te berzi

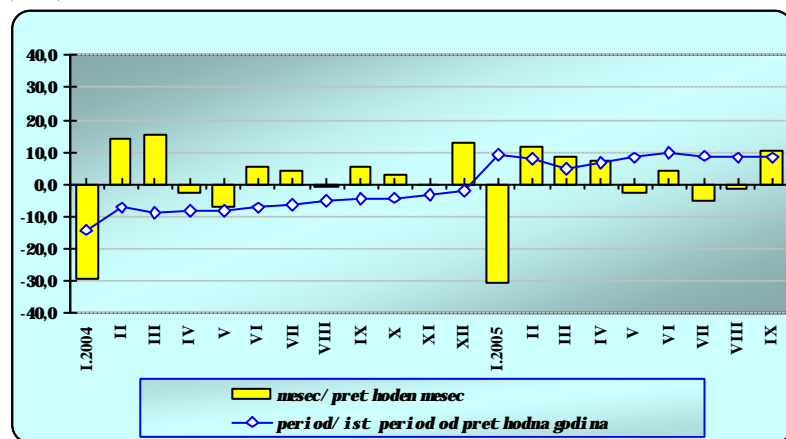
	jan-dek. 2004	jan-mart 2005	april- juni 2005	juli 2005	avgust 2005	septemvri 2005	juli-sept 2005
SAD dolari za unca							
Zlato	409,2	427,1	427,3	424,5	437,9	456,0	439,5
SAD dolari za unca							
Srebro	6,69	7,00	7,18	7,04	7,03	7,19	7,09
SAD dolari za edini ca suv met ri -ki t on							
@el ezna rula	0,38	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
SAD dolar za met ri -ki t on							
Nikel	13823	15348,4	16411,0	14581	14893	14228,2	14567,2

I zvor: Svetska banka.

Zna~itelen pridonos kon kumulativni ot industri ski rast ima i proizvodstvoto na prehranbeni proizvodi i pijalaci, na tutunski proizvodi, na predmeti za obleka, dorabotka i boewe krzno i na proizvodi od izdava-kata dejnost i pe-ateweto. Pritoa, porastot kaj navedenite industri ski granki se reflektira vo zgolemenoto proizvodstvo na netrajni proizvodi za {iroka potro{ uva-ka (za 5,2%). Vo analizirani ot period, pridonos za vkupni ot porast na industri skoto proizvodstvo ima i zgolemenoto proizvodstvo i distri bucija na elektri -na energija i zgolemenoto proizvodstvo na naf teni derivati (za 2% i za 13,3%, soodvetno). Pritoa, intenzivirana ta industri ska aktivnost vo prvite devet meseci od 2005 godina be{ e poddr` ana so zgolemeni ot uvoz na elektri -na energija, na naf ta i naf teni deri vati i na gas -pri roden i industri ski (za 64,8%, za 54,6% i za 31,9%, soodvetno, na godi { na osnova).

Od aspekt na poodelnite sektori, najzna~aen pridonos za porastot na industri skoto proizvodstvo (od 90,3%) ima prerabotuva-kata industri ja, kako dominanten sektor. Pritoa, zabele` itelno e revital izirawe na industri skata aktivnost i vo sektorot „vadewe rudi i kamen“ zaradi restartiraweto na kapaciteti te vo rudarstvoto, so { to i pri donesot na ovoj sektor kon vkupni ot industri ski rast na kvartal na osnova e zgolemeni dosti gna 5,1%.

Graf i kon 5
Di nami ka na i ndustri skoto proi zvodstvo
(vo%)

I zvor: Dr` aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

Vo tekot na treti ot kvartal na 2005 godina bea regi sti rani voobi ~aeni sezonski dvi `ewa na i ndustri skoto proizvodstvo. Taka, vo juli i avgust bea regi stri rani mese~ni stapki na namal uvawe na proizvodstvoto (od 5,1% i 1,1%, soodveto). Vo septemvri be{ e regi stri ran porast (od 10,5%), kako rezul tat na ni skata sporedbena osnova od prethodni ot mesec i na koncentriranosta na

proizvodstvoto na vino vo septemvri (što voobišeno se odvi va vo oktombri).

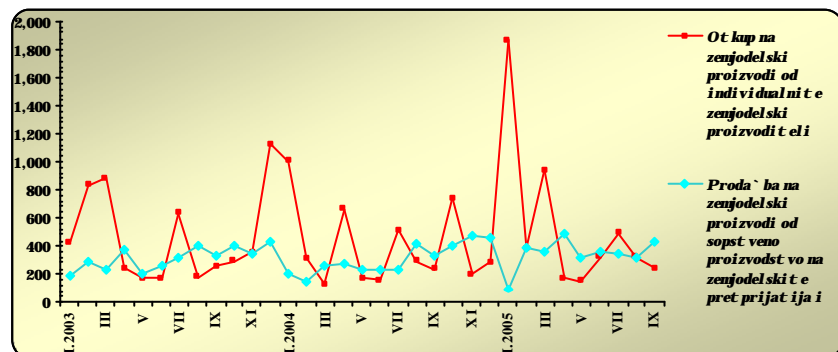
Spored anketata za delovni tendencii vo prerabotuvakata industrija od septemvri 2005 godina⁹, ocenkata na preprijatijata za nivnata ekonomska sostojba e podobrena vo odnos na prethodnoto mesec. Prosežno iskoristuvawe na kapacitetite na preprijatijata na mese na osnova e povi soko za 0,4 procentni poeni i iznesuva 63,5% od normalno iskoristuvawe. Kako glavni ograničuvaki faktori za zgolemuvawe na proizvodstvoto ekonomskite subjekti gi istaknuvaat: nedovolnata domača na pobaruvačka, finansiskite problemi i nedovolnata stranska pobaruvačka.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina se registrirani pozitivni trendovi vo zemjodelstvoto...

Vkupnata vrednost na prodadene zemjodelski proizvodi od sopstveno proizvodstvo na zemjodelskite preprijatija i zadrugi vo periodot januari - septemvri 2005 godina iznesuva 3.105 milioni denari, što pretstavuva porast od 32,8% vo odnos na isti ot period od prethodnata godina. Porast na prodabata e registriran rešikaj site kategorii proizvodi, pri najintenzivno zgolemuvawe na prodabata na industrijskite rastenija, na kova i volna i na ovoče i grozje. Pritoa, 35,5% od vkupnata prodaba vo analiziraniot period se realizirani vo tretiot kvartal. Vkupnata vrednost na otkupeni zemjodelski proizvodi od individualnite zemjodelski proizvođiteli vo prвите devet meseci od 2005 godina iznesuva 4.896 milioni denari, što e za 41% povee vo odnos na isti ot period od prethodnata godina. Porastot se dolži na zgolemeni ot otkup na zelen-uk, industrijskite rastenija i na mleko i mlečni proizvodi. Pritoa, 21,6% od vkupni ot otkup vo nabčduvani ot period se ostvareni vo tretiot kvartal.

Grafikon 6

Prodaba i otkup na zemjodelski proizvodi
(vo milioni denari)

I zvor: Draven zavod za statistika na Republika Makedonija.

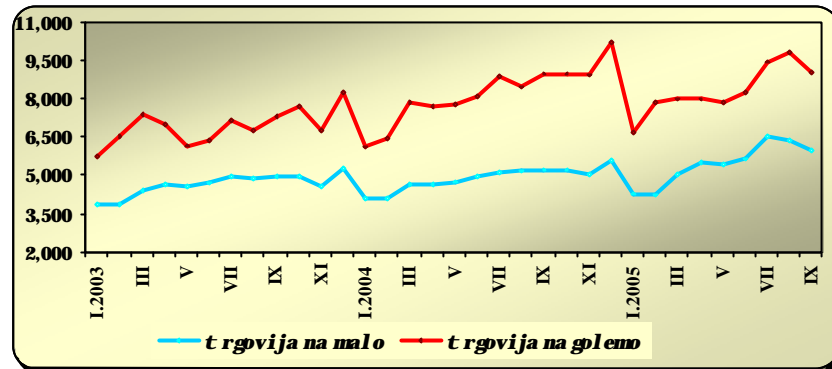
...i zgolemena trgovska aktivnost

Vkupni ot promet vo trgovijata vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 47.095 milioni denari, odnosno 12,9% povee od realizirani ot promet vo tretiot kvartal na 2004 godina. Pritoa, pogolemi ot del od vkupni ot promet (60%) e realiziran vo trgovijata na golemo, kade e registriran godišen porast od 6,8%, dodeka porastot na prometot vo trgovijata na malo e poizntezi ven i iznesuva 14%. Vkupni ot promet vo trgovijata vo periodot januari - septemvri 2005 godina iznesuva 123.717 milioni denari i zabeleška kumulativen porast od 9,6%, pri istovremen porast na trgovijata na malo i trgovijata na golemo (14,4% i 6,6%, soodvetno).

⁹ I zvor: Draven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Grafikon 7
Promet vo trgovija
(vo milioni denari)

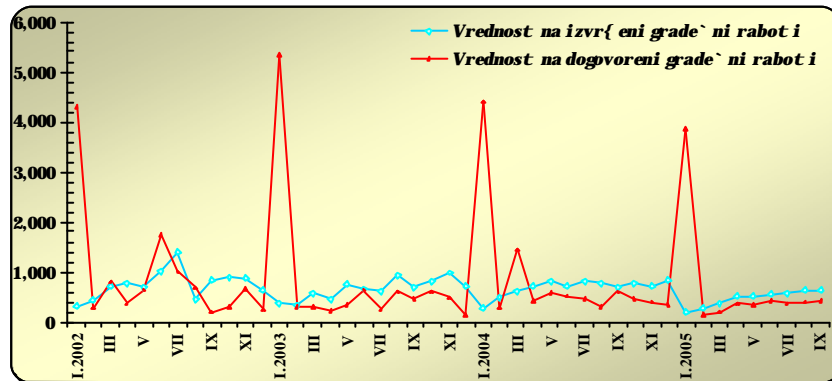

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

**Registrirana
point enzivna grade`na
aktivnost vo tretiot
kvartal od 2005 godina**

Vo tretiot kvartal na 2005 godina e registrirana poitenzivna grade`na aktivnost, { to e vo soglasnost so sezonski te dvi`ewa vo grade`ni { tvoto. Taka, vo periodot juli - septemvri 2005 godina bea izvr{eni 42,3% od vkupnite grade`ni raboti od po~etokot na godinata. Sепak, vo odnos na istiот period od 2004 godina, vo tretiot kvartal na 2005 godina vrednosta na izvr{enite grade`ni raboti e poniska za 21,1% i iznesuva 1.837 milioni denari. Vrednosta na dogovorenite grade`ni raboti vo tretiot kvartal nad 2005 godina iznesuva 1.247 milioni denari i vo odnos na istiот period od prethodnata godina bele`i pad od 9,6%. Vo periodot januari - septemvri 2005 godina, vrednosta na izvr{enite i dogovorenite grade`ni raboti e namalena za 27,6% i 27,4%, soodvetno, vo odnos na istiот period od prethodnata godina.

Grafikon 8
Dogovoreni i izvr{eni grade`ni raboti
(vo milioni denari)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Prilog 3

Analiza na rashodnata strana na BDP

Rashodnata strana na BDP se odnesuva na promene vo doma{nata potro{uva-ka (finalna potro{uva-ka i bruto-investicii) i promene vo neto-izvozot (odnosno razlika pome|u izvozot i uvozot na stoki i uslugi). Za da se utvrdi nivnoto znaewe za dvi`eweto na BDP i da se prika`e pridonesot na oddelnite komponenti za promene vo BDP vo Republika Makedonija, se napravi statisti~ka i ekonometrijska analiza na rashodnata strana

na BDP za periodot 1997 - 2003 godina, so koristewe na godi{ ni podatoci¹⁰.

Statisti~ka analiza na rashodnite komponenti na BDP

Vo ramki na statisti~kata analiza se prezentirani osnovnite statisti~ki pokazateli na rashodni komponenti na BDP. Pri toa, komponentite se analizirani individualno za da se utvrdat nivnite karakteristiki, kako i vo odnos na BDP za da se utvrdi nivnoto vlijanie vrz BDP. Bruto doma{niot proizvod, vo periodot od 1997 - 2003 godina, bele`i prose~na realna stapka na porast od 1,8%. Od oddelnite komponenti na BDP, visok prose~en realen porast e utvrden kaj izvozot i uvozot na stoki i uslugi (5,26% i 5,99%, soodvetno), dodeka kaj individualnata potro{uva~ka, javnata potro{uva~ka i bruto-investicite se registrirani poniski prose~ni realni stapki na porast (2,94%, 1,7% i 2,99%, soodvetno).

Stapkata na porast na bruto doma{niot proizvod vo periodot od 1997 do 2003 godina ima relativno niska standardna devijacija (3,1). Od druga strana, utvrdeno e deka negovite komponenti imaat varijabilen karakter, odnosno relativno visoki vrednosti na standardna devijacija. Taka, individualnata i javnata potro{uva~ka imaat standardni devijacii od 8,1 i 13,7, soodvetno, dodeka standardnata devijacija na bruto-investicite iznesuva 12,7. Pri toa, kategorijata "porast na zalihite" ima najvisoka vrednost na standardna devijacija (91,01), me|utoa imaj}i go predvid nejzito nisko u~estvo vo strukturata na BDP (3,2% vo 2003 godina), ova kategorija nema golemo vlijanie vrz dvi`eweto na BDP. Standardnite devijacii na izvozot i uvozot na stoki i uslugi se isto taka visoki i iznesuvaat 15,5 i 17,7, soodvetno, { to uka`uva na golema zavisnost na nivnoto dvi`ewe od dvi`eweto na sezonskite i na drugite ekonomski i neekonomski faktori vo ekonomijata.

Od aspekt na stepenot na koreliranost na oddelnite rashodni komponenti so BDP, site komponenti poka`uvaat dvi`ewe vo ista nasoka, so iskluk na kategorijata "investicii vo osnovni sredstva" (slaba pozitivna koreliranost) i javnata potro{uva~ka (negativna korelacija). Relativno visoki ot negativen koeficient na korelacija na javnata potro{uva~ka (-0,7), delumno se dol`i na periodot na krizata (2001 godina), koga javnata potro{uva~ka intenzivno se zgolemuva`e, dodeka BDP, vo sklad so namalenata ekonomska aktivnost, se namali. Od druga strana, koeficientot na korelacija kaj individualnata potro{uva~ka poka`uva deka vo 69% od analizirane opservacii nejzito dvi`ewe soodvetstvuva so dvi`eweto na BDP, dodeka korelacijata na bruto-investicite iznesuva 52%. Imaj}i predvid deka izvozot e zna~en za BDP (visoko strukturno u~estvo vo BDP), kako i u~estvoto na uvozni komponenti vo izvozot i zavisnosta na makedonskata ekonomija od uvozot, mo`e da se zaklu~i deka dvi`eweto na izvozot i uvozot na stoki i uslugi soodvetstvuva so dvi`eweto na BDP, { to mo`e da se potvrdi so relativno visokite koeficienti na korelacija. Imeno, koeficientot na korelacija na izvozot na stoki i uslugi iznesuva 0,85, dodeka na uvozot na stoki i uslugi iznesuva 0,56.

¹⁰ Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 6
Osnovni statistički pokazatelji za realni te promeni na BDP i
negovite komponenti od rashodna strana

	Brojna opservacija	Sredna vrednost	Standardna devijacija	Korelacija (vo odnos na BDP)	Relativna cikličnost (vo odnos na BDP)
Bruto doma{ en proizvod	7	1.83	3.10		/
Doma{ na potro{ uva-ka	7	2.41	5.62	0.59	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Finalna potro{ uva-ka	7	2.37	4.45	0.58	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Individualna (na doma)instva	7	2.94	8.08	0.89	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Javna	7	1.70	13.72	-0.71	Cikli-no dvi`ewe vo obratna nasoka
Bruto-investicii	7	2.99	12.72	0.52	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Investicii vo osnovni sredstva	7	0.04	8.31	0.18	Slabacikli-nost
Porast na zalihite	7	36.26	91.01	0.44	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Izvoz na stoki i uslugi	7	5.26	15.47	0.85	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Izvoz na stoki FOB	6	-1.75	12.65	0.57	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Izvoz na uslugi	6	20.12	39.03	0.66	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Nabavki od nerezi denti vo zemjata	6	23.42	56.50	0.67	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Uvoz na stoki i uslugi	7	5.99	17.69	0.56	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Uvoz na stoki FOB	6	1.42	18.71	0.52	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka
Uvoz na uslugi	6	10.32	7.58	0.84	Cikli-no dvi`ewe vo ista nasoka

Ekonometriska analiza na elasti~nosta¹¹

Ekonometriskata analiza na elasti~nosta ima za cel utvrduvawe na pridonesot na rashodnite komponenti na BDP vo negoviot porast (ili namaluvawe). Soglasno so strukturnoto u~estvo, najgolem pridones vo porastot na BDP ima individualnata potro{ uva~ka. Pritoa, dokolku individualnata potro{ uva~ka se zgolemi za 1%, toga{ bruto doma{ niot proizvod }e se zgolemi za 0,65%. Individualnata potro{ uva~ka e kompleksna kategorija, koja glavno zavisi od promenite vo platite, raspolo`livi ot dohod, cenite, kamatnite stapki, kako i od sklonosta kon potro{ uva~ka.

Zna~aen pridones vo promenata na bruto doma{ niot proizvod ima i izvozot na stoki i uslugi (1% porast }e predizvika 0,49% porast vo BDP), dodeka ostanatite analizirani komponenti imaat poniski regresijski koeficienti. Taka, 1% promena kaj javnata potro{ uva~ka i bruto-investiciite doveduva do 0,19%, odnosno 0,27% promena kaj BDP. Od druga strana, uvozot na stoki i uslugi vlijae vo nasoka na namaluvawe na BDP, pri {to dokolku uvozot na stoki i uslugi se zgolemi za 1%, BDP }e se namali za 0,62%. Vo uslovi na trgovski deficiit, neto-efektot od razmenata so stranstvo vrz BDP e negativen.

Tabela 7
Regresiona analiza na elasti~nosta na komponentite vo odnos na BDP

Regresori na BDP	Regresion koeficient	Standardna Gre{ka	t-statistika	Verojatnost
Individualna potro{ uva~ka (na doma)instva	0.65	0.05	13.56	0.01
Javna potro{ uva~ka	0.19	0.03	7.43	0.02
Bruto-investicii	0.27	0.05	5.69	0.03
Izvoz na stoki i uslugi	0.49	0.04	13.56	0.01
Uvoz na stoki i uslugi	-0.62	0.05	-11.54	0.01
Broj na opservaciji = 7				R ² =0.99

3.

Vrabotenost i plati

Namaluvawe na vrabotenost a za 2,4% na kvartal na osnova

Vo tretiot kvartal na 2005 godina prose~niot broj vraboteni iznesuva{ e 246.498 lica¹², {to pretstavuva namaluvawe za 2,4%¹³ vo odnos na prethodni ot kvartal. Kvartalniot pad glavno e determiniran od istovremenoto namaluvawe na brojot na vraboteni lica vo trite sektori od ekonomijata. Pritoa, najgolem pad e registri ran vo uslu`niot sektor (2,9%), glavno zaradi poniski ot

¹¹ Za analiza na elasti~nosta e pri menet metodot OLS (Ordinary least squares) so nivo na doverba od 95%.

¹² Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

¹³ Kvartalniot broj na vraboteni lica se presmetuva kako prosek od brojot na vraboteni lica vo tri te meseci od kvartal ot.

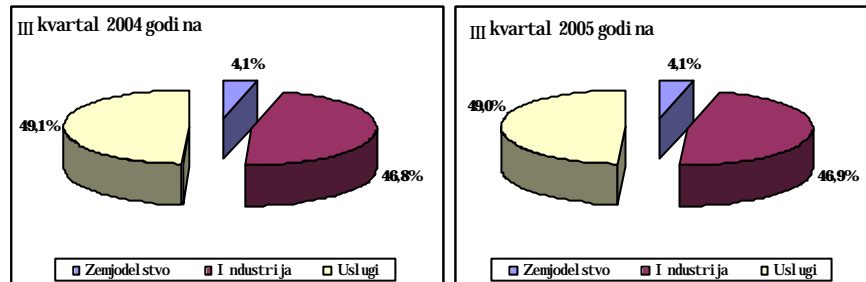
broj na vraboteni lica vo site uslu`ni dejnosti, so iskluk na dejnostite "aktivnosti vo vrska so nedvi`en imot, iznajmuvawe i delovni aktivnosti" i "javna uprava i odbrana, zadol`itelna socijalna za{tita", kade {to e zabele`an umeren porast.

Vo industrijata prose~noto namaluvawe na vraboteni te lica vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 2%, pri istovremeno namaluvawe na vraboteni vo site dejnosti vo ramki na industrijata, so iskluk na dejnosta "snabduvawe so elektri~na energija, gas i voda" (zgol emuvawe za 1,4%). Glavna determi nanta na negati vni te dvi `ewa vo ovoj sektor e namaluvaweto na vraboteni te lica vo prerabotuvakata industrija (kade {to se vraboteni okolu edna treti na od vkupni ot broj na vraboteni lica), vo prosek za 2,5%.

Prose~ni ot broj vraboteni vo zemjodelstvoto bele`i kvartalen pad od 0,9%, pri namalen broj na vraboteni lica vo dejnosta "zemjodelstvo, lov i {umarstvo" i umeren porast vo ribarstvoto (3,6%).

Grafikon 9

U~estvo na sektori te vo vkupni ot broj na vraboteni lica (vo %)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija

Vo odnos na istiot period od prethodnata godina vrabotenosta se namali za 4,1%, pri istovremeno namaluvawe na brojot na vraboteni lica vo zemjodelstvoto, industrijata i vo uslugi te (za 4,1%, 3,9% i za 4,3%, soodvetno).

Prilog 4

Kus osvrt kon novi ot Zakon za rabotni odnosi¹⁴

Visokata nevrabotenost vo Republika Makedonija i nejzini ot strukturen karakter ukauva na potrebata od intenzi vi rawe i zabrzuvawe na reformi te naso~eni kon zgol emuvawe na fleksi bil nosta na pazarot na rabotna sila, unapreduvawe na pravnata i regulativnata ramka, usovr{uvawe na institucii te povrzani so ovoj segment od ekonomijata, kako i sozdavawe novi rabotni mesta preku pottiknuvawe na doma{nite investicii i privlekuvawe stranski kapital. Del od reformi te na pazarot za rabotna sila zapo~naa da se implementiraat so posledni te izmeni na regulativata vo ova oblast.

I meno, vo juli 2005 godina be{e donesen nov Zakon za rabotni odnosi so koj prestana da va`i Zakonot za rabotni odnosi od 2003 godina. Novi ot zakon, so koj se ureduva rabotni ot proces i negovoto odvi vawe, e naso~en kon zgol emuvawe na fleksi bil nosta na pazarot na rabotna sila. Taka, so Zakonot se pro{iruva i se poednostavuva osnovata za sklu~uvawe dogovor za vrabotuvawe (dogovor za vrabotuvawe na neopredeleno i opredeleno vreme) i se ovozmo`uvaat alternati vni formi na vrabotuvawe, odnosno sezonska rabota, rabota so skrateno rabotno vreme,

¹⁴ I zvor: „Slu`ben vesnik na Republika Makedonija - br.62/2005“; Ministerstvo za finansii na RM.

a kako nova forma se voveduva t.n. probna rabota, so cel utvrduvawe na sposobnostite na vraboteni ot za efikasno izvr{ uvawe na rabotata predvidena za odredeno rabotno mesto. Kako polno rabotno vreme i spored novi ot Zakon se smeta periodot od 40 ~asa nedelno. Isto taka, vo zavisnost od karakterot na rabotata, kako polno rabotno vreme mo` e da se smeta i period pokratok od 40 ~asa nedelno, pri { to minimalnata granica e 36 ~asa¹⁵. Vo specifi ~ni uslovi (dokolku postoji mo` nost za povreda ili naru{ uvawe na zdravjeto na rabotnikot na rabotnoto mesto) polnoto rabotno vreme mo` e da bide i pokratko od 36 ~asa nedelno, dodeka prekuvremenata rabota, isto kako i vo stari ot zakon, e defini rana na najmnogu 10 ~asa nedelno. Voedno, se voveduva i zadol` itel na elektronska evidencija na rabotnoto vreme (za rabotodavkoj vrabotuva pove}e od 25 lica).

Natamo{ nite reformi povrzani so pazarot na rabotna sila se odnesuvaat na zgolemuvawe na transparentnosta i efikasnosta na raboteweto. Taka, planirano e redovno da se publikuva lista so deficitarni i suficitarni zanimawa (na godi{ na osnova), a so cel porast na produktivnosta se pozna~aen stanuva sistemot na obrazovanie na samoto rabotno mesto, kako i ref orma na obrazovni ot sistem.

Spored Anketata za rabotna sila, stapkata na nevrabotenost¹⁶ vo tretiot kvartal na 2005 godi na iznesuva 36,5%, { to pretstavuva namaluvawe od 0,9 procentni poeni vo sporedba so prethodni ot kvartal. Od druga strana, stapkata na vrabotenost be{ e povi soka za 0,7 procentni poeni (35,1%). Pri toa, od vkupnoto aktivno naselenie¹⁷ (889.725 lica) vraboteni se 564.880 lica (kvartalen porast od 2,2%), dodeka brojot na nevraboteni lica¹⁸ se namali za 1,8% i iznesuva{ e 324.845 lica. Vo odnos na isti ot period od prethodnata godi na, stapkata na nevrabotenost se namali za 1,2 procentni poena.

¹⁵ Vo prethodni ot Zakon za rabotni odnosi intervalot za opredeluvawe na polno rabotno vreme be{ e po{ irok, odnosno se dvi` e{ e od 32 do 40 ~asa, nedelno.

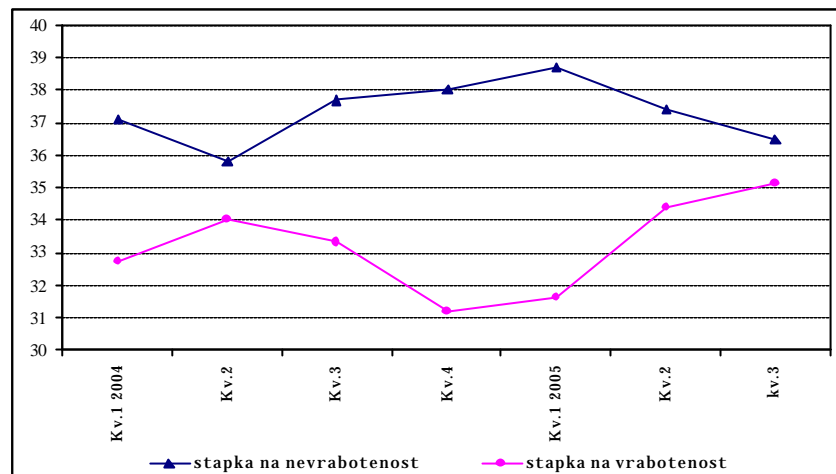
¹⁶ Anketata za rabotna sila ja sproveduva Dr` avni ot zavod za statistika na Republika Makedonija, vrz baza na primerok od 10.000 doma}instva na teritorijata na celata zemja i e vo soglasnost so metodolo{ kite preporaki na Me|unarodnata organizacija na trudot (ILO) i preporaki te na Evropskoto statisti ~ko biro (Eurostat). Po~nuvaj}i od 2004 godi na, taa se sproveduva kako kontinuirana anketa vo tekot na godinata, a obrabotkata na rezultati te se vr{ i kvartalno.

¹⁷ Vkupna rabotna sila.

¹⁸ Vo soglasnost so standardi te na ILO, kako *nevrabot eni* se smetaat lica ta koi gi ispolnuvaat sledni te tri uslovi: ne rabotele za vreme na izve{ tajnata nedela (spored utvrdeni kriteriumi); aktivno barale rabota, t.e. prezemale konkretna akti vnost za nao|awe rabota; bile podgotveni da pri f atat rabota vo izve{ tajnata nedela ili vo slednata nedela. *St apkat a na nevrabot enost* pretstavuva u~estvo na brojot na nevraboteni te lica vo vkupnata rabotna sila.

Grafikon 10
Stapki na vrabotenost i nevrabotenost
(vo %)

I zvor: Anketa za radotna sila, Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Kvartalniot porast na vrabotenite lica, i sledstveno, povi sokata stapka na vrabotenost, e determinirana od zgol emuvaweto na vrabotenosta vo zemjodel stvoto i vo uslu`ni ot sektor (za 7,5% i 2,7%, soodvetno), dodeka vo industrijata brojot na vrabotenite lica se namali (za 2,5%). Anal izi rano po dejnosti, brojot na vrabotenite bele`i kvartalen porast vo pogolem del od dejnosti te. Taka, vo dejnosta "zemjodel stvo, lov i { umarstvo", vo trgovijata, soobra}ajot i vo dejnosta "zdravstvo i socijal na rabota" (u-estvo vo vkupni ot broj vrabotenite od 48,6%) e registri rano zgol emuvawe od 7,7%, 1,2%, 1,4% i 8,3%, soodvetno. Kvartal en pad e zabele`an vo pet dejnosti, pri { to vo prerabotuva-kata industrija (strukturno u-estvo od 20%) brojot na vrabotenite lica se namali za 6,7%.

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na, 60% od vkupni ot broj na vrabotenite lica se od ma{ki pol (338.807 lica), pri { to stapkata na vrabotenost e re-isi nepromeneta i iznesuva 42,1%, dodeka stapkata na nevrabotenost se namali za 0,5 procentni poeni (36%). Od druga strana, stapkata na vrabotenost kaj `enskata popul acija se zgol emi za 1,5 procentni poeni (28,1%), pri namaluvawe na stapkata na nevrabotenost za 1,7 procentni poeni (37,2%).

Od aspekt na starosnata struktura, najvisoka stapka na vrabotenost vo tretiot kvartal na 2005 godi na e registri rana kaj popul acijata na vozrast od 25 do 49 godi ni (50,6%), dodeka stapkata na nevrabotenost be{e najvisoka kaj popul acijata na vozrast od 15-24 godi ni (59,9%).

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na nominalnata prose~na neto-plata po vraboten vo Republika Makedonija iznesuva e 12.617 denari, { to pretstavuva nominal en i real en porast (za 1,3% i 0,4%, soodvetno) vo odnos na prethodni ot kvartal. Pri toa, vo periodot juli - septemvri 2005 godi na be{e registri ran porast na plati te vo site tri sektori vo ekonomijata. Taka, prose~nata isplatena neto-plata vo zemjodelstvoto i vo industrijata bele`i identi~en kvartalen porast od 2%, dodeka vo uslu`ni ot sektor prose~nata plata e povi soka za 1,5%. Voedno, povi soki plati se registri rani vo pogolem del od dejnosti te vo ekonomijata. Anal izi rano po dejnosti, zna~ajno zgol emuvawe na plati te be{e registri rano vo ri barstvoto i vo dejnosta "javna uprava i odbrana, zadol`itelna socijalna

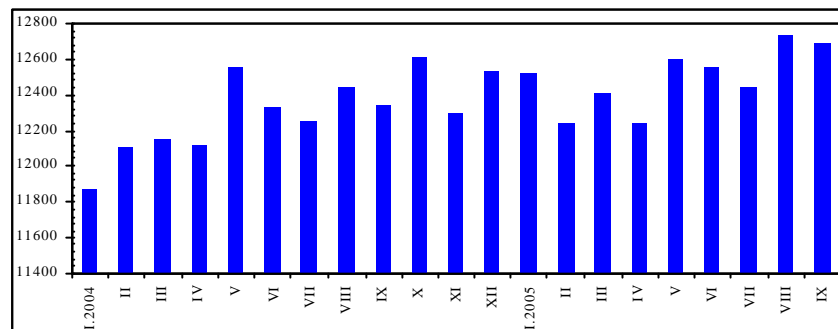
**Nominal en i real en
porast na prose~nata
neto-plata po
rabotnik vo tretiot
kvartal na 2005 godi na**

zaštita" (identičen kvartalen porast od 6,3%). Kvartalni otporast na platata vo prerabotuvakata industrija beše poumereni iznesuvawe 1,2%. Od druga strana, vo dejnostite "vadewe rudi i kamen", "trgovija na golemo i malo", "hoteli i restorani" i vo dejnosta "aktivnosti vo vrska so nedvičen imot, iznajmuvawe i delovni aktivnosti" prosečnite plati se namaleni (za 1%, 0,7%, 0,7% i za 2,6%, soodvetno). Pri toa, najvisoka prosečna neto-plata beše isplatenata vo dejnosta "finansisko posreduvawe" (vo iznos od 26.539 denari).

Na godišna osnova (tret kvartal 2005 godina / tret kvartal 2004 godina) nominalnata prosečna neto-plata po vraboten vo Republika Makedonija se zgolemi za 2,2%, reflektirajši go porastot na platite vo trite sektori vo ekonomijata. Vo prosek (januari - septemvri 2005 godina / januari - septemvri 2004 godina), prosečnata mesečna neto-plata beleži porast od 2,1%.

Grafikon 11
Prosečna neto-plata po rabotnik
(vo denari)

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina plata ne primile 16,9% od vkupni ot broj na vraboteni lica, što pretstavuva namaluvawe za 0,8 procentni poeni vo odnos na prethodniot kvartal, dodeka na godišno nivo namaluvaweto e pointenzivno (za 6,2 procentni poeni¹⁹).

4.

Monetarna politika

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vo uslovi na povolni dvičewa na devizniot pazar, NBRM beše nasoenata kon održuvawe na stabilen devizen kurs na denarot vo odnos na evroto, preku kombinirana primena na intervencijite na devizniot pazar i aukcijite na blagajniški zapisi, pridonesuvajši kon ponatamot kon održuvawe na cenovnata stabilnost (prosečnata stapka na inflacija vo periodot januari - septemvri iznesuva 0,4%).

Vo soglasnost so voobičenata sezonska kvartalna dinamika, deviznite transakcii na NBRM pretstavuvaa tek na kreirawe likvidnost vo tekot na tretiot kvartal od godinata. I meno, voobičeni ot sezonski porast na ponudata na devizi na menuvaki ot pazar i aktivnoto koristewe na deviznite sredstva na bankite vo nadopolnuvawe na ponudata na segmentot bankipretprijatija

¹⁹ Namaluvaweto glavno se dolži na metodološka promena, odnosno namaluvawe na primerokot, kako rezultat na iskluvawe od evidencija na vraboteni lica vo firmi koi se zatvoreni, so cel zголmuvawe na kvaliteto i točnost na dobičnite podatoci.

dovedo do značajen neto-otkup na devizi na devizni ot pazar od strana na NBRM. Kreirana ta likvidnost na ova osnova celosno e neutralizirana preku kumuliraweto sredstva na denarskata smetka na dr`avata kaj NBRM, povi sokoto nivo na gotovi pari vo optek i preku instrumentite na monetarnata politika. Sledstveno, likvidnosta na bankite na kvartal na osnova se namali za 14,9% i na krajot na septemvri 2005 godina i znesuva{ e 3.991 milioni denari.

Tabela 8
Kreirawe i povlekuwawe likvidnost*
(vo milioni denari)

	30.06.2005 godina	Promeni po meseci			Vkupno	30.09.2005 godina
		juli	avgust	septemvri		
Likvidnost na bankite	4.691	18	-450	-268	-700	3.991
Kreirawe likvidnost					5.238	
1. Neto devizna aktiva	45.817	1.877	849	2.512	5.238	51.055
Povlekuwawe likvidnost					-5.938	
1. Neto doma{ na aktiva	-21.639	-3.320	-1.031	-1.039	-5.390	-27.029
odkoi: Depoziti na dr`avata (vo denari)	-4.874	-4.067	-952	305	-4.714	-9.588
Ostanati stavki, neto	-9.659	406	126	-1.193	-661	-10.320
2. Blagajni-ki zapisi na NBRM	6.053	2.410	-1.162	-1.649	-401	6.454
3. Gotovi pari vo optek	13390	-941	946	-105	-100	13.490
4. Ostanato	44	-8	-52	13	-47	91

*Likvidnosta vkl-u-va smetka na bankite kaj NBRM i gotovi na vo blagajna na bankite.

I zvor: NBRM

**Poniska prose-na
dnevna likvidnost na
bankite vo tretiot
kvartal na 2005 godina**

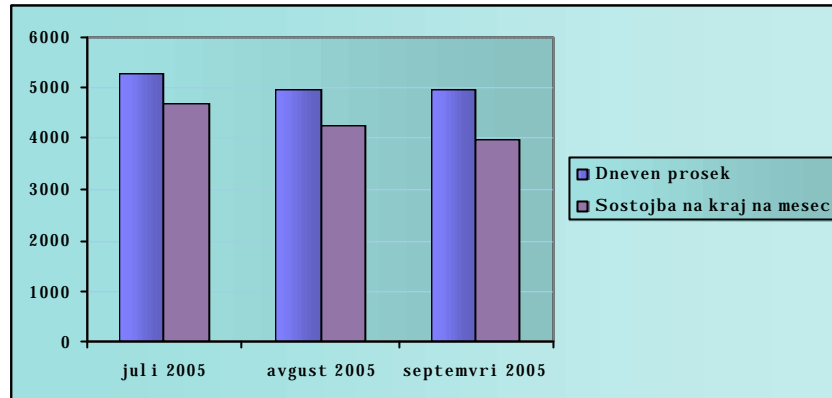
Prose-nata dnevna likvidnost na bankarskiot sistem vo tretiot kvartal na 2005 godina i znesuva 5.078 milioni denari i vo odnos na prethodni ot kvartal zabele`a pad od 103 milioni denari, ili za 2%. Padot na likvidnite sredstva vo najgol em del se dol`i na povi sokoto prose-no nivo na denarski depoziti na dr`avata kaj NBRM i vo prosek povi sokoto nivo na gotovi pari vo optek. Analizirano spored dinamika, vo juli 2005 godina, prose-noto dnevno nivo na likvidnost se zgolemi za 2,9% i dostigna 5.288 milioni denari. I meno, i pokraj značajnato kumulirawe sredstva od strana na dr`avata (kako rezultat na povi sokite pri hodi vo buxetot od uplata na dividenda od strana na pretprijatie so u-estvo na dr`aven kapital vo po-etokot na juli), neto-otkupot na devizi od devizni ot pazar i vo prosek poniskoto nivo na blagajni-ki zapisi determiniraa najvisoko mese-no nivo na likvidnost vo tekot na tretiot kvartal. Vo avgusti vo septemvri, prose-nata likvidnost se namali za 5,8% i 0,3%, soodvetno, vo uslovi na natamo{no kumulirawe sredstva od strana na dr`avata i vo prosek povi sokot i interes na bankite za vlo`uvawe vo blagajni-ki zapisi. Vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina, sredstvata na bankite na smetki te kaj NBRM i gotovinata vo blagajna se povi soki za 39,4%, zaradi efektot od povi sokata stapka na izdvojuwawe na zadol`itelna rezerva vovedena vo po-etokot na 2005 godina.

Grafikon 12

Prosečna dnevna likvidnost i likvidnost na bankite na krajot na mesecot*

(vo milinoi denari)

*Likvidnosta vključeva smetka na bankite kaj NBRM i gotovi na vo blagajna na bankite.

Izvor: NBRM

Vo soglasnost so poniskoto nivo na likvidnost, vo tekot na tretiot kvartal NBRM odobri dva lombardni krediti²⁰ na dve banki so rok na dostasuvawe od eden den i kamatna stopka od 13%.

Prilog 5**Voveduvawe repo-transakcii vo Republika Makedonija**

Repo-transakciite se transakcii za promptna prodaba/kupuvawe na hartii od vrednost so obvrška za nivno povtorno kupuvawe/prodaba ili na ekvivalentni hartii od vrednost. Vo osnova, tie ovozmožuvaaat podobro upravuvawe so likvidnosta i rizicite i pretstavuvaaat eden od najznačajnite finansiski instrumenti vo razvijenite ekonomii i vo zemjite vo razvoj.

Osnoven preduslov za voveduvawe na ovoj instrumente postoevawe razvijen likviden pazar na državni hartii od vrednost kako naj-esto koristen kolateral pri sklučuvawe repo-transakcii. Vo Republika Makedonija ovoj proces započna vo početokot na 2004 godina koga državata započna so emitirawe državni zapisi na kontinuirana osnova. Pravnata i institucionalnata ramka za realizirawe na repo-transakciite beše nadopolneta so otpočnuvawe so rabota na pazarot na hartii od vrednost preku {alter (*over the counter market*), vo april 2005 godina, so što se ovozmožii poednostavena procedura pri trgovaweto so hartii od vrednost, osobeno so državni zapisi, pogolema likvidnost na pazarot, realizacija na transakciite vo realno vreme i poniski transakciski trošoci. Voveduvaweto na ovoj pazar e vo funkcija na poefikasno planirawe i upravuvawe so likvidnosta od strana na bankite, pri što vo početokot bankite bi izvršuvale definitivni transakcii (kupoprodaba na hartii od vrednost), a podocna i repo-transakcii kako privremeno kupuvawe i prodaba na hartii od vrednost.

So cel ponatamožen razvoj i prodlabočuvawe na sekundarni ot pazar na državni hartii od vrednost, na krajot na juni 2005 godina od strana na Narodna banka na Republika Makedonija

²⁰ Krediti što im gi odobruva NBRM na delovnite banki vrz osnova na zaloga na hartii od vrednost.

(NBRM) beše promoviran *Generalni ot repo-dogovor*, koj pretstavuva pravna osnova za sklučuvawe repo-transakcii so državni hartii od vrednost pomeđu pazarnite učesnici. Istovremeno, bea dopolneti pravilata za trguvawe na pazari preku {alter, so koi se ovozmožuva sklučuvawe i poramnuvawe repo-transakcii na pazari preku {alter.

Paralelno so aktivnostite za razvoj na sekundarni ot pazar na državni hartii od vrednost, NBRM pristapi kon voveduvawe repo-transakcii pri sproveduvawe na monetarnite operacii. Koristeweto na repo-operacii te e osobeno pogodno za nadmi nuvawe na odredeni slabosti konstatirani pri odobruvaweto na kolateralizirani krediti, vo procesot na založuvawe na hartii od vrednost i vo procesot na realizacija na zalogot. Isto taka, repo-transakcii te pretstavuvaat fleksibilen instrument vo pogled na iznosot, rokot, frekventnosta, kamatnata stapka, tipot na tender i sl. koi NBRM še gi koristi za pouspešno upravuvawe so kamatnate stapki i likvidnosta vo bankarski ot sistem. Vo taa nasoka, na krajot na septemvri 2005 godina NBRM donese izmeni na del od podzakonskata regulativa koja se odnesuva na monetarnite instrumenti, so što e ovozmožena primena na repo-transakcii pri *odobruvawe na int radneven i lombarden kredit*²¹. So reducirawe na strukturni ot višok na likvidnost se ožekuva aktivno koristewe na repo-transakcii te vo monetarnata praktika na Republika Makedonija.

Voveduvaweto na repo-transakcii te vo Republika Makedonija še go pro{iri setot instrumenti za upravuvawe so likvidnosta i rizicite, kako od strana na monetarnata vlast, taka i od strana na ostanatite pazarni učesnici. Toa še ja zgolemi pobaruvačkata za hartii od vrednost i sledstveno, še go stimuilira razvojt na finansiški te pazari.

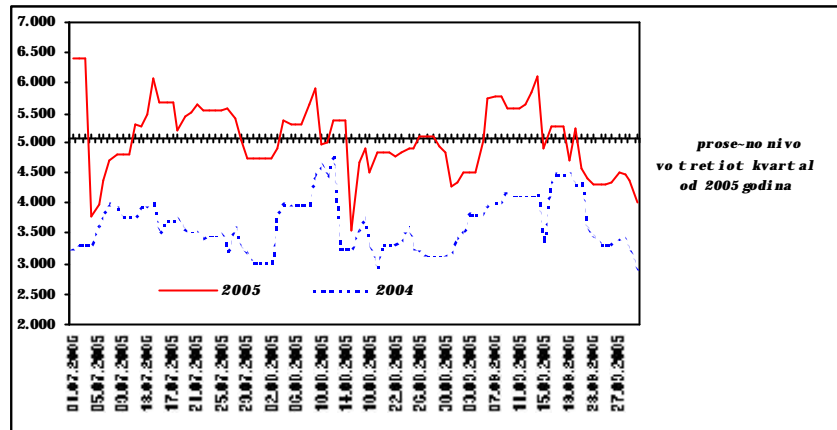
Višokot likvidni sredstva nad obvrskata za izdvojuvawe zadolžitelna rezerva (vo denari)²² vo tretiot kvartal na 2005 godina vo prosek iznesuva 7,4%, što e za 1,2 procentni poena pomalku vo odnos na vtori ot kvartal na 2005 godina. Pri toa, vo juli i avgust beše registrirano ponisko nivo na višok nalikvidni sredstva od prosekot (6,9% i 7,3%, soodvetno), dodeka vo septemvri višokot na likvidnost beše nad prosekot i iznesuvaše 7,9%.

²¹ Lombardni ot krediti dosega se odobruvaše vrz osnova na zalog na hartii od vrednost. Novina so repo-transakcii te e što hartii te od vrednost se prenesuvaat vo sopstvenost na NBRM.

²² Period na održuvawe (ispolnuvawe) na obvrskata za zadolžitelna rezerva na bankite se smeta periodot od 11. den vo tekovniot mesec do 10. den vo sledni ot mesec.

Grafikon 13
Dnevna dinamika na likvidnost na bankite*
(vo milioni denari)

*Likvidnosta vku-uva smetka na bankite kaj NBRM i gotovi na vo blagajna na bankite.

I zvor: NBRM

**Kreirawe likvidnost
preku neto-otkup na
devizi od strana na
NBRM na devizniot
pazar**

Vo funkcija na odr`uvawe na stabilnosta na nominalni otdevizen kurs na denarot vo odnos na evroto (kako posredna monetarna cel), vo tekot na tretiot kvartal na 2005 godina NBRM aktivno u-estvuva{e na devizniot pazar. Pritoa, vo uslovi na povioka ponuda od pobaruva-ka na devizni sredstva, NBRM vo kontinuitet realizira neto-otkup na devizi na devizniot pazar, so {to deviznite transakcii na NBRM pretstavuvaa tek na kreirawe likvidnost. Vakvite dvi`ewa proizleguvaat od sezonski visokiot priliv vrz osnova na menuva-koto rabotewe, kako i poaktivnoto koristewe na deviznite sredstva od strana na bankite za nadmi nuvawe na diskrepancata pome|u ponudata i pobaruva-kata na devizi na segmentot banki-pretprijatija.

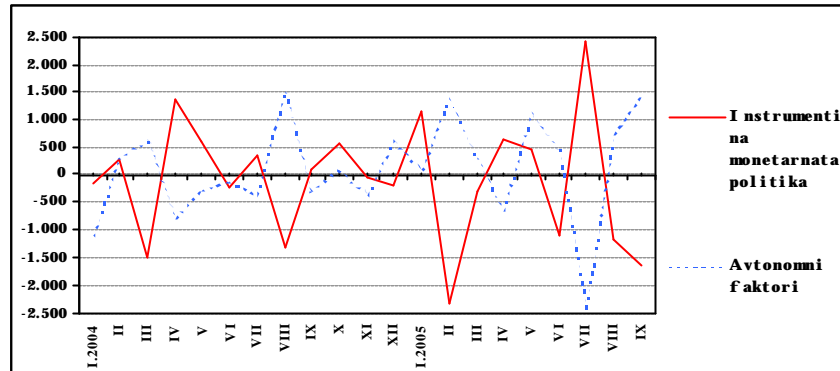
**Kumulirawe na denarski
depoziti na dr`avata kaj
NBRM vo tretiot
kvartal**

Vkupnite denarski depoziti na dr`avata kaj NBRM vo septemvri 2005 godina bea povi soki za 1,9 pati na kvartal na osnova, so {to deluvaa vo nasoka na povel kuvawe likvidnost od bankarskiot sektor. Intenzivniot kvartalen porast na depoziti te na dr`avata kaj NBRM se dol`i na uplatata na dividenda od strana na edno doma{no pretprijatie so u-estvo na dr`aven kapital vo juli (mese-en porast na saldoto na denarskata smetka na dr`avata kaj NBRM od 4.067 milioni denari). Vo tekot na kvartalot bea odr`ani aukcii na trimese-ni i {estmese-ni dr`avni zapisi, pri {to dr`avata dopolnitelno mobilizira 442,9 milioni denari.

Grafikon 14

Instrumenti za monetarno regulirawe i avtonomni faktori na krei rawe i povlekuwawe likvidnost*
(mese~ni promeni vo milioni denari)

*Pozi tivna promena-krei rawe likvidnost; negativna promena-povlekuwawe likvidnost.

I zvor: NBRM

Aukcii te na blagajni~ki zapisi na NBRM del uvaa vo nasoka na povlekuwawe likvidnost

Nivoto na blagajni~ki zapisi na NBRM na krajot na septemvri 2005 godina dostigna 6.454 milioni denari, { to pretstavuva dopolnitelno povle~ena likvidnost vo iznos od 401 milion denari na kvartal na osnova. Od aspekt na dinamikata, otstupuvawe od ovoj trend be{ e realizirano edinstveno vo juli. I meno, isplatata na dividendata kon dr`avata i stranskiot investitor od strana na zna~aen doma{ en subjekt predizvika zna~ajno namaluvawe na likvidnosta vo bankarskiot sistem vo po~etokot na mesecot, koja be{ e nadopolneta so namaluvawe na nivoto na blagajni~kite zapisi (pad na mese~na osnova za 2.410 milioni denari). Vo avgust i septemvri, blagajni~kite zapisi na NBRM del uvaa vo soglasnost so nivnata osnovna funkcija, sterilizacija na likvidnosta (mese~en porast na nivoto na blagajni~ki zapisi za 1.162 i 1.649 milioni denari, soodvetno). Od aspekt na postavenosta na monetarnata politika, i vo tekot na tretiot kvartal NBRM prodol`i so sproveduvawe na aukcii na blagajni~ki zapisi na principot „tender so iznosi“ so fiksna kamatna stapka od 10% i rok na dostasuvawe od dvaeset i osum dena.

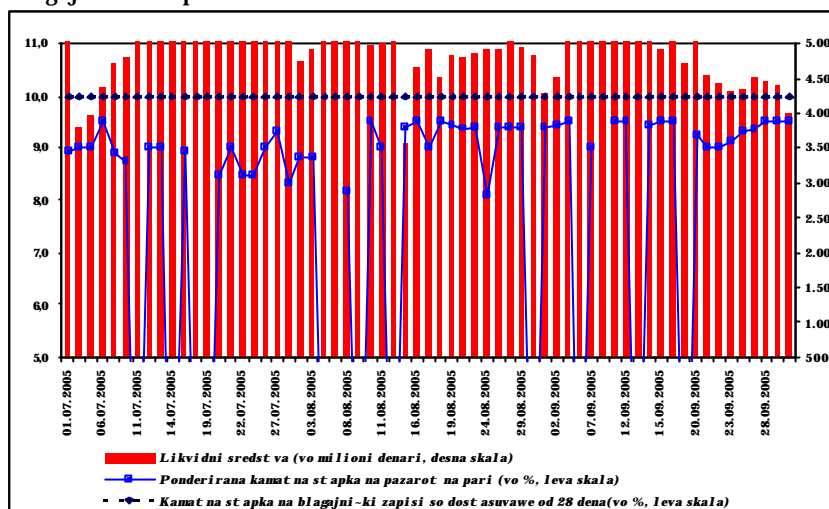
Intenzivirana aktivnost na neinst itucionaliziraniot pazar na pari

Vo tretiot kvartal na 2005 godina na institucionaliziraniot pazar na pari be{ e ostvaren prose~en mese~en promet od 470,6 milioni denari, { to e identi~no so prosekot od prethodni ot kvartal. Pri toa, povi sokata pobaruva~ka od ponuda na likvidni sredstva (vo prosek za 26,3%), uslovi povi soka prose~na ponderirana kamatna stapka na pazarot na pari, koja vo prosek iznesuva{ e 9,2% (8,6% vo prethodni ot kvartal). Od druga strana, registri rano e intenzivirawe na neposrednoto bilateral no trguvawe na bankite, taka { to ostvareni ot mese~en promet vo prosek iznesuva{ e 1.227,8 milioni denari (kvartalen porast od 36,3%). Prose~nata ponderirana kamatna stapka na pazarot na pari (dvata segmenta) vo tretiot kvartal vo prosek iznesuva{ e 8,9% (porast od 0,6 procentni poeni vo odnos na prethodni ot kvartal). Zgolemeni ot promet i povi sokata kamatna stapka na me|ubankarskiot pazar na pari vo najgolem del se dol`i na poniskata likvidnost kaj odredeni banki koi za ispolnuvawe na obvrskata za zadol`itelna rezerva nedostigot na likvidnost go nadomestuvaa preku zadol`uvawe na pazarot na pari.

Grafikon 15

Dvijeve na kamatnite stapki na pazarot na pari, aukciite na blagajni~ki zapisi i likvidnite sredstva na bankite*

*Vo opredeleni denovi od mesecot na pazarot na pari ne se registrirani transakcii i kamatna stapka.

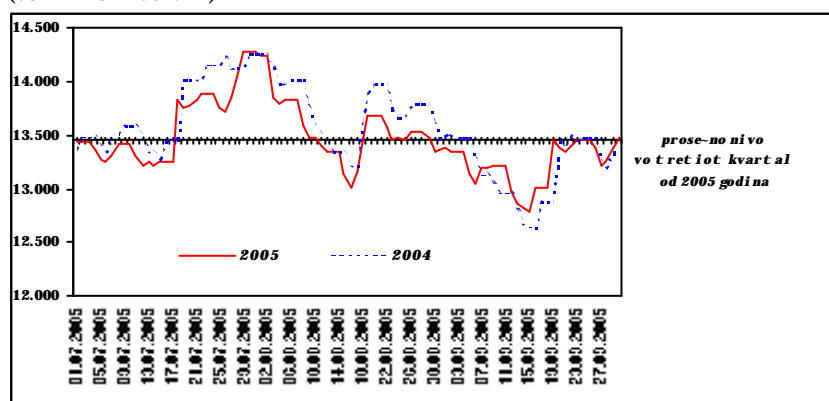
I zvor: NBRM i Pazar na pari i kratkoro~ni hartii od vrednost.

Re-isi nepromenet o nivo na gotovi pari vo optek na kvartal na osnova

Na kvartal na osnova (septemvri 2005 godina / juni 2005 godina) gotovite pari vo optek zabele~aa nezna~itelen porast od 0,7%. Analizirano po meseci, sezonski te preferenci za raspolagawe so gotovi na pred godi~nite odmori i prazni kot I linden uslovi ja visok mese~en porast na gotovite pari vo juli, koga voedno e ostvareno i najvisokoto nivo na gotovi pari vo optek vo tekot na tretiot kvartal. Po iscrpuvaweto na ovoj sezonski efekt vo avgust, vo septemvri pobaruva~kata za gotovi pari povtorno se intenzivira. Od aspekt na prose~nata dnevna sostojba, re-isi identno nivo e registrirano vo juli i avgust (13.601 i 13.556 milioni denari, soodvetno), dodeka vo septemvri prose~nato nivo be~e ponisko i iznesuwa e 13.231 milioni denari.

Grafikon 16

Dnevna dinamika na gotovite pari vo optek (vo milioni denari)

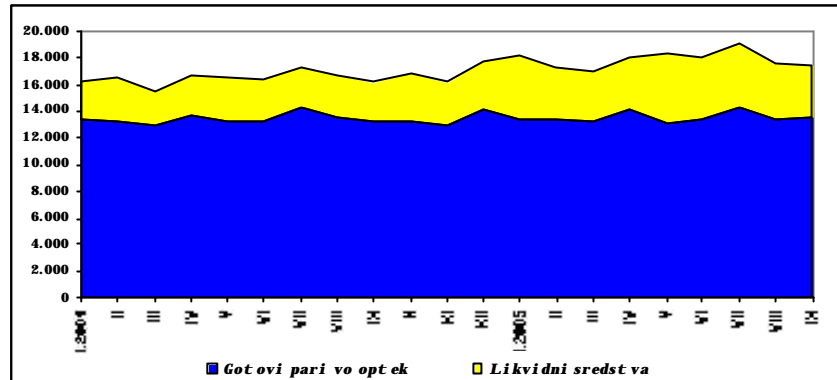
I zvor: NBRM

Primarnite pari se poniski vo odnos na prethodniot kvartal

Na krajot na septemvri 2005 godina primarnite pari se namalija za 3,3% vo odnos na prethodniot kvartal. Pri toa, vo uslovi na skromen porast na gotovite pari vo optek, negativnata dinamika na primarnite pari vo celoste determinirana od namalenite likvidni sredstva na bankite. Na godi~na osnova (septemvri 2005 godina / septemvri 2004 godina), primarnite pari se povisoki za 7,8%.

Grafikon 17
Primarni pari
(vo milioni denari, kraj na period)

* Likvidni te sredstva na banki te vku-uvaat smetka na banki te kaj NBRM i gotovi na vo blagajna na banki te.
I zvor: NBRM

5.

Bankarski sektor

5.1. Depoziti kaj banki te

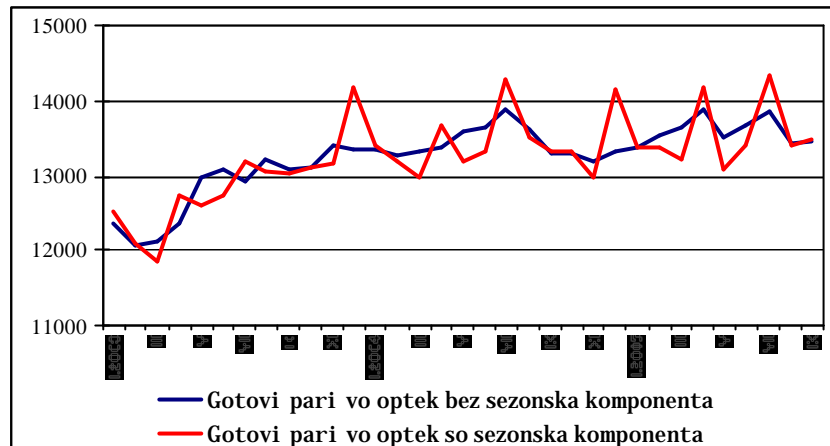
Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vo uslovi na re~isi nepromeneta pobaruva~ka za gotovi pari i povisoko nivo na transakciski depoziti, dinamikata na po~iroke monetarni agregati e determinirana od namaluvaweto na kratkoro~niot depoziten potencijal na banki te.

Na krajot na tretiot kvartal na 2005 godina nivoto na gotovite pari vo optek e re~isi nepromeneto (porast od 0,7%) vo odnos na krajot od prethodniot kvartal. Analizirano po meseci, zna~itel en mese~en porast na gotovite pari vo optek e registri ran vo juli, po { to sleduva { e intenzi ven pad vo avgusti umeren porast vo septemvri. Vakvite dvi `ewa glavno gi odrazuvaat sezonskite vlijanija, odnosno povisokata pobaruva~ka na gotovi pari vo periodot pred godi { nite odmori i praznikot I linden i soodvetno stabilizirawe na nivoto na gotovi pari vo optek vo naredniot mesec. Od druga strana, depozitnite pari zabele `aa kvartalen porast od 4,8%, koj vo celost e determiniran od porastot na depozitnite pari na pretprijatijata za 7% (kako dominantna kategorija na vkupnite depozitni pari so prose~no u~estvo od 67,6% vo tretiot kvartal). Sredstvata na transakciskite smetki na naseleni eto na kvartal na osnova se namalija za 6,4%. Vo soglasnost so vakvite dvi `ewa, na krajot na tretiot kvartal, vo odnos na prethodniot kvartal, monetarni ot agregat M1 zabele `a porast od 2,8%. Na godi { na osnova (septemvri 2005 godina / septemvri 2004 godina) monetarni ot agregat M1 e povi sok za 5,8%, pri istovremen porast na gotovite pari vo optek i transakciski te depoziti (za 1,3% i 10,5%, soodvetno).

Kvartalen porast na pari~nat a masa M1

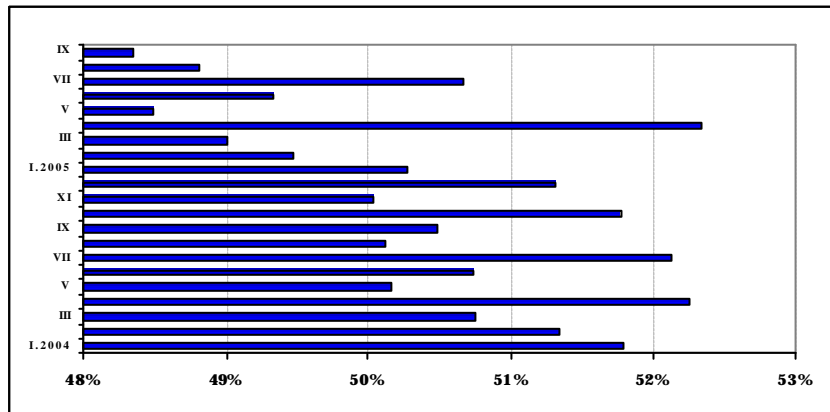
Grafikon 18
Gotovi pari vo optek so i bez sezonska komponenta
(vo milioni denari)

I zvor: NBRM

Vo tretiot kvartal na 2005 godina se registrirani pozitivni promeni vo strukturata na monetarni ot agregat M1, izrazeni preku ponisko prose~no u~estvo na gotovi te pari vo optek, { to korespondira so postepeni ot razvoj na bezgotovinski ot na~in na pla}awe i s~ pogolemoto koristewe novi instrumenti vo bezgotovinski ot platen promet.²³ Taka, vo tretiot kvartal na 2005 godi na prose~noto u~estvo na gotovi te pari vo optek vo monetarni ot agregat M1 iznesuva 49,3% (namaluvawe za 0,8 procentni poeni vo odnos na prethodni ot kvartal i za 1,6 procentni poeni vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godi na). Vo soglasnost so vakvi te dvi`ewa, prose~nata vrednost na monetarni ot multiplikator na pari~nata masa M1 vo tretiot kvartal od 2005 godi na iznesuva 1,55 (nasproti 1,49 vo prethodni ot kvartal i 1,61 vo tretiot kvartal od prethodnata godi na).

Grafikon 19
U~estvo na gotovi te pari vo optek vo pari~nata masa M1

I zvor: NBRM

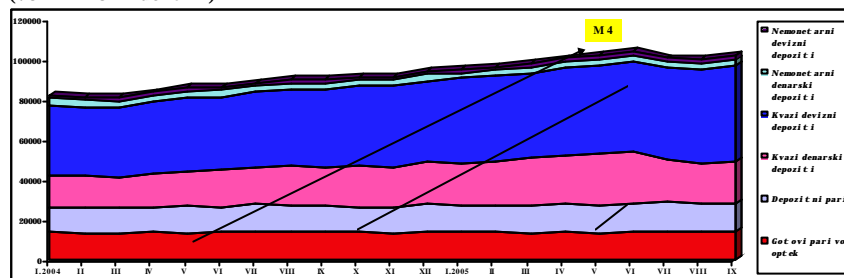
²³ Vo tretiot kvartal od 2005 godi na vo platni ot promet cirkuiraa, vo prosek , 163.395 karti~ki (to pretstavuva porast od 9,5% vo odnos na prethodni ot kvartal pri vkupno ostvareni 885.472 transakcii vo vrednost od 3.351,2 miliona denari (3.229,1 milion denari vo prethodni ot kvartal).

**Ponisko nivo na
po{ i roki te monetarni
agregat i na kvartal na
osnova**

Vo treci ot kvartal na 2005 godi na, i pokraj regi stri rani ot porast na pari ~nata masa M1, namal enata depozi tna baza na banki te uslovi re~isi i denti ~en kvartal en pad kaj po{ i roki te monetarni agregati M2 i M4 (za 2,2% i 2,1%, soodvetno). Sepak, na godi { na osnova, monetarni te agregati M2 i M4 se povi soki za 14,1% i 13,7%, soodvetno, pred s{ kako rezultat na visokiot porast na kratkoro~ni ot depozi ten potencijal (za 17,8%). Monetarni ot multiplikator na pari ~nata masa M2 vo septemvri 2005 godi na iznesuva 5,54, sporedeno so 5,47 vo juni 2005 godi na i 5,23 vo septemvri 2004 godi na. Monetarni ot multiplikator na pari ~nata masa M4 na krajot na treci ot kvartal dosti gna 5,81, nasproti 5,74 na krajot na prethodni ot kvartal i 5,51 vo septemvri 2004 godi na.

Graf ikon 20
Komponenti na monetarni te agregati
(vo milioni denari)

I zvor: NBRM

**Prekinat
pove}emese~ni ot
kontinuiran porast na
vkupni ot depozi ten
potencijal na banki te**

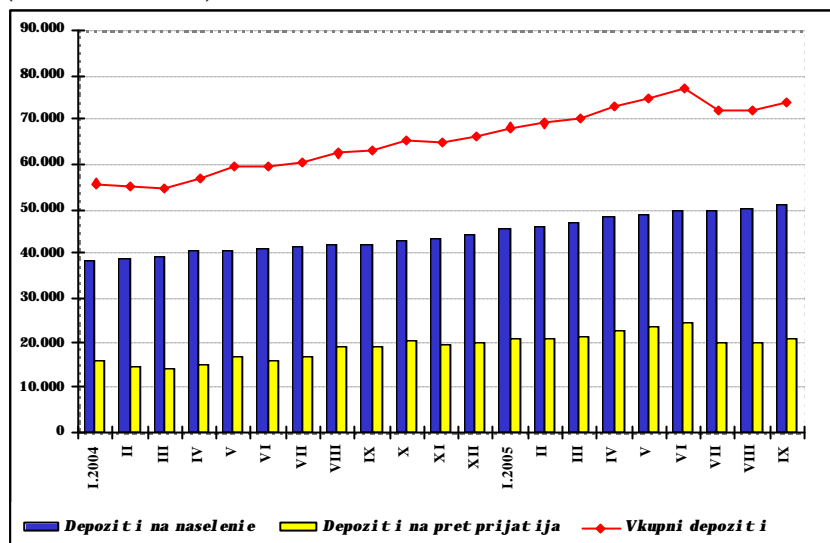
Vo treci ot kvartal od 2005 godi na e registri ran pad na kratkoro~ni ot denarski depozi ten potencijal, { to dovede do preki n na pove}emese~ni ot kontinuiran porast na vkupni te depozi ti na banki te²⁴. I meno, vo tekot na kvartal ot, zaradi isplata na divi denda²⁵, e registri rano namal uvawe na kratkoro~ni te denarski sredstva na edno pretprijatie, { to predizvika kvartal en pad na vkupni te depozi ti na banki te od 3,9%. Od aspekt na ro~nata struktura, kratkoro~ni te depozi ti ostvari ja kvartal en pad od 4,1%, vo celost determini ran od poniskoto nivo na denarski te depozi ti (za 21,3%). Kaj devizni te depozi ti oro~eni na kratok rok e registri ran porast od 5,9%, na kvartal na osnova. Od druga strana, nivoto na depozi ti te oro~eni na dolg rok na kvartal na osnova e re~isi nepromeneto (minimalen pad od 0,6%), vo uslovi na divergentni dvi `ewa vo nivnata valutna struktura (porast na denarski te depozi ti od 1,2% i pad na devizni te depozi ti od 3,8%). Anal izata na valutnata struktura na vkupni te depozi ti poka `uva porast kaj depozi ti te vo stranska valuta od 5,5%, pri istovremeno namal uvawe na denarski te depozi ti za 18,9% na kvartal na osnova. Na godi { na osnova (septemvri 2005 godi na / septemvri 2004 godi na) vkupni te depozi ti na banki te se povi soki za 16,9%, pred s{ kako rezul tat na porastot na kratkoro~ni te depozi ti (za 17,8%).

²⁴ Vkupni te depozi ti na ndr`avni ot sektor opfa}aat kratkoro~ni i dolgoro~ni (denarski i devizni) depozi ti na ekonomskite subjekti (bez depozi tni te pari).

²⁵ I splatata na divi dendata od strana na edno golemo pretprijatie predizvika namal uvawe na denarski te depozi ti kaj banki te vo juli (isplata na divi denda kon dr`avata i repatrijacija na prvata tran{a od divi dendata kon stranski ot investitor) i vo zna~itelno pomal obem vo avgust (repatrijacija na vtorata tran{a od divi dendata vo stranstvo). Sostojbata se normalizira vo septemvri, koga povtorno e registri ran porast na vkupni ot depozi ten potencijal na banki te.

Grafikon 21
Dinamika na depozite
(vo milioni denari)

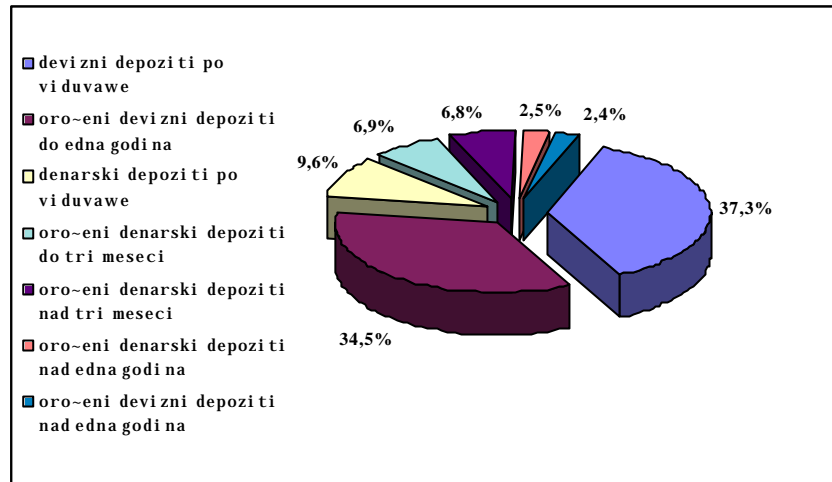
I zvor: NBRM

Kvartal en porast na depozite na naseleni et o ...

Na krajot na septemvri 2005 godi na, vo odnos na prethodni ot kvartal, vkupni te depoziti na naseleni eto se povi soki za 1,7%. Od aspekt na ro~nosta, kratkoro~ni te depoziti zabele`aa kvartalno zgol emuvawe od 1,4%, pri povi sok i znos na devizni depoziti oro~eni do edna godina i depoziti po viduvawe vo stranska valuta. Dolgoro~noto { tedewe na naseleni eto (~ie prose~no u~estvo vo vkupni te depoziti na naseleni eto e relativno nisko i vo tretiot kvartal iznesuva 4,8%) ostvari porast od 9,6% i glavno e determinirano od povi soki te devizni depoziti. Od aspekt na valutnata struktura, devizni te depoziti se povi soki za 4,2%, dodeka denarski te depoziti zabele`aa namaluvawe od 5%. Pri toa, vo valutnata struktura na depoziti te na naseleni eto i ponatamu dominantno u~estvo imaat devizni te depoziti, koe vo prosek i znesuva 74,1% vo tretiot kvartal. Godi { nata stapka na porast na vkupni te depoziti na naseleni eto i znesuva 20,5%.

Grafikon 22
Struktura na depozitite na naseljeni eto
(prosečno u-estvo vo treći ot kvartal od 2005 godina)

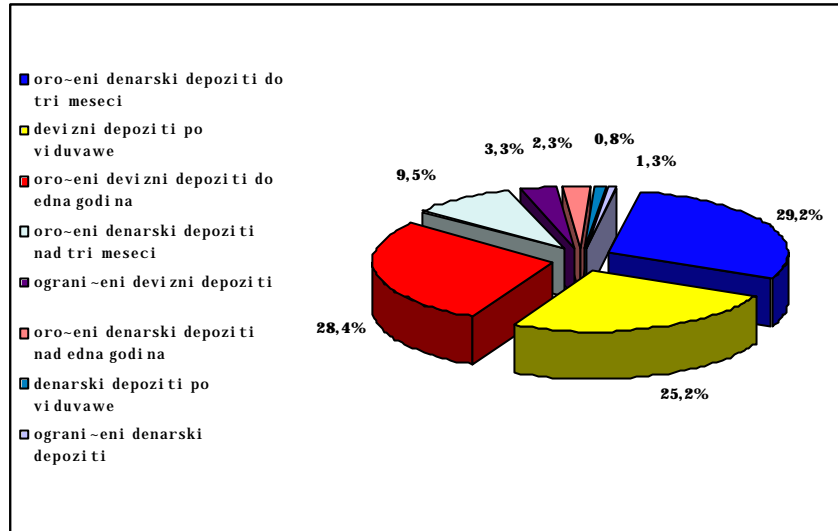
I zvor: NBRM

**...pri istovremeno
namaluvawe na depozitite
na pretpriyatijata**

Depozitite na korporativni ot sektor na krajot na septemvri 2005 godina, vo odnos na krajot na prethodni ot kvartal, se namalija za 15,3%, glavno zaradi identičen pad (od 15,3%) na kratkoročnite depoziti (dominantna kategorija na vkupnite depoziti na pretpriyatijata so prosečno u-estvo od 93,5% vo treći ot kvartal). Pri toa, dinamika na kratkoročnite depoziti proizleguva od intenzivni ot pad na denarskite depoziti oro-eni do eden mesec (efekt od namaleni te depoziti na edno golemo pretpriyatije zaradi isplata na dividenda). Kaj dolgoročnite depoziti beše registriran kvartalen pad od 15,1%, vo celost determiniran od poniski ot iznos na ograničeni depoziti vo stranska valuta povrzano so instrumenti vo nadvojni ot platen promet. Od aspekt na valutnata struktura, denarskite depoziti se namalija za 34,9%, dodeka deviznite depoziti se povišoki za 10,6%, na kvartalna osnova (porast na depozitite po viduvawe i depozitite oro-eni do edna godina). Vakvite dve`ewa dovedoa do značitelno zabavuvawe na intenzitetot na godišen porast na depozitite na pretpriyatijata, takako to vo septemvri 2005 godina, vo odnos na isti ot mesec od prethodnata godina, tie se povišoki za 8,4%.

Grafikon 23
Struktura na depozitite na pretprijateljata
(prosečno učešće vo treći ot kvartal na 2005 godina)

Izvor: NBRM

Prilog 6

Komparativna analiza na depozitite na naseleni eto i na pretprijateljata vo zemjite od Jugoslovena Evropa

Teoriskite i empiriskite istražuvawa nesomneno go potvrđuvaat faktot deka za ostvaruvawe na dolgoročni i održivi ekonomski rast e potrebno adekvatno ni vo na kapitalna akumulacija. Nacionalno {tedewe e eden od ključni faktori {to go determiniraat nivoto na domašite investicii neophodni za generirawe na dolgoročni ekonomski rast. Poviok stepen na nacionalno {tedewe ({tedewe na državata i {tedewe na privatni ot sektor) vo osnova znači poniško ni vo na nadvore{no zadovoluvawe i poniško ni vo na deficiit na tekovnata smetka.

Nivoto na nacionalno {tedewe vo najgolema merka zavisi od {tedeweto na privatni ot sektor (naseleni eto i pretprijateljata). Istražuvawata vo zemjite od Jugoslovena Evropa (JIE) ukažuvaat deka stabilnost i stepenot na razvijenost na finansiški ot sistem, finansiskata liberalizacija, nivoto na monetiziranost na ekonomijata, dano-nata politika, inflacijata, kako i penziški te reformi se glavni determinanti na nivoto na nacionalno {tedewe. Imeno, periodot na prestrukturirawe na tranzicijskite ekonomii glavno se karakterizira so makroekonomska nestabilnost, vključujući periodi na visoka inflacija, krizi vo bankarski ot sistem i namalena doverba na privatni ot sektor za {tedewe vo bankite. Sepak, državite koi porano ja realiziraa privatizacijata na bankite, osobeno so stranski kapital, nabrgu go rešija problemot na lošite plasmani, postignaa visok stepen na finansiška intermedijacija i vo poslednite godini registriiraat zgolemeno učešće na depozitite na privatni ot sektor.

Tabela 9
U-estvo na depozitite na privatniot sektor vo BDP, 1997-2004
godina

	Depoziti na privatni sektor* vo% od BDP							
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Albanija ¹	44,8	46,4	49,7	47,9	46,8	45,4	46,5	47,3
Bosna i Hercegovina	14	16,7	16,4	15,7	25,2	25,2	27,5	34,5
Bugarija	25	20,8	21,3	22,4	27	28,4	30,9	36
Hrvatska	35,3	36,1	34	31,8	56,9	56,9	57,9	59,8
Makedonija	5,9	6,4	7,7	9,4	12,0	17,0	19,1	22,8
Ronanija	20,1	21,3	20,5	18,9	19	21	20,5	23,1
Srbija	9,2	10,4	9,7	14,7	13,4	15,5	17,7	20,7

*privatniot sektor se odnesuva na pretprijatijata i naseleniето, osven vo Albanija i Makedonija kade se vkluceni ostani nebankarski-finansijski institucii, lokalna vlasti i neprofitni nefinansijski pretprijatija

Izvor: "Banking in South-Eastern Europe"-On the move, Economics Department, Bank of Austria, september 2005; Presmetkata za RM e napraven vo Direkcija za istrauvawe

Analizirano od 1997-2004 godina, reisi kaj site dravi od JIE e registriran trend na porast na depozitite na privatniot sektor, to upatuvaa na postepeno zajaknuvawe na doverbata vo bankarskiot sistem. Analizirano spored dinamikata, karakteristien e porastot vo 2001 godina, kako rezultat na mobiliziraweto na depozitite vo stranska valuta vo procesot na konverzijata vo evra. Pri toa, ovoj efekt e najizraven vo Hrvatska kade e registriran visok porast na u-estvoto na depozitite na privatniot sektor vo BDP (od 25,1 procenten poen). Ostvarenoto visoko nivo na tedewe vo Hrvatska se zadrava i vo narednite godini, so to vo 2004 godina toa e najvisoko vo regionot. Vo 2004 godina, osven Hrvatska, visoko u-estvo na depozitite na privatniot sektor vo BDP e registrirano i vo Albanija i Bugarija. I meno, ovie tri dravi imaat najvisoko u-estvo na stranski kapital vo bankarskiot sistem, koj u-estvuva so okolu 80% vo vkupnata bankarska aktiva. Vo 2001 godina, i vo Makedonija depozitite na privatniot sektor go zgolomija u-estvoto vo BDP (za 2,6 procentni poeni, zaradi konverzijata vo evra), so to vo narednite godini toa u-estvo bele i umereno zgolemuvawe, taka to vo 2004 godina dostigna 22,8% od BDP. Sepak, vo sporedba so ostanatite zemji od JIE, Makedonija ima nisko nivo na tedewe na privatniot sektor (vo 2004 godina, samo Srbija ima ponisko nivo od 20,7% od BDP).

Od sektorski aspekt, naseleniето e dominanten sektor vo sozdavaweto na depozitnata baza na bankite. Sklonosta za tedewe na naseleniето vo bankite e determinirana od mnogofaktori, koi variraat od zemja do zemja. Taka, naseleniето gi donesuva subjektivnite odluki za tekovna ili odloena potrouvaka vrz osnova na visinata na raspoloviot tekoven dohod, nivoto na ceni te vo ekonomijata, visinata na kamatnite stapki, kako i vrz osnova na steknatata doverbata vo bankarskiot sistem. Analizirano po godini, na krajot od 2001 godina, vo Makedonija, Srbija i vo BiH se registrirani najvisoki godi ni stapki na porast na depozitite na naseleniето (kako rezultat na konverzijata vo evra). Slednata godina, del od deponirani te sredstva na naseleniето vo Makedonija i vo Hrvatska bea povle ni od bankarskiot sistem, taka to vo 2002 godina e registrirana negativna stapka na promena. Vo narednite godini, najmnogu rastat depozitite na naseleniето vo Srbija, dodeka vo Hrvatska i vo Albanija se registrirani ednocifreni stapki na godi en porast. Depozitite na naseleniето vo Makedonija vo poslednite tri godini bele at stabilen porast, to ukauva na zajaknata doverbata na naseleniето vo bankarskiot sistem. Pretprijatijata se vtorigot najznaaen sektor vo sozdavaweto na depozitnata baza na bankite. Analizirano od 2001 godina navamu,

pozitivni stapki na godiš na promena se registrirani kaj si te zemji od regionot, so isključ na Makedonija, kade se registrirani negativni godiš ni stapki vo 2001 i vo 2002 godina. Delumno toa se dolži na namalenata ekonomska aktivnost vo krizniot period. Voedno, od 2003 godina na pretprijatijata im beše dozvoleno slobodno da raspolagaat so deviznite sredstva (bez vremensko oganičuvawe), što deluvaše vo nasoka na značitelan porast na deviznite depozitite na pretprijatijata, i so toa, na vkupnite depoziti na pretprijatijata (godiš na stapka na rast vo 2003 godina od 61,3%). Od ostanatite državi, vo 2001 i vo 2003 godina vo Albanija se registrirani značitelni pozitivni promeni, dodeka vo 2004 godina najvisoka stapka na porast na depozitite na pretprijatijata e registrirana vo BiH i vo Romanija.

Tabela 10
Godiš ni stapki na promena na depozitite na privatniot sektor vo zemjite od JIE (2001-2005 godina)

	Hrvatska		Srbija		Makedonija		Romanija		Bugarija		BIH		Albanija	
	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.	pr-ja	nas.
2001	37,1	52,8	29,7	503,9	-9,4	226,3	38,7	57,7	44,4	40,5	39,4	162,7	138,1	14,9
2002	26,7	-0,3	12,7	119,3	-11,0	-20,3	80,3	28,6	25,3	12,5	33,9	10,9	7,9	5,9
2003	27,6	8,1	34,5	49,5	61,3	18,1	25,0	18,6	43,7	20,9	33,2	24,2	155,4	17,0
2004	18,7	9,4	36,9	53,9	41,5	18,0	108,1	25,3	27,8	29,3	114,7	31,0	21,7	6,2
2005*	4,0	8,8	3,3	20,8	3,8	14,2	20,9	10,4			0,3	25,0		

*Srbija so 05.2005 godi na, Makedonija so 06.2005 godi na, Romanija so 08.2005, Hrvatska i BIH so 09.2005 godi na

Izvor: Centralni te banki na soodvetni te državi

Sektorot „naselenie“ voobičeno ima najgolemo učestvo vo vkupnite depoziti na privatniot sektor²⁶. Analizirano od 2000 godina, vo Albanija i Hrvatska, depozitite na naselenieto imaat najgolemo učestvo vo vkupnite depoziti na privatniot sektor (vo prosek od 97,7% i 78,8%, soodvetno), dodeka vo Srbija i Romanija toa učestvo e najmalo (vo prosek od 42,6% i 56,8%, soodvetno). Vo Makedonija, učestvoto na depozitite na naselenieto vo vkupnite depoziti na privatniot sektor vo 2001 godina značitelno se zgolemuva i vo narednite godini se održava na visoko nivo (vo poslednite etiri godini vo prosek i znesuva 70,4%).

Tabela 11
Učestvo na depozitite na naselenieto i na pretprijatijata vo vkupnite depoziti na privatniot sektor vo zemjite od JIE (2000 - 2005 godina)

Depoziti na naselenie vo vkupni depoziti							
	Bugarija	Hrvatska	Romanija	BIH	Srbija	Makedonija	Albanija
2000	57,5%	81,2%	62,4%	60,0%	9,7%	49,6%	98,9%
2001	60,8%	82,5%	65,0%	74,8%	33,6%	77,1%	98,3%
2002	59,3%	79,3%	59,5%	70,0%	50,6%	75,5%	98,4%
2003	61,3%	77,3%	57,8%	69,6%	50,9%	70,3%	96,6%
2004	60,7%	76,6%	49,0%	61,3%	53,7%	67,0%	96,2%
2005*		76,0%	47,0%	65,1%	57,1%	68,8%	
prosek	59,9%	78,8%	56,8%	66,8%	42,6%	68,0%	97,7%
Depoziti na pretprijatija vo vkupni depoziti							
	Bugarija	Hrvatska	Romanija	BIH	Srbija	Makedonija	Albanija
2000	24,5%	15,0%	21,8%	27,2%	78,3%	44,4%	0,7%
2001	26,6%	13,7%	19,9%	18,0%	57,7%	19,2%	1,5%
2002	28,9%	16,7%	25,6%	20,4%	44,7%	21,0%	1,6%
2003	35,5%	19,2%	26,2%	21,7%	40,4%	26,7%	3,4%
2004	34,8%	20,7%	36,9%	31,3%	37,9%	30,5%	3,8%
2005*		19,6%	38,7%	26,7%	34,5%	28,4%	
prosek	30,1%	17,5%	28,2%	24,2%	48,9%	28,3%	2,2%

*Srbija so 05.2005 godi na, Makedonija so 09.2005 godi na, Romanija so 08.2005, Hrvatska i BIH so 09.2005 godi na

Izvor: Centralni te banki na soodvetni te državi

²⁶ Vo ramki na privatniot sektor se vključeni: nefinansijski privatni i javni pretprijatija, naselenie, lokalna vlast, ostanati nebankarski finansijski institucii i neprofitni nefinansijski pretprijatija. Vakvata struktura e napravena od Direkcija za istražuvawe zaradi obezbeduvawe komparabilnost so evidencijata na depozitite na privatniot sektor za Makedonija.

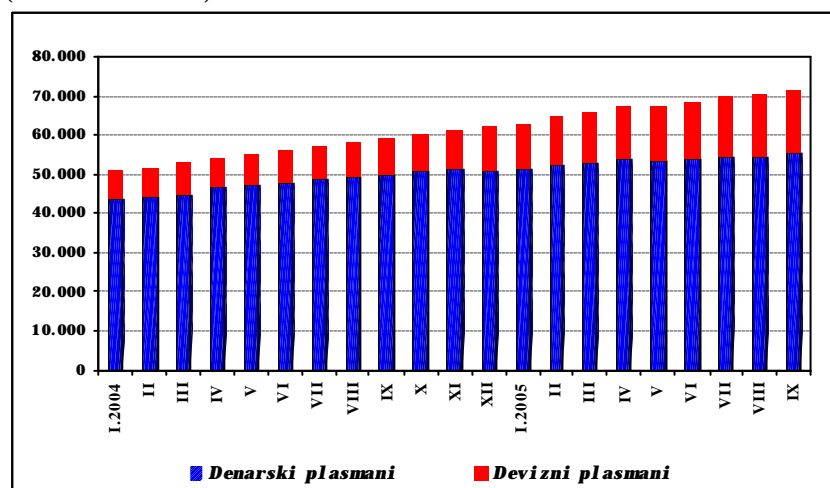
Analizirano od 2000 godina, vo ramki na zemjite od JIE, vo Srbija e registrirano najgolemo u-estvo na depozitite na pretprijatijata vo vkupnite depoziti na privatniot sektor (vo prosek od 48,9%). Sepak, vo naredniot period toa u-estvo bele`i postepeno opawe, za razlika od u-estvoto na depozitite na pretprijatijata vo Romanija, koe se zgolemuva. Vo ostanatite dr`avi, u-estvata na depozitite na pretprijatijata vo vkupnite depoziti na privatniot sektor bele`at ciklinski dvi`ewa. Vo Makedonija, vo 2001 godina depozitite na pretprijatijata imaat najvisoko u-estvo vo vkupnite depoziti na privatniot sektor (od 44,4%), dodeka vo narednata godina toa zna`itelno se namaluva. Vo poslednite ~etiri godini, u-estvoto na depozitite na pretprijatijata vo prosek se dvi`i 26,6% od vkupnite depoziti na privatniot sektor.

5.2. Plasmani i kamatni stapki na bankite

Zadr`an trendot na porast na plasmani te na bankite

I pokraj namaluvaweto na depozitnata baza na bankite, vo tretiot kvartal na 2005 godina vkupnata kreditna aktivnost na bankarskiot sektor ostvari porast, vrz osnova na aktivno koristewe na deviznite sredstva na bankite i obezbeduvawe dopolnitelni sredstva preku zadol`uvawe vo stranstvo. Taka, vo septemvri 2005 godina, u-estvoto na smetkite kaj stranski banki vo vkupnata aktivna na bankarskiot sektor se namali za okolu 2 procentni poena na kvartalna osnova. Istovremeno e registriran zgolemen interes na bankite za koristewe kreditni linii od stranstvo (dolgoro`nite krediti od stranski banki se povi`oki za 21% na kvartalna osnova) nameneti za finansiska poddr`ka na privatniot sektor. Toa dovede do namaluvawe na soodnosot na neto deviznata aktivna na bankite i vkupnite devizni depoziti vo bankarskiot sistem koj iznesuva`e 0,49 vo septemvri, nasproti 0,60 kolku`e to iznesuva`e vo juni 2005 godina. Kako rezultat na vakvite dvi`ewa, vkupnite plasmani na bankite na krajot na tretiot kvartal se zgolemi za 4,5% vo odnos na prethodniot kvartal.

Grafikon 24
Plasmani na bankite po valuta
(vo milioni denari)

I zvor: NBRM

Od aspekt na valutnata struktura, vkupnite denarski plasmani²⁷ ostvarija kvartalen porast od 2,5%, pri pointenzi vno

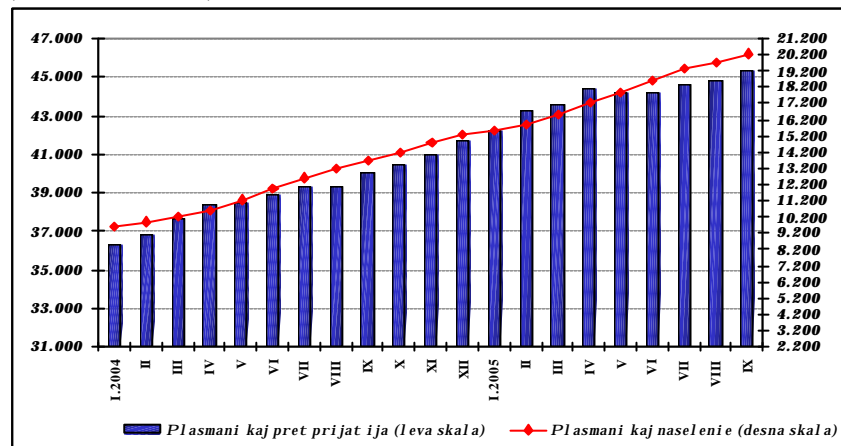
²⁷ Vkluceni se i denarski te plasmani so devizna klazula.

kreditirawe na naselenieto na kratok i na dolg rok. Od druga strana, vo uslovi na orientiranost na pretprijatijata kon zadol`uvawe vo stranska valuta, kaj vkupnite devizni plasmani na banki te e registri ran pointenziven porast od 11,2% na kvartal na osnova. Od aspekt na ro-nosta, vo tretiot kvartal bea zabele`eni izrazeni preferenci za kreditirawe na dolg rok, { to determinira kvartalen porast na dolgoro~nite krediti od 9%, pri istovremeno namaluvawe na krediti te odobreni na kratok rok (za 0,4%). Vakvi te dvi`ewa uslovi ja pozitivno pomestuvawe vo ro-nata struktura na vkupnite plasmani vo nasoka na porast na u~estvoto na dolgoro~nite krediti od 52,3% na krajot na vtorigot kvartal na 54,5% vo septemvri 2005 godi na. Na godi { na osnova (septemvri 2005 godi na / septemvri 2004 godi na) vkupnite plasmani na banki te se povisoki za 22%, vo uslovi na pointenziven porast na deviznite plasmani (80,1%), nasproti porastot na denarski te plasmani (10,5%).

Grafikon 25

Plasmani na banki te po sektori
(vo milioni denari)

I zvor: NBRM

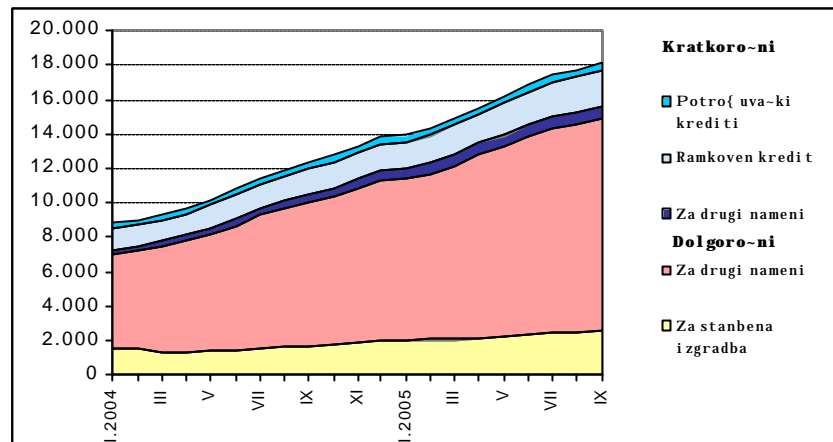
**Zgledeno kreditirawe
na naselenieto i
pret prijatijata**

Vo tretiot kvartal e registri ran porast na kreditiraweto na naselenieto i korporativni ot sektor od strana na banki te. Taka, na krajot na septemvri, vo odnos na krajot na prethodni ot kvartal, vkupnite plasmani na naselenieto se povisoki za 8,5%. Osnovna komponenta na porastot na vkupnite plasmani kaj naselenieto se denarski te plasmani (kvartalen porast od 8,4%) ~ie u~estvo vo vkupni ot porast iznesuva 95,5%. Devizni te plasmani na kvartal na osnova se zgolemi ja za 13,2%. Od aspekt na ro-nata struktura, domini ra kreditiraweto na dolg rok na naselenieto (u~estvoto na dolgoro~nite krediti vo vkupnite krediti na naselenieto vo tretiot kvartal vo prosek iznesuva 76,5%). Analizirano spored strukturata, porast e registri ran kaj si te kategorii na dolgoro~ni krediti, pri { to pointenzivno e zgolemuwaweto na krediti te vo doma{ na valuta. Vo ramki na kratkoro~ni te krediti na naselenieto, najintenziven porast (od 11,1%) e zabele`an kaj ramkovni te krediti (negativni salda po tekovni smetki), koi i natamugo zadr`uvaat svoeto relativno visoko u~estvo vo vkupni te kratkoro~ni krediti na naselenieto (43,9% vo septemvri 2005 godi na). Godi { nata stapka na porast na vkupni te plasmani na naselenieto iznesuva 48,5%.

Grafikon 26

Distribucija na denarskite krediti na naselenieto po oddelni vidovi krediti
(vo milioni denari)

I zvor: NBRM

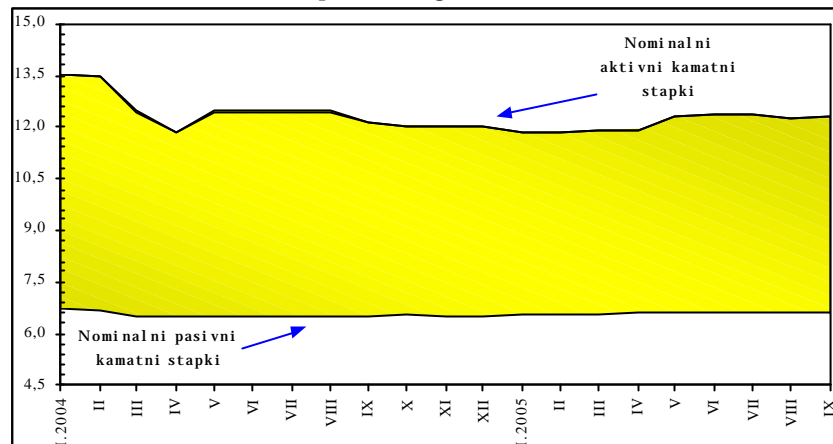
Vkupnite plasmani kaj pretprijatijata na krajot na septemvri 2005 godina vo odnos na prethodni ot kvartal se povi soki za 2,6%. Pri toa, vo uslovi na namaleni denarski krediti (za 1,3%), porastot e determi ni ran od povi soki te devizni plasmani (za 11,2%), { to ja potvrduva orientacijata na korporativni ot sektor kon poevtini izvori na kreditno finansirawe. Od aspekt na ro-nata struktura e zabele`an porast na dolgoro-noto kreditirawe na pretprijatijata (za 9,7% na kvartal na osnova) { to pretstavuva zna-aen impuls za intenzivirawe na ekonomskata aktivnost. Od druga strana, krediti te odobreni na kratok rok se namalija za 2,5%. Na godi { na osnova (septemvri 2005 godina / septemvri 2004 godina) vkupni te plasmani na pretprijatijata se povi soki za 13,2%.

Vo tekot na tretiot kvartal na 2005 godina ne bea registrirani pozna-ajni promeni vo kamatnata politika na banki te. Taka, prose-nata ponderirana aktivna kamatna stapka (na kratkoro-ni te denarski krediti) vo septemvri 2005 godina iznesuva 12,30%, nasproti 12,36% vo juni 2005 godina. Prose-nata ponderirana pasivna kamatna stapka (na trimese-ni te denarski depoziti) zabele`a nezna-itelen porast vo odnos na prethodni ot kvartal i iznesuva { e 6,63% (6,60% vo juni 2005 godina). Prose-nata ponderirana kamatna stapka na kratkoro-ni te devizni krediti vo septemvri iznesuva 7,53%, nasproti 7,49%, kolku { to iznesuva { e na krajot na vtorigo kvartal. Kamatnata stapka na oro-eni te trimese-ni depoziti vo evra vo septemvri se dvi`e { e vo interval od 1% do 3,26%, dodeka interval ot na dvi`ewe na kamatnata stapka na trimese-ni te depoziti vo amerikanski dolari e od 0,90% do 2,63%.

Nezna-it elni promeni vo kamat nat a politika na banki te vo vtorigo kvartal

Grafikon 27
Ponderirani kamatni stopki i margini na bankite*

*Se odnesuvaat na denarski krediti i depoziti.
I zvor: NBRM

6.

Finansijski pazari

6.1. Berza

Vkupni ot berzanski promet (vključujući blok-transakcije i dr`aven segment) realiziran na Makedonskata berza a.d. Skopje vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 1.522,8 milioni denari. Pritoa, blok-transakcije ostvareni na oficijalniot i neoficijalniot pazaren segment na berzata sočinuvaat 9,9% od vkupniot berzanski promet. So klasično trgovanje (bez blok-transakcije) e ostvaren vkupen promet od 1.348,7 milioni denari, pri što prosečniot dnevni berzanski promet iznesuva 27,6 milioni denari, a vo proseku se realizirani po 137 transakcije dnevno. Pritoa, prometot realiziran na oficijalniot pazaren segment, pretstavuva 87,9% od vkupniot berzanski promet. Na neoficijalniot pazari, se realizirani 10,5% od vkupnoto berzansko trgovanje²⁸, dodeka sklučenite transakcije so akcije i udeli vo sopstvenost na dr`avniot berzanski segment učestvuvaat so 1,5% od vkupniot berzanski promet.

Sporedeno so prethodniot kvartal, vkupniot berzanski promet vo tretiot kvartal na 2005 godina beleži namaluvawe od 14,1%. Padot se dolži na namaleniot promet so dr`avni obvrznic, na namalenata aktivnost na dr`avniot pazaren segment, kako i na pomaliot obem na sklučeni blok-transakcije vo ramki na kvartalot. Pritoa, namaleniot obem na trgovanje so dr`avni obvrznic se smeta za privremena pojava. I meno, so startot na privatnite penziski fondovi od slednata godina se očekuva zgolemo berzansko rabotewe i osobeno zgolem interes od strana na penziskite fondovi za dr`avni obvrznic, što korespondira so nivnata zakonska obvrzka za plasirawe na najgolem del od akumulirani te sredstva vo sigurni instrumenti²⁹. Vo soglasnost so očekuvawata za zgolemuvawe na berzanskoto trgovanje, dojde i do

²⁸ Na neoficijalniot pazari nemaše trgovanje so konvertibilni sertifikati izdadeni od dr`avata za obesčetuvawe na tednite od propadnatite tednici.

²⁹ Penziskite fondovi imaat zakonska obvrzka da plasirawat 80% od svoite sredstva vo zemjata, a 20% vo stranstvo.

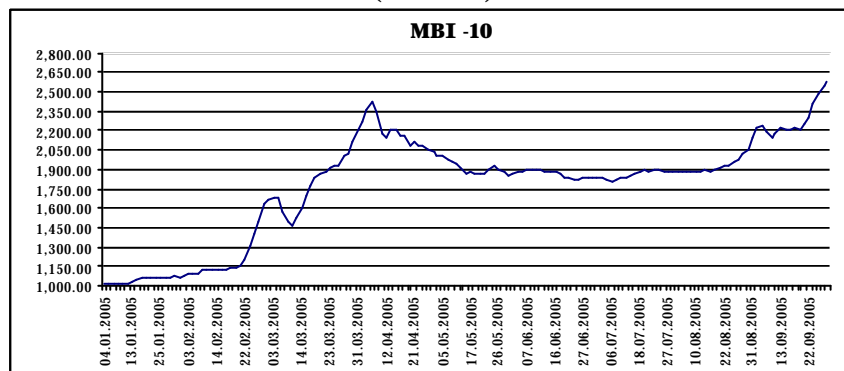

zgolemuvawe na brojot na brokerskite ku}i.³⁰ Od druga strana, namaluvaweto na strukturnoto u-estvo na blok-transakciite i trguvaweto na dr`avni ot segment vo ostvareni ot promet na Berzata (za 8,3 i 5,3 procentni poeni, soodvetno, vo odnos na prethodni ot kvartal) se svoevidni indikator i za zaokru`uvawe na razvojnata faza na Berzata kako neophodna pazarna infrastruktura za doprivatizacija na op{testveni ot i dr`avni ot kapital i konsolidacija na sopstveni ~ki te strukturi krei rani so procesot na privatizacija.

So sostojba na 30.09.2005 godina na of icijalni ot pazaren segment na Berzata kotiraat 57 akcionerski dru{tva. I meno, so istekot na zakonskata obvraska za kotacija (na 31.12.2004 godina), vo po-etokot na 2005 godina na Berzata kotiraat {eeset i osum kompanii, no vo me|uvreme edinaeset akcionerski dru{tva prestanaa da kotiraat poradi neispolnuvawe na nivni te obrvski za objavuvawe finansiski i drugi cenovno ~uvstvitelni informacii i/ili nelikvidnost vo trguvaweto. Napu{taweto na berzanskata kotacija uka`uva na faktot deka me|u makedonskite kompanii s{u{te postoi nepodgotvenost za transparentno rabotewe.

Na krajot na tret i ot kvartal na 2005 godina, sporedeno so sostojbata na krajot na prethodni ot kvartal³¹, zgol emeno e u-estvoto na stranski investitori vo vkupni ot kapital na site kotirani kompanii na of icijalni ot pazar na Berzata i vo vkupnata nominal na vrednost na kotirani te obrvzni ci (13,05% so sostojba na 30.09.2005 godina, nasproti 11,69% na krajot na juni 2005 godina). Pritoa, 10,59% se vo sopstvenost na stranski pravni lica, a ostanatite 2,46% se poseduvani od stranski fizi ~ki lica. Voedno, u-estvoto na stranskite investitori vo berzanski ot promet realiziran na of icijalni ot pazaren segment vo septemvri iznesuva 16,74% na stranata na kupuvawata i 14,15% na stranata na proda`bi te.

Graf i kon 28
Makedonski berzanski indeks (MBI -10)

I zvor: Makedonska berza AD Skopje.

Vo tekot na tret i ot kvartal na 2005 godina, po stagnacijata vo vtorata polovina na juli i prvite dve dekadi na avgust, *Makedonski ot berzanski indeks MBI -10*³² bele`e e porast. Taka, na 30.09.2005 godina na vrednosta na indeksot iznesuva{e 2.577,15 nasproti 1.834,28 na krajot na vt i ot kvartal na 2005 godina, {to odrazuva prose~no zgolemuvawe na cenite na desette naj-esto trguvani obi ~ni akcii na Berzata od 40,5%. Vo soglasnost so vakvi ot

³⁰ Osnovana e brokerska ku}a „Ilirika“ od tri slovene-ki kompanii i edno fizi ~ko lice od Makedonija.

³¹ Spored podatoci dobi eni od Centralni ot depozi tar na hartii od vrednost.

³² Cenoven indeks ponderiran so pazarnata kapitalizacija, konstruiran vrz osnova na obi ~ni te akcii na deset kotirani dru{tva na of icijalni ot pazar.

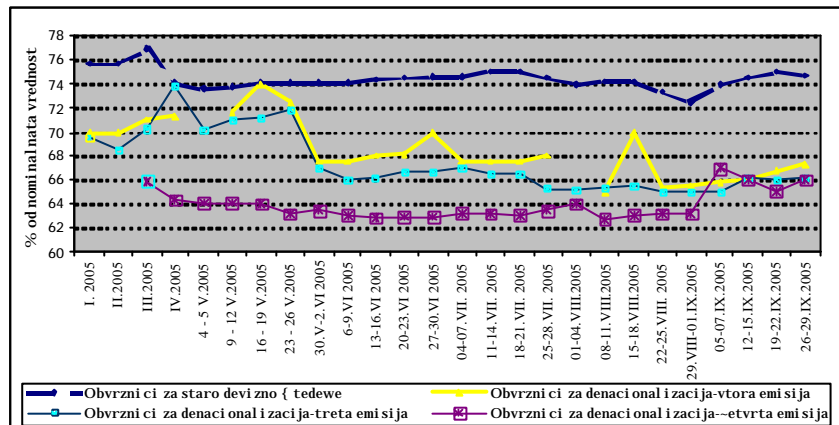
trend, pazarnata kapitalizacija na desette najlikvidni kompanii kotirani na oficijalniot pazaren segment vo tretiot kvartal na 2005 godi na iznesuva 24.846,9 milioni denari, nasproti 17.053,9 na krajot od prethodniot kvartal.

6.2. Pazar na dr`avni hartii od vrednost

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na, na oficijalniot pazar na Berzata bea trguvani **dr`avni obvrznic** vo vrednost od 366,3 milioni denari, {to pretstavuva pad od 30,2% vo odnos na trguvaniot iznos na dr`avni obvrznic vo prethodniot kvartal. Najgolem del od prometot otpa|a na obvrznicite za denacionalizacija (~etvrta emisija)³³. Voedno, vo tekot na kvartalot, dr`avnite obvrznic se trguvaa po cena od 62,7-75%³⁴ od nominalnata vrednost.

Grafikon 29

Dvi`ewe na ceni te na dr`avni te obvrznic

I zvor: Makedonska berza a.d. Skopje.

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na, na primarni ot pazar na dr`avni hartii od vrednost, soglasno so odpred utvrdeni ot kalendar za emisija na dr`avni hartii od vrednost³⁵, bea odr`ani {est aukcii na trimese~ni dr`avni zapisi (po dve aukcii mese~no). Pri toa, vkupnata ponuda na dr`avni zapisi so rok na dostasuvawe od tri meseci iznesuva{e 3.400,0 milioni denari, pobaruvani ot iznos 4.609,4 milioni denari, a vkupnata realizacija 3.333,4 milioni denari³⁶. Na aukciite odr`ani vo tekot na tretiot kvartal prose~nata ponderirana kamatna stapka na dr`avni te zapisi so rok na dostasuvawe od tri meseci iznesuva{e 10,40%.

Analizirano po meseci vo tekot na 2005 godi na, so isklu~ok na prvite tri meseci ponudata na trimese~ni dr`avni zapisi e relativno stabilna (so mali oscilacii gravitira okolu 1.200,0 milioni denari), {to e zna~ajno za odr`uvawe na interesot na potencijalnite investitori vo dr`avni hartii od vrednost.

³³ Prinosot do dostasuvawe na obvrznicite za denacionalizacija od ~etvrtata emisija na 30.09.2005 godi na iznesuva 11,02%, presmetano spored poslednata prose~na cena na trguvawe na obvrznicata.

³⁴ Intervalot e utvrden soglasno so poslednata prose~na nedelna cena na trguvawe na obvrznicite vo ramki na analiziraniot kvartal.

³⁵ Kalendarot na odr`uvawe na aukciite na dr`avni hartii od vrednost se objavuva odpred za peri od od {est meseci, pri {to precizni ot iznos za sekoja aukcija se objavuva ~etri dena pred odr`uvaweto na aukcijata.

³⁶ Vo prethodniot kvartal, vkupnata ponuda na dr`avni zapisi so rok na dostasuvawe od tri meseci iznesuva{e 3.450,0 milioni denari, pobaruvani ot iznos 3.411,2 milioni denari, a vkupnata realizacija 3.109,6 milioni denari.

I stovremeno, vo sekoj mesec od kvartalot e registriрана pogolema pobaruva-ka od ponuda, pri što realiziraniot iznos, kako procent od vkupnata pobaruva-ka se dvi`i od 58,5% vo septemvri do 85,6% od pobaruvaniot iznos na trimese~ni dr`avni zapisi vo juli. Najvisoka prose~na ponderirana kamatna stapka beše realizirana vo avgust (10,52%), pri što bea prodadeni trimese~ni dr`avni zapisi vo vrednost od 1.200 milioni denari.

Tabela 12

Ponuda, pobaruva-ka i kamatna stapka na dr`avni zapisi *

Trimese~ni dr`avni zapisi		Ponuda	Pobaruva-ka	Realizacija	Prose~na ponderirana kamatna stapka
(vo denari)					
VII.2005		1.050.000.000	1.148.830.000	983.430.000	10.42
VIII.2005		1.200.000.000	1.495.980.000	1.200.000.000	10.52
IX.2005		1.150.000.000	1.964.600.000	1.150.000.000	10.25
Vkupno za kvartalot:		3.400.000.000	4.609.410.000	3.333.430.000	10.40
I estmese~ni dr`avni zapisi		Ponuda	Pobaruva-ka	Realizacija	Prose~na ponderirana kamatna stapka
(vo denari)					
VII.2005		150.000.000	115.880.000	115.880.000	10.60
VIII.2005		100.000.000	88.190.000	88.190.000	10.88
IX.2005		100.000.000	112.090.000	100.000.000	11.20
Vkupno za kvartalot:		350.000.000	316.160.000	304.070.000	10.88

* Vo tekot na tretiot kvartal na 2005 godina na primarniot pazar na dr`avni zapisi ne bea emitirani dr`avni hartii od vrednost so rok na dostasuvawe od dvanaeset meseci.

I zvor: Mini sterstvo za finansii na Republika Makedonija.

Vo tekot na tretiot kvartal se odr`aa tri aukcii na dr`avni zapisi so rok na dostasuvawe od šest meseci (po edna aukcija mese~no). Vkupnata ponuda iznesuvaše 350 milioni denari (nasproti 245 milioni denari vo vtoriot i 250 milioni denari vo prviot kvartal na 2005 godina), što bi mo`elo da se smeta kako strategiska nasoka na zadol`uvawe na dr`avata preku instrumenti so podolg rok na dostasuvawe, vo ramki na upravuvaweto so javniot vnatrešen kratkoro~en dolg. Analizirano po meseci, edinstveno vo septemvri pobaruva~kata ja nadmi na ponudata, zaradi što vo celost ne beše realiziran pobaruvaniot iznos edinstveno vo ovoj mesec. Prose~nata ponderirana kamatna stapka na estmese~ni te dr`avni zapisi na aukcii te odr`ani vo tekot na kvartalot dostigna 10,88%.

Vo tekot na tretiot kvartal na 2005 godina, na pazarot preku alter³⁷ bea sklu~eni kupoproda`ni transakcii so hartii od vrednost vo iznos od 186,7 milioni denari. Zgolemeni ot obem na trgovawe na sekundarniot pazar na dr`avni hartii od vrednost uka`uva na postepeno pozicionirawe na ovoj pazaren segment vo strukturata na finansiskite pazari vo Republika Makedonija.

³⁷ Pazarot preku alter of icijalno zapo~na so rabota na 25.04.2005 godina, a prvata transakcija esklu~ena na 18.05.2005 godina. Pri toa, na Pazarot preku alter se sklu~uvaat kupoproda`ni transakcii so hartii od vrednost nadvor od Berzata i Pazarot na pari i kratkoro~ni hartii od vrednost. Na Pazarot se trguva so site kratkoro~ni hartii od vrednost izdadeni od Republika Makedonija, so isklu~ok na blagajni~kite zapisi na NBRM.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina vo nadvorenice ot sektor se ostvareni pozitivni dvi`ewa reflektirani preku ostvaruvawe pozitivno saldo vo tekovnata smetka na bilansot na pla}awa i porast na bruto deviznite rezervi. Vo uslovi na sezonski visoka ponuda na devizi na menuva-ki ot pazar, a so cel odr`uvawe stabilno nivo na denarot vo odnos na evroto, vo tretiot kvartal na 2005 godina NBRM ostvari zna~aen neto-otkup na devizi na devizniot pazar. Vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvaren godi{ en porast na dolgoro~niot dolg vo uslovi na pogolem iznos na koristenim sredstva (vo tie ramki tran{ata od Stend-baj aran`manot so MMF) vo odnos na platenata glavnica.

A) Tekovna smetka

Vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvareno pozitivno saldo vo tekovnata smetka od bilansot na pla}awa, vo uslovi na povolni dvi`ewa vo razmenata na stoki, uslugi i prilivi na privatni transferi.

Ostvaren suficit vo tekovnat a smetka od bilansot na pla}awa vo tretiot kvartal na 2005 godina

Tabela 13

Tekovna smetka od bilansot na pla}awa /1
(vo milioni evra)

	2004				2005			2004		2005		2005:2004		2005:2004		2005:2004	
	Kv1	Kv2	Kv3	Kv4	Kv1	Kv2	Kv3	Kv1-Kv3	Kv1-Kv3	Kv1	Kv2	Kv3	Kv1-Kv3	Kv3	Kv1-Kv3	Kv3	Kv1-Kv3
								razlikavo iznos		razlikavo iznos		stapka na promeni vo (%)					
Stoki, neto (fcb)*	-180,4	-264,9	-192,9	-255,9	-145,5	-272,2	-190,1	-638,1	-607,8	34,9	-7,4	2,8	30,3	-1,4	-4,8		
Uslugi, neto	-26,7	-11,6	0,4	-5,6	-2,9	-13,0	9,4	-37,9	-6,6	23,8	-1,5	9,0	31,3	2238,4	-82,7		
Dohodneto	0,9	-30,7	-9,7	6,3	0,5	-17,4	-36,9	-39,5	-53,9	-0,4	13,3	-27,2	-14,4	281,2	36,4		
Tekovni transferi, neto	120,5	162,7	198,4	155,3	131,9	214,6	280,7	481,7	627,3	11,4	51,9	82,3	145,7	41,5	30,2		
Tekovnasmetka	-96,6	-144,5	-37	-99,8	-15,9	-98,1	63,1	-233,8	-40,9	60,7	56,4	66,9	192,9	-1785,5	-82,5		

1/ Prethodni podatoci.

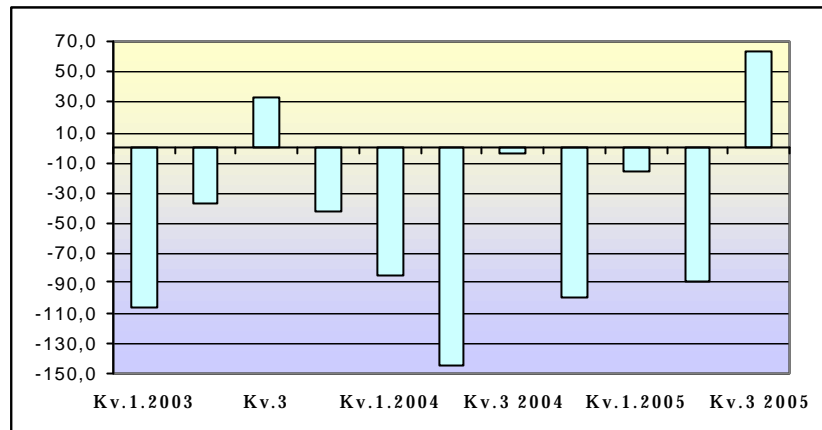
* cif -f ob f faktorot i znesuva 4,06%.

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Pod vlijanie na sezonskite faktori (zgolemeni privatni transferi), vo tretiot kvartal voobi~aeno postoji potencijal za ostvaruvawe dobri rezultati vo odnos na saldoto vo tekovnata smetka od bilansot na pla}awa. Taka, vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvaren suficit od 63,1 milion evra, a vo isti ot period od prethodnata godina be{e ostvaren relativno mal iznos na deficiit vo iznos od 3,7 milioni evra.

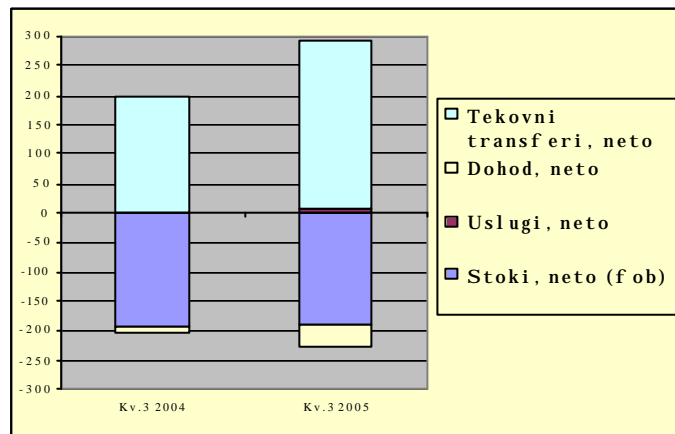
Grafikon 30

Dinami ka na sal doto vo tekov nata smetka
(vo mi li oni evra)

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

Od aspekt na komponenti te na tekov nata smetka, visokoto pozitivno saldo vo tekov nata smetka vo tretiot kvartal na 2005 godina, pred s'e rezultat na povi sokite neto-prilivi od privatni transferi (za 72,8 milioni evra), koi celosno go neutraliziraa efektot od povi sokite odl i vi vrz osnova na dohod.

Grafikon 31

Komponenti na tekov nata smetka od bi l ansot na pl a} awa
(vo mi li oni evra)

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

Vkupnata nadvoref not rgovska razmena na stoki vo tretiot kvartal na 2005 godina vo iznos od 1.044,7 milioni evra³⁸, ostvari godi { en porast od 11,1%, vo uslovi na prast na izvozot i uvozot na stoki.

Godi { en porast na izvozot na stoki vo tretiot kvartal na 2005 godina od 14,5% ...

I zvozot na stoki vo tretiot kvartal na 2005 godina dostigna 414,7 milioni evra, { to pretstavuva porast od 14,5% na godi { na osnova. Anal izata od aspekt na pova` ni te grupi proizvodi poka` uva deka najgol em pri dones za porastot na izvozot vo tretiot kvartal na 2005 godina ima zgolemeni ot izvoz na naf teni derivati, tutun i hrana (vkupen pri dones od 77,2%). Zna-i telni ot godi { en porast na izvozot na naf teni derivati vo tretiot kvartal na 2005 godina za 1,3 pati, glavno e determiniran od porastot na uvoznata cena na

³⁸ Prethodni podatoci na Dr` avniot zavod za statistika na Republika Makedonija, a presmetkite vo evra se izvr { eni vo NBRM. I zvozot na stoki e prik a` an na f.o.b. osnova, dodeka uvozot na stoki e prik a` an na c.i.f. osnova.

nafteni derivati od 86% na godiš na osnova. I stovremeno, porast e ostvaren i kaj izvezeni te kol i~ini na nafteni derivati od 8,2% na godiš na osnova. Vakovata dinamika kaj nafteni te derivati determinira zgolemeno u-estvo na ovi e proizvodi vo vkupni ot izvoz za 4,1 procenten poen, koe vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 9,5%.

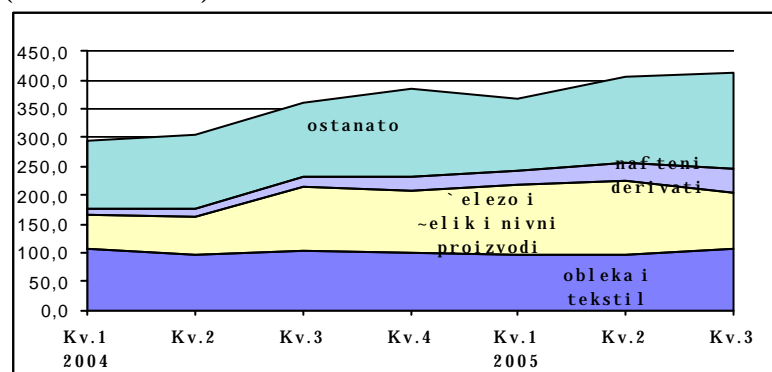
Tabela 14
I zvoz po grupi proizvodi

grupi proizvodi	Kv.3 2004		Kv.3 2005		promena vo apsoluten iznos vo milioni evra
Vkupan izvoz na stoki	362,3	414,7	52,4		
hrana	14,3	20,6	6,2		
tutun	6,3	20,7	14,4		
obleka i tekstil	104,1	105,7	1,5		
nafteni derivati	19,6	39,4	19,8		
	u-estvo vo vkupan izvoz (vo %)		pri dones vo vkupan porast (vo %)		
hrana	4,0	5,0	11,9		
tutun	1,7	5,0	27,5		
obleka i tekstil	28,7	25,5	3,0		
nafteni derivati	5,4	9,5	37,8		
Vkupno	39,8	44,9	80,2		

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Od ostanati te zna~ajni izvozni proizvodi, vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvaren izvoz na obleka i tekstil vo iznos od 105,7 milioni evra (porast na godiš na osnova od 1,5%). Vakovata dinamika na izvozot na obleka i tekstil potvrduva deka zgolemenata konkurencija (Kina) pri plasmanot na tekstil na stranski te pazari ima~e negativen efekt vrz izvozot na ovi e proizvodi od Republika Makedonija samo vo prviot kvartal na 2005 godina (na godiš na osnova pad od 7,7%), dodeka vo vtorigot kvartal na 2005 godina izvozot ostvari porast na godiš na osnova od 2,1%.

Grafikon 32
Dinamika na izvozot po grupi proizvodi
(vo milioni evra)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

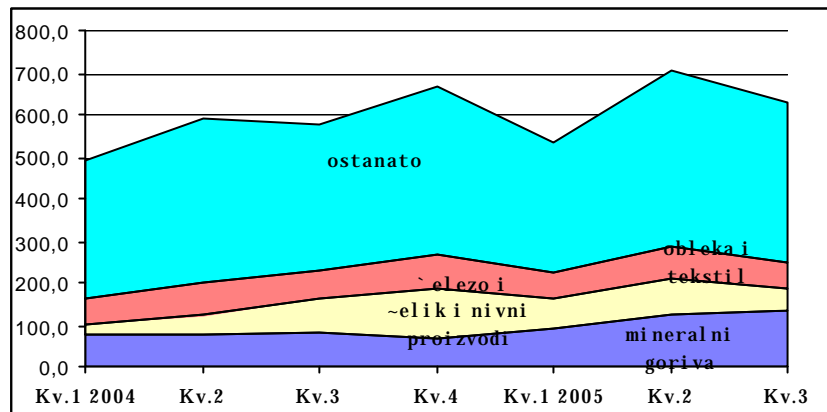
Od druga strana, vo tretiot kvartal na 2005 godina izvozot na `elezoto i ~elikot i nivni proizvodi iznesuva 98,7 milioni evra i zabele`a pad na godiš na osnova od 10,2%. Vakovata dinamika glavno e determinirana od namalenata proizvodstvena i izvozna aktivnost na eden zna~aen metalurgijski kapacitet. I stovremeno, ostanati te izvozni ci na `elezo i ~elik i nivni proizvodi realiziraa zgolemen izvoz na ovi e proizvodi na svetskite pazari za 18,8% vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina.

...i porast na uvozot na stoki od 9%

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na uvozot na stoki iznesuva 630,1 milion evra i zabele`a godi{ en porast od 9%, glavno reflektirajji ja uvoznata zavisnost na makedonskata ekonomija, porastot na cenata na surovata nafta i naftenite derivati na svetskite pazari i efektot od namalenite carinski stapki od po~etokot na godi nata.³⁹

Grafikon 33
Dinamika na uvozot po grupi proizvodi
(vo milioni evra)

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina e realiziran uvoz na energija vo iznos od 136 milioni evra (porast na godi{ na osnova od 60,5%) so { to se zgolemi negovoto u~estvo vo vkupni ot uvoz na stoki za 6,9 procentni poeni i iznesuva 21,6%. Vo ramki na oddelni te vidovi energensi najvisok pridones za porastot na uvozot na stoki i maat *naftata, naftenite derivati i elektri~nata energija*. Vo analizi rani ot peri od od 2005 godina, 80,7% od porastot na vkupni ot uvoz na stoki se dol`i na zgolemeni ot uvoz na *nafta i naftenite derivati*, a vo tie ramki zna~itelen e pridonesot na uvozot na surova nafta (72,4%). I majji predvid deka uvezenite koli~ini na nafta vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina zabele`aa porast od 9,4%, dodeka koli~inite na uvezenite nafteni derivati istovremeno ostvariya pad od 1,9%, proizleguva deka glavna determinanta za zgolemeni ot uvoz e porastot na cenata na naftata i naftenite derivati na svetskite berzi, { to se reflektira vrz porast na fakti~kata uvozna cena na ovoj energens (cena po koja e realiziran uvozot) od 51,3% i 36,9%, soodvetno.

³⁹ Soglasno so za~lenuvaweto na Republika Makedonija vo STO, od 1 januari 2005 godina se namalija carinite na oddelni proizvodi, pri { to prose~nata carinska stapka se namali od 11,09% vo 2004 godina na 10,05% vo 2005 godina.

Tabela 15

Pridones na uvozot na energija vo vkupni ot porast na uvozot na stoki
(vo%)

	2004	2005	Kv.3 2005-Kv.3 2004	Kv.3 2005/Kv.3 2004
	Kv.3	Kv.3	promena vo apsoluten iznos milioni evra	ostapki na promeni vo (%)
1.Uvoz na stoki na Republika Makedonija	578,3	630,1	51,8	9,0
2.Uvoz na energensi	84,8	136,0	51,3	60,5
Nafta i naf teni derivati	68,2	110,0	41,8	61,3
surova naf ta (vo ml. evra)	55,6	93,0	37,5	67,5
<i>koli -ina vo t oni</i>	222091,498	242935,672	20844,2	9,4
<i>f akt i -ka cena za 1 kg.</i>	0,25	0,38	0,1	53,1
masla dobi eni od naf ta (vo ml. evra)	12,6	16,9	4,3	34,3
<i>koli -ina vo t oni</i>	33188,876	32565,272	-623,6	-1,9
<i>f akt i -ka cena za 1 kg.</i>	0,38	0,52	0,1	36,9
elektri -na energija (vo ml. evra)	4,3	12,4	8,1	190,0
<i>koli -ina vo MWH</i>	137,493	428,13506	290,6	211,4
<i>f akt i -ka cena za 1 kg.</i>				-6,9
3. U-estvo vo vkupni ot uvoz RM (vo%)	12,5	19,4		
Nafta i naf teni derivati	11,8	17,5		
surova naf ta	9,6	14,8		
masla dobi eni od naf ta	2,2	2,7		
Elektri -na energija	0,7	2,0		
4. Pridones vo porastot na uvozot na RM (vo%)				96,3
Nafta i naf teni derivati				80,7
surova naf ta				72,4
masla dobi eni od naf ta				8,4
Elektri -na energija				15,6

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, realizirani ot uvoz na *elektri -na energija* vo iznos od 12,4 milioni evra ostvari porast od 1,9 pati vo odnos na istiot period od prethodnata godina, determiniraj}i 15,6% od porastot na vkupni ot uvoz na stoki. Porastot na uvozot na *elektri -na energija* vo uslovi na poniska *f akt i -ka cena* vo odnos na istiot period od 2004 godina, vo cel ost se dol`i na porastot na uvezeni te *koli -i ni*.

Od druga strana, soglasno so visokata uvozna zavisi nost na makedonskata ekonomija, namalenata izvozna aktivnost na eden zna~aen metalurgijski izvozen kapacitet dovede do namalen uvoz na `elezo i ~elik. Taka, vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvaren uvoz na `elezo i ~elik vo iznos od 56,5 milioni evra, {to pretstavuva namaluvawe za 40,3% vo odnos na istiot period od prethodnata godina.

Od aspekt na mese~nata dinamika, vo juli 2005 godina be}e ostvaren najvisok obem na nadvore{notrgovskata razmena na Republika Makedonija vo iznos od 366,4 milioni evra {to se dol`i na porastot na dvete nejzini komponenti. Pri toa, vo juli e ostvaren izvoz na stoki vo iznos od 153,1 milion evra, {to pretstavuva najvisok mese~en izvoz od 1996 godina navamu. Vo avgust 2005 godina bea registri rani namaluvawa i kaj dvete komponenti na razmenata, voobi~aeno determinirani od sezonski faktori.

Vakvite dvi`ewa vo nadvore{notrgovskata razmena vo tretiot kvartal na 2005 godina dovedoa do namaluvawe na trgovskiot deficit i zgolemuvawe na stapkata na pokrienost na uvozot so izvoz. Taka, trgovskiot deficit vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 215,4 milioni evra, {to pretstavuva namaluvawe od 0,6 milioni evra vo odnos na istiot kvartal na 2004 godina, a e ostvarena stapka na pokrienost na uvozot so izvoz od

Najvisok mese~en iznos na izvoz na stoki i na vkupna st okovna razmena so stranst vo vo juli 2005 gdi na

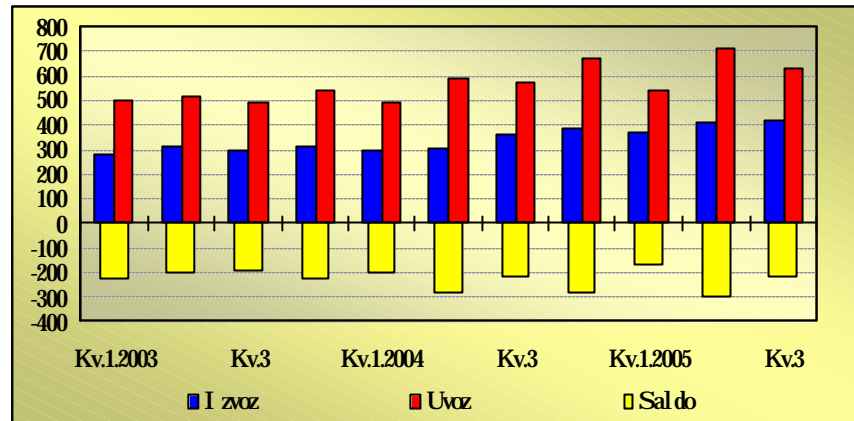
Namalen trgovski deficit i povisoka stapka na pokrienost na uvozot so izvoz

65,8%, koja e povioka za 3,2 procentni poena vo odnos na treci ot kvartal na 2004 godi na.

Grafikon 34

I zvoz, uvoz i trgovski defici t
(vo milioni evra)

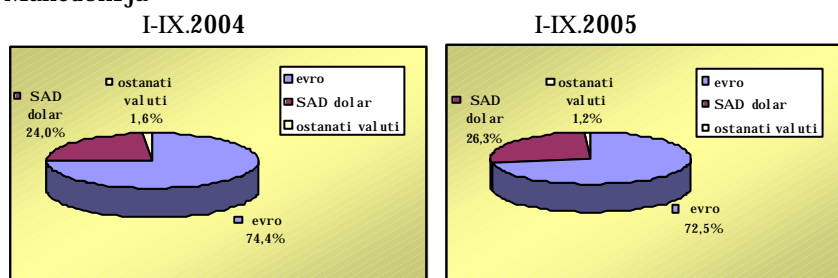
I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Zgolemena zastapenost na ameri kanski ot dolar vo vkupnat a nadvoref notrgovska razmena

Analizata na nadvoref notrgovskata razmena spored valutnata struktura vo periodot januari - septemvri 2005 godi na poka`uva namal ena zastapenost na evroto za 1,9 procentni poeni, vo odnos na isti ot period na 2004 godi na. I stovremeno, u-estvoto na ameri kanski ot dolar bele`i porast od 2,3 procentni poeni, { to e vo tesna vrska so zgolemeni ot uvoz na naf ta i naf teni derivati koj glavno se pla}a vo ameri kanski dolari. Evroto ima dominantno u-estvo na stranata na izvozot i uvozot, koe vo ovoj peri od iznesuva 75,1% i 70,8%, soodvetno. Vo odnos na isti ot peri od od 2004 godi na, u-estvoto na evroto vo izvozot bele`i porast (za 0,2 procentni poena), dodeka na stranata na uvozot, negovoto u-estvo e namal eno za 3,3 procentni poeni.

Grafikon 35

Valutna struktura na nadvoref notrgovskata razmena na Republika Makedonija

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Dominantno u-estvo na proizvodite za reprodukcija...

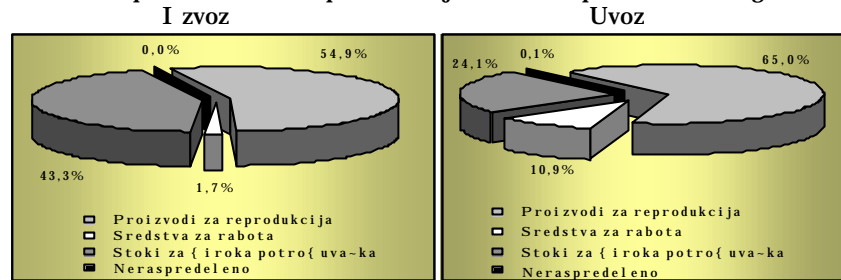
Analizata na nadvoref notrgovskata razmena spored ekonomskata namena na proizvodi te za periodot januari - septemvri 2005 godi na poso-uva deka proizvodi te za reprodukcija⁴⁰ imaat dominantno u-estvo vo strukturate na izvozot i na uvozot od 54,9% i 65%, soodvetno. Stoki te za { i roka potro}uva-ka u-estvuvaat so 43,3% na stranata na izvozot i so 24,1% na uvoznata strana.

⁴⁰ Proizvodi te za reprodukcija vku-uvaa: surovi ni i poluproizvodi, pogonsko gorivo i gotovi proizvodi za reprodukcija.

Grafikon 36

Stokovna razmena na Republika Makedonija spored ekonomskata namena na proizvodi te vo periodot januari - septemvri 2005 godi na

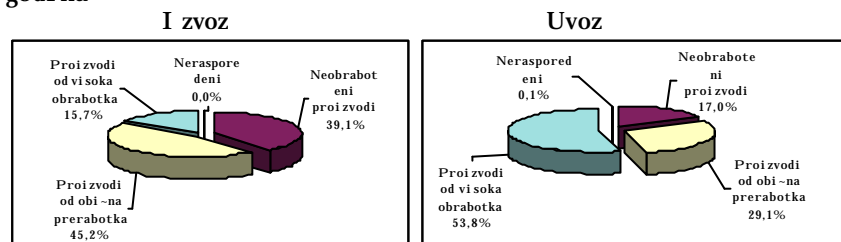
I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

...i na proizvodi te so visok stepen na obrabotka vo izvozot i uvozot na stoki

Analizata spored klasifikacijata na proizvodi te vo zavisnost od stepenot na obrabotka vo analiziraniot period, poka`uva deka najgolem del od izvozot i uvozot otpaja na proizvodi so visok stepen na obrabotka (47,4% i 53,8%, soodvetno). I sto taka, na stranata na izvozot u-estvoto na proizvodi so obi~na prerabotka e visoko (42,8%), a zastapenosta na neobraboteni te proizvodi iznesuva 9,8%. I stovremeno, na uvoznata strana 29,1% od vkupni ot uvoz otpajaat na proizvodi so obi~na prerabotka i 17% na neobraboteni proizvodi.

Grafikon 37

Stokovna razmena na Republika Makedonija spored stepenot na obrabotka na proizvodi te vo periodot januari - septemvri 2005 godi na

I zvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija; Presmetki se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Evropskata unija ima dominantno u-estvo vo vkupnata nadvore{notrgovska razmena so stranstovo vo tretiot kvartal na 2005 godi na

Geograf skata distribucija na nadvore{notrgovskata razmena, vo tretiot kvartal na 2005 godi na uka`uva na dominantno u-estvo na Evropskata unija vo vkupnata nadvore{notrgovska razmena od 47,4%. Od aspekt na komponentite na razmenata, ova grupacija zemji u-estvuva so 51,8% i 44,5%, soodvetno, vo vkupni ot izvoz i uvoz na stoki. Vo tretiot kvartal na 2005 godi na, 20% od trgovskata razmena Republika Makedonija gi realizira so republiki te od porane{ na SFRJ, a 18,5% so zemji te od Central na i I sto~na Evropa.

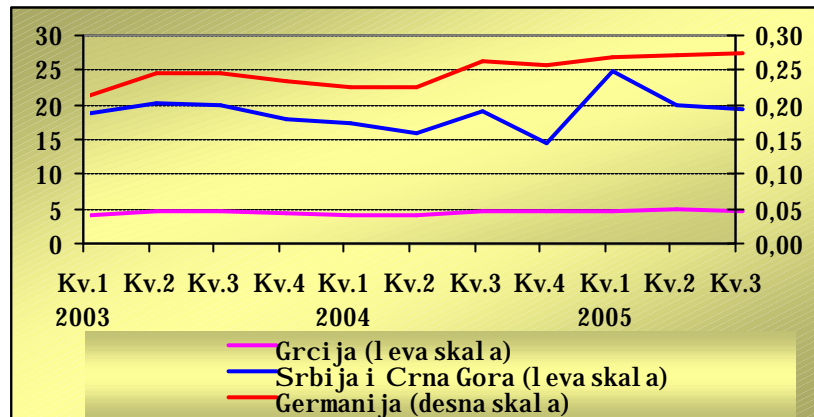
Od aspekt na desette najzna~ajni trgovski partneri, vo periodot od januari - septemvri 2005 godi na, Republika Makedonija ostvari najgolema razmena na stoki so Srbija i Crna Gora, Germanija i so Grcija, ~ie u-estvo vo vkupnata razmena iznesuva vkupno 38,8%. Pritoa, pokrienosta na uvozot so izvoz na trite najzna~ajni nadvore{notrgovski partneri vo ovoj period od 2005 godina, sporedeno so isti ot peri od minatata godina, bele`i porast, i toa za 24,2, 27,1 i 27,2 procentni poena, soodvetno, {to uka`uva na pogolema zastapenost na makedonski te proizvodi na pazari te na ovie zemji. Republika Makedonija ostvari najvisok suficit vo razmenata na stoki so Srbija i Crna Gora vo iznos od 104,3 milioni

evra, ostvaruvaj}i pri toa najvisoka stapka na pokrienost na uvozot so izvoz od 166,9%, a vo razmenata so Rusija e ostvaren najvisok deficit vo iznos od 223,2 miliona evra i najniska stapka na pokrienost na uvozot so izvoz od 5,3%.

Grafikon 38

U-estvo na izvozot na Republika Makedonija vo uvozot na trite najzna-ajni trgovski partneri (vo%)

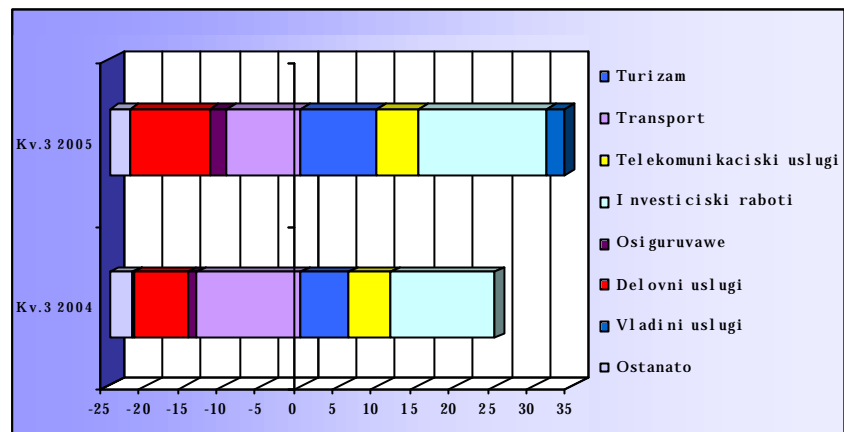
I zvor: Dr`aven zavod za stati stika na Republika Makedonija; Centralni banki na soodvetni te zemji; Presmetki te se napraveni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Zgolemen suficit kaj uslugite

Ostvareniot suficit vo razmenata na **uslugi** vo tretiot kvartal na 2005 godina vo golema merka e determiniran od transakcii te svrzani so stokovnata razmena so stranstvo i sezonski povi sokite neto-prilivi kaj oddelni kategorii uslugi. Pri toa, vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvareno pozitivno saldo vo iznos od 9,4 milioni evra, { to e povi soko za 9 milioni evra vo odnos na isti ot peri od na 2004 godina. Od aspekt na dinamika na oddelni te kategorii uslugi, najgolemo zgolemuвање na neto-prilivite e realizirano kaj turi zmot, investici ski te raboti i vladi ni te uslugi (povi soki za 3,6 milioni evra, 3,2 miliona evra i 2,5 milioni evra, soodvetno, vo odnos na tretiot kvartal od 2004 godina). Od druga strana, vo nasoka na porast na suficitot vo razmenata na uslugi deluva{e i namalenoto negativno saldo od razmenata na transportni te uslugi (ponizok deficit za 4 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina), { to e rezultat na porastot na izvozot na stoki i sledstveno na toa, zgolemeni prihodi od transport na stoki.

Grafikon 39
Saldo na oddelnicke kategorije na uslugi
(vo milioni evra)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Zgolemen deficit vo podbilansot dohod

Vo tretiot kvartal na 2005 godina vo podbilansot **dohod** e ostvaren deficit vo iznos od 36,9 milioni evra, koj vo sporedba so istiot period na 2004 godina e povisok za 27,2 miliona evra. Vo uslovi na stabilni dvi`ewa na dohodot vrz osnova na kamata i povi soki te prilivi od nadomest za vraboteni (za 2,4 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina), zgolemeni ot def ici tot vo tretiot kvartal na 2005 godina pred s`e dol`i na povi soki ot iznos na isplateni dividendi (za 29,5 milioni evra), zaradi odl o`eni pla}awa od vtori ot vo tretiot kvartal na 2005 godina.

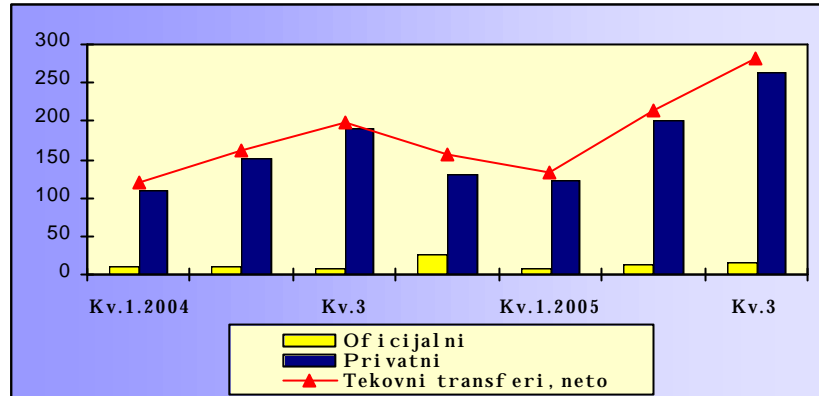
Zgolemeni neto-prilivi na tekovni transferi

Neto-prilivite od **tekovni transferi** vo tretiot kvartal na 2005 godina dostignaa zna~itelno visok iznos od 280,7 milioni evra, { to pretstavuva porast od 82,3 milioni evra vo sporedba so istiot period na 2004 godina. Pri toa, vo uslovi na zgolemeni neto-prilivi kaj dvete komponenti, 88,2% od porastot na neto-tekovnite transferi se rezultat na zgolemenite neto-prilivi na privatni transferi, a 11,6% od zgolemenite neto-prilivi se dol`at na oficijalni transferi. Taka, vo tretiot kvartal na 2005 godina ostvarenite neto-prilivi na oficijalni transferi vo iznos od 16,6 milioni evra se povi soki za 9,6 milioni evra vo odnos na istiot period od 2004 godina. Pri mal porast na pomo{ta vo stoki od oficijalnite donatori (za 1,1 milion evra), glavna determi nanta na porastot na neto oficijalnite transferi se donacii te vo finansi ski sredstva vo iznos od 11,1 milion evra, koi se povi soki za 8,4 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina. Vo ramki na ovie sredstva, 6,3 milioni evra se donacija za makrofinansiska poddr{ka od Holandija, pristigna vo juli 2005 godina. Ostvarenite neto-prilivi na privatni transferi vo tretiot kvartal na 2005 godina vo iznos od 264,1 milion evra se povi soki za 72,8 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina (porast od 38%). Pri toa, najgolem del od porastot na privatni te transferi (88,6%) se dol`i na zgolemenite neto-prilivi vrz osnova na menuva~ko rabotewe koi se povi soki za 64,5 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina. Sledstveno, nivnoto strukturno u-estvo vo vkupnite neto privatni transferi se zgolemi za 5,6 procentni poeni i votreti ot kvartal na 2005 godina i iznesuva 73,8%. Istovremeno, kaj ostanatite komponenti na privatni transferi e registriran mal porast. Taka, vo tretiot kvartal na 2005 godina neto-prilivite vrz osnova na doznaki i ostanatite privatni transferi (vo iznos od 35 milioni evra i 34,1 milion evra, soodvetno) se povi soki za 3,2 miliona evra i 5,1 milion evra, soodvetno, vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina. Nivnoto

u-estvoto vo vkupni te neto privatni transf eri vo tretiot kvartal na 2005 godi na iznesuva 13,3% i 12,9%, soodvetno (nasproti 16,7% i 15,1%, soodvetno vo tretiot kvartal od 2004 godi na).

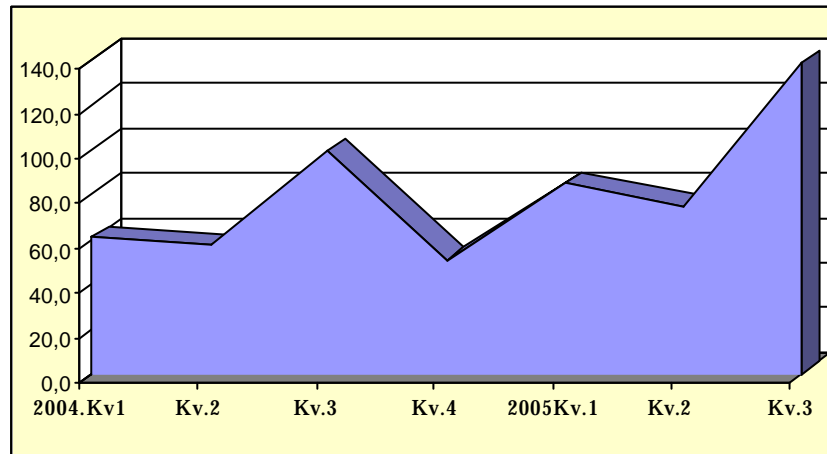
Grafikon 40
Tekovni transf eri, neto
(vo milioni evra)

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

Soglasno so ostvareni ot porast, deviznite prilivi vrz osnova na privatni transf eri vo tretiot kvartal na 2005 godi na f i nansi raat 139% od trgovski ot def i ci t (nasproti 99,2% vo isti ot peri od od prethodnata godi na).

Grafikon 41
Pokri enost na trgovski ot def i ci t so pri vatni transf eri
(vo %)

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

Prilog 7

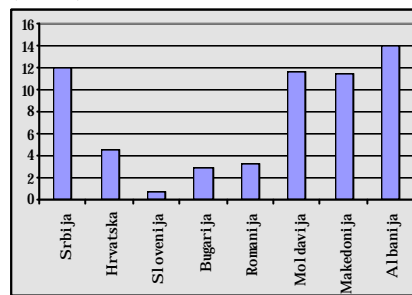
Privatni te transf eri vo zemji te od Jugoi sto-na Evropa

Privatni te transf eri pretstavuvaat zna-aen izvor na prilivi vo tekovnata smetka od platni ot bilans, osobeno vo zemji te koi imaat pogolem broj privremeni rabotnici ili iseleni ci vo stranstvo. Sledstveno, privatni te transf eri vo pomal ku razvi eni te zemji imaat zna-ajni pozi ti vni ef ekti vo odnos na nivni ot platen bilans i socijalnata polo`ba glavno na posi roma{ ni te sloevi od naseleni eto.

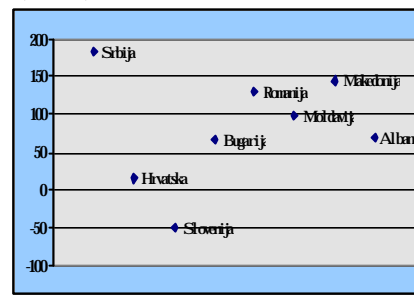
Spored procenki te na Svetska banka, godi { ni ot iznos na prilivi te vrz osnova na transf eri vo gl obal ni ramki iznesuva okolu

150 milijardi SAD dolari, pri čem to najgolemi ot del e naso-en kon zemjite vo razvoj⁴¹. Regionot na Jugoi sto-na Evropa pretstavuva zna-aen primatel na prilivi vrz osona na privatni transf eri. Anal izata na zemjite vo regi onot poka`uva deka vo peri odot 2001 - 2004 godi na neto privatni te transf eri najvisoko prose-no u-estvo vo BDP imaat vo Albanija (14,1%), potoa vo Srbija (12%), Moldavija (11,5%) i vo Makedonija (11,4%). Istovremeno, vo anal izi rani ot peri od, najintenzi ven porast na privatni te transf eri e registri ran vo Srbija, Makedonija i Romani ja, dodeka vo Slovenija e registri rano nivno namaluvawe. Pri toa, vo anal izi rani te osum zemji od regi onot, vo 2004 godi na vrz osnova na privatni transf eri e real izi ran pri liv od okolu 9 milijardi evra, č to pretstavuva okolu 7% od proceneti ot prose-en godi č en iznos vo svetski razmeri.

Grafikon 42
Prose-no u-estvo na
privatni te transf eri,
neto vo BDP vo peri odot
2001-2004 godi na,
(vo %)

Grafikon 43
Stapka na porast na
privatni te transf eri,
neto vo peri odot
2001-2004 godi na
(vo %)

I zvor: Publ i kaci i na central ni te banki na anal izi rani te zemji

Pokraj navedeni te poziti vni te ef ekti, privatni te transf eri vo odredeni slu-ai se povrzuvaat so funkci oni raweto na neformalni ot sektor na ekonomijata vo zemjata primatel i vo zemjata i spra-a-. I meno, se smeta deka del od privatni te transf eri poteknuva od naplati na rezidenti od nerezidenti vrz osnova na razmena na stoki i uslugi i primeni transf eri vo efektivni stranski pari, odnosno deka se real izi rani nadvor od ofi cijalni te kanali.

Vo sovremeni uslovi, me|unarodni te f i nansi ski i nsti tuci i pravat napori za da gi zgol emat poziti vni te ef ekti od transf eri te za oddelni te nacional ni ekonomii, istaknuvaj}i ja potrebata od ni vno kanali zi rawe vo č to e mo`no pogol em obem preku bankarski ot sistem. Vo ova nasoka, potrebni se aktivnosti vo odnos na podobruvawe na nivnata statisti-ka evidencija, revizija na zakonskata regul ati va za brz transf er na pari, kako i akti vnosti za natamo{ en razvoj na bankarski ot si stem.

B) Kapitalna i f i nansi ska smet ka

Namalni neto devizni prilivi kaj kapitalna i f i nansi ska smet ka

Transakciite vo kapitalna i f i nansi ska smetka od bilansot na pla}awa dovedoa do mal pad na devizni te prilivi vo tretiot kvartal na 2005 godi na vo odnos na isti ot peri od na 2004 godi na, za 1,8 milioni evra. Vo ramki te na f i nansi ski te prilivi, dominantno e u-estvoto na direktni te i portfoli o-investi cii od 45,4% koi f i nansi raa 15,1% od trgovski ot deficit ostvaren vo

⁴¹ I zvor: EBRD

tretiot kvartal na 2005 godina (7,5% vo isti ot period od prethodnata godina).

Tabela 16

Kapitalna i finansijska smetka od bilansot na pla}awa/1
(vo milioni evra)

	2004				2005			2004		2005		2005/2004		
	Kv.1	Kv.2	Kv.3	Kv.4	Kv.1	Kv.2	Kv.3	Kv.1-Kv.3	Kv.1-Kv.3	Kv.3	Kv.1-Kv.3	Kv.3	Kv.1-Kv.3	
											razlika vo iznos		stopki na promeni vo (%)	
Kapitalna smetka, neto	-1,2	-1,5	-1,4	0,2	0,0	-0,2	0,2	-4,0	0,0	1,6	4,1	-113,5	-101,1	
Finansijska smetka, neto	91,4	115,5	33,6	106,1	30,0	109,2	30,1	240,4	169,4	-3,4	-7,1	-10,3	-29,6	
Direktni investicii, neto	33,6	42,0	13,7	36,9	27,7	27,0	14,3	89,3	68,9	0,6	-20,4	4,4	-22,8	
Portfolio investicii, neto	0,5	-0,8	0,9	10,7	12,5	3,8	14,4	0,6	30,7	13,5	30,1	1500,4	5258,8	
Trgovski krediti, neto	22,4	66,1	6,8	41,1	-45,2	66,3	-33,0	95,3	-11,9	-39,8	-107,2	-584,1	-112,5	
Zamni, neto	-10,3	16,3	16,1	25,8	13,4	64,5	4,0	22,1	81,8	-12,1	59,8	-75,1	270,5	
Valuti i depoziti, neto*	39,4	-15,4	-12,2	-14,0	17,9	-57,9	24,4	11,8	-15,6	36,6	-27,3	-300,9	-232,3	
Drugi, neto**	5,7	7,2	8,4	5,5	3,8	5,6	6,0	21,4	15,3	-2,4	-6,0	-28,2	-28,1	
Kapitalna i finansijska smetka	90,2	114,0	32,2	106,3	30,0	109,1	30,3	236,4	169,4	-1,8	-6,0	-5,7	-29,3	

1/ Prethodni podatoci; Poradi izmeni na metodologijata za izgotvuvawe na bilansot na pla}awa vo avgust 2005 godina e izvr{ ena revizija na podatoci te vo kategorijata valuti i depoziti, naselenie za periodot januari - avgust 2005 godina.⁴²

* (-) zna~i namaluvawe.

** Dostasani neplateni obvrski

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedonija.

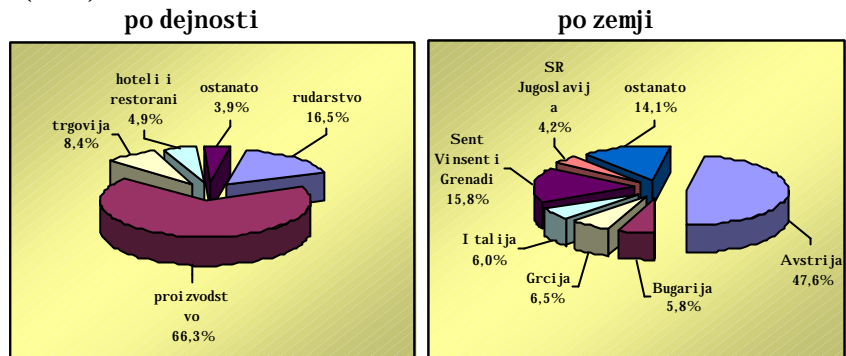
Vo analizi rani ot peri od na 2005 godina, neto-prilivi te vrz osnova na direktni investicii iznesuvaat 14,3 milioni evra, so u~estvo vo vkupnite finansijskite prilivi od 22,6%. Pritoa, neto stranski te direktni investicii vo zemjata vo iznos od 15,3 milioni evra (14,6 milioni evra vo tretiot kvartal na 2004 godina) vo najgolem del (90,7%) se finansijski vlo`uvawa. Analizata po dejnosti poka`uva deka najgolem del od stranskite direktni investicii vo zemjata se alocri rani vo proizvodstvoto, rudarstvoto i trgovijata vo iznos od 11,6 milioni evra, 2,9 milioni evra i 1,5 milioni evra, soodvetno. Od aspekt na zemjite, najgolem del od investiciite poteknuvaat od Avstrija (8,3 milioni evra). Analizata sporedi nami kata poka`uva deka vo tretiot kvartal na 2005 godina e ostvarena popovolna struktura na investicii, zaradi zgolemenoto u~estvo na investiciite vo oblata na proizvodstvoto (za 15,1 procenten poen vo odnos na tretiot kvartal na 2004 godina).

⁴² Vo avgust 2005 godina se izvr{ eni metodolo{ ki izmeni za izgotvuvawe na bilansot na pla}awa, so cel pocelosen opf at na transakcii te povrzani so davaweto usluga brz transfer na pari izvr{ eni preku ovlastenite davateli na usluga. I meno, kako protivstavka za prilivite vrz osnova na doznaki koi vo bilansot na pla}awa se evidentiraat vo delot na tekovni transferi, se izvr{ i promena (zgolemuwawe) vo kategorijata valuti i depoziti na sektorot „naselenie“. Podobreni ot opf at na podatoci te pri donese za namaluvawe na iznosot na gre{ kite i propusti te vo bilansot na pla}awa.

Grafikon 44

Stranski direktni investiciji vo Republika Makedonija vo tretiot kvartal na 2005 godina
(vo %)

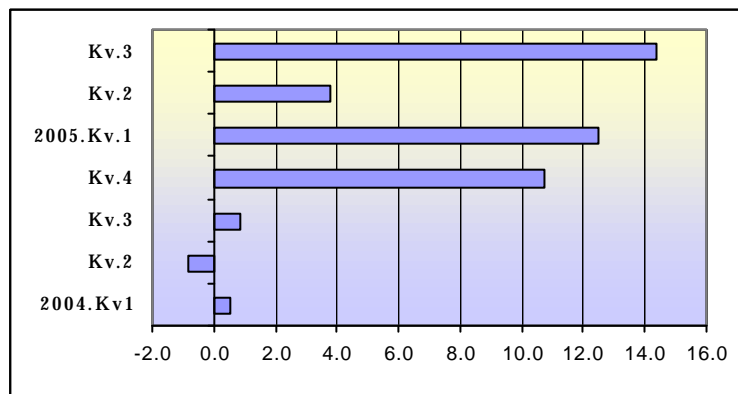

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, kako rezultat na zgolemenoto u~estvo na stranski investitori na berzata (trend zapo~nat od ~etvrtiot kvartal na 2004 godina) se ostvareni neto portfolio-investiciji vo iznos od 14,4 milioni evra, { to pretstavuva porast za 13,5 milioni evra vo odnos na tretiot kvartal od 2004 godi na.

Grafikon 45

Di namika na portfolio investiciji vo Republika Makedonija
(vo milioni evra)

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na e registri rano negati vno saldo kaj trgovski te krediti vo iznos od 33 milioni evra (nasproti pozitivno saldo vo iznos od 6,8 milioni evra vo tretiot kvartal na 2004 godi na), { to se dol`i na povi sokite obvrski za pla}awa vrz osnova na uvoz na stoki realiziran vo vtoriot kvartal na 2005 godi na.

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na kaj kategorijata valuti i depoziti e ostvareno namaluvawe na sredstvata vo iznos od 24,4 milioni evra. Pri toa, registri ran e porast na devizni te sredstva na naseleni eto od 16,7 milioni evra i namaleni neto devizni sredstva na komercijalni te banki od 40,8 milioni evra.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vrz osnova na dolgoro-ni krediti i zaemi, se koristeni sredstva od 67,2 miliona evra...

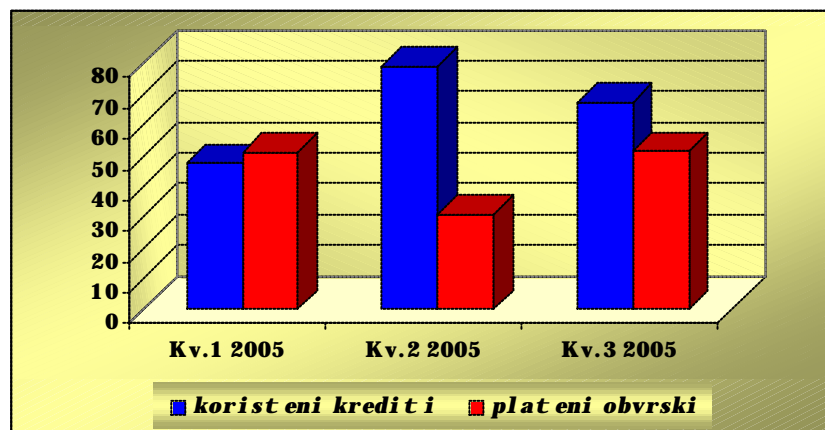
Vo tretiot kvartal na 2005 godina prilivite od zadol`uvawa na rezidenti kaj stranski kreditori vrz osnova na dolgoro-ni krediti i zaemi iznesuvaat 67,2 miliona evra⁴³. Pritoa, od aspekt na kreditorite, pogolem del od sredstvata, odnosno 40,9 milioni evra se povle~eni od stranskite privatni kreditori (31,2 miliona evra poteknuvaat od bankite i finansiските institucii, a ostatokot od nebankarskiot privaten sektor). Od oficijalnite kreditori se korišteni sredstva vo visina od 26,2 miliona evra, pri {to najgolemiot del od sredstvata vo iznos od 25,3 milioni evra se povle~eni od multilateralnite kreditori, vo ~ii ramki najgolem kreditor e Mejunarodniot monetaren fond (vo septemvri e povle~ena tran{a od novoskl~eni ot Stend-baj aran`man vo iznos od 12,6 milioni evra). Analizata od aspekt na dol`nicite poka`uva deka 41,3 milioni evra (ili 61,5%) od korištenite dolgoro-ni krediti i zaemi se povle~eni od strana na doma`niot privaten sektor (od koi 32,1 milion evra se povle~eni od delovni te banki, a 9,2 miliona evra od nebankarskiot privaten sektor). Korištenite sredstva od strana na javniot sektor iznesuvaat 25,9 milioni evra (ili 38,5% od vkupniot iznos na korišteni sredstva).

Analizirano po meseci, najmnogu sredstva se povle~eni vo septemvri, vo iznos od 32,8 milioni evra, od koi pogolemiot del poteknuvaat od multilateralnite kreditori (glavno od Mejunarodniot monetaren fond). Vo tekot na juli i avgust se korišteni sredstva vo iznos od 23,3 milioni evra i 11,1 milion evra, soodvetno, a najgolem del od sredstvata se od privatni kreditori.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, po prethodno odobreni kratkoro-ni krediti, se povle~eni sredstva vo iznos od 21,9 milioni evra, vo celost od nebankarskiot privaten sektor. Od aspekt na mese~nata dinamika, najgolem del od sredstvata vo visina od 20,9 milioni evra se povle~eni vo juli, a korištenite kratkoro-ni krediti vo avgust i septemvri iznesuvaat 0,8 milioni evra i 0,1 milion evra, soodvetno.

Grafikon 46

Korišteni krediti i plateni obvrski po dolgoro~en dolg (vo milioni evra)

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

...a se plateni obvrski vo iznos od 51,5 milioni evra

Vkupniot iznos na plateni obvrski kon stranskite kreditori po korišteni dolgoro-ni krediti i zaemi, vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuvaat 51,5 milioni evra, od koi 37,1 milion evra se glavnica i 14,4 milioni evra se kamata. Od aspekt na stranskite kreditori, na oficijalnite kreditori im se plateni sredstva vo

⁴³ Datum na presek na bazata 30.09.2005 godina.

iznos od 28,6 milioni evra, dodeka 22,9 milioni evra se plateni obvrski kon privatni te kreditori. Analizata po dol`nici poka`uva deka pogolem del od platenite obvrski, vo visina od 37,7 milioni evra, otpalaa na javniot sektor, dodeka privatniot sektor platil obvrski vo iznos od 13,8 milioni evra.

Analizirano po meseci, vo juli se izvr{eni najgolemi pla}awa vo iznos od 26,5 milioni evra (koga za pla}awe dospea vtorata godi{ na rata vrz osnova na reprogramata kon Pariski ot klub i Londonski ot klub na doveriteli), a platenite obvrski vo avgust i septemvri iznesuvaat 10,9 milioni evra i 14,1 milion evra, soodvetno.

Platenite obvrski po kratkoro-ni krediti vo tretiot kvartal na 2005 godina iznesuvaat 6,3 milioni evra, vo celost od strana na privatniot sektor (4,5 milioni evra se plateni od nebankarski ot privaten sektor, a 1,8 milioni evra od strana na delovni te banki).

Vkupniot nadvore{ en dolg na Republika Makedonija na 30.09.2005 godina iznesuva 1.718,4 milioni evra, { to pretstavuva porast od 60,5 milioni evra vo odnos na 30.06.2005 godina, a vo odnos na krajot na 2004 godina porasna za 196,3 milioni evra. I zrazen vo ameri{kanski dolari, vkupniot nadvore{ en dolg na krajot na septemvri 2005 godina iznesuva 2.069,2 miliona SAD dolari i vo odnos na krajot na 2004 godina e poni zok za 9,8 milioni SAD dolari.

Kvartalen porast na nadvore{ niot dolg ro-en dolg od 1,8%...

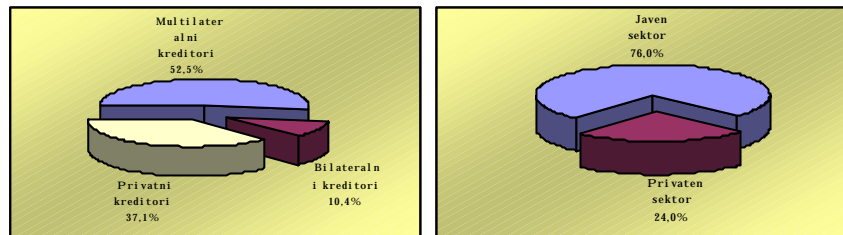
Sostojbata na dolgoro-ni ot dolg na krajot na tretiot kvartal na 2005 godina iznesuva 1.643,6 milioni evra i zabele`a porast od 29,4 milioni evra, ili za 1,8% vo sporedba so sostojbata na krajot na prethodni ot kvartal. Porastot na dolgoro-ni ot dolg re-isi vo celost se dol`i na pogol emi ot iznos na kori steni sredstva od platena glavni ca. Vo tretiot kvartal na 2005 godina se sklu-eni novi dolgoro-ni zaemi i krediti vo iznos od 88,3 milioni evra, pri { to multilateral ni te krediti odobri le sredstva vo iznos od 63,1 milion evra (od koi novi ot Stend-baj aran` man so MMF vo iznos od 62,1 milion evra⁴⁴), dodeka novoskl u-eni te krediti so privatni te stranski krediti i znesuvaat 25,2 miliona evra.

Strukturnata analiza od aspekt na kreditore poka`uva dominantno u-estvo na oficijalni te krediti vo vkupni ot dolgoro-en dolg od 62,9%, dodeka privatni te krediti u-estvuvaat so 37,1%. Od aspekt na dol`nici te, 76% od dolgoro-ni ot dolg se odnesuva na javni ot sektor, dodeka u-estvoto na privatni ot sektor i znesuva 24%.

⁴⁴ Na 31.08.2005 godina, Bordot na direktori na MMF odobri trigodi{ en „pretpazliv“ Stend-baj aran` man (vkupna vrednost vo originalna valuta od 51,7 milioni specijalni prava na vle-ewe). Vo 2005 godina e povle-ena edna tran{ a (12,6 milioni evra), a za sledni te godi ni ne e predvi deno povlekuvawe, soglasno so o-ekuvani te prilivi od privatni zaci jata.

Grafikon 47
Struktura na dolgoročni ot dolg na 30.09.2005 godi na kreditori dolžnici

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

...i kvartalen porast na kratkoročni ot dolg

Sostojbata na kratkoročni ot dolg na 30.09.2005 godi na, koj vo cel ost se odnesuva na privatni ot sektor, i znesuva 74,8 milioni evra (nasproti 43,7 milioni evra na 30.06.2005 godi na), pri pogolem iznos na povleeni sredstva od platena glavni ca.

8.

Devizni dvi`ewa

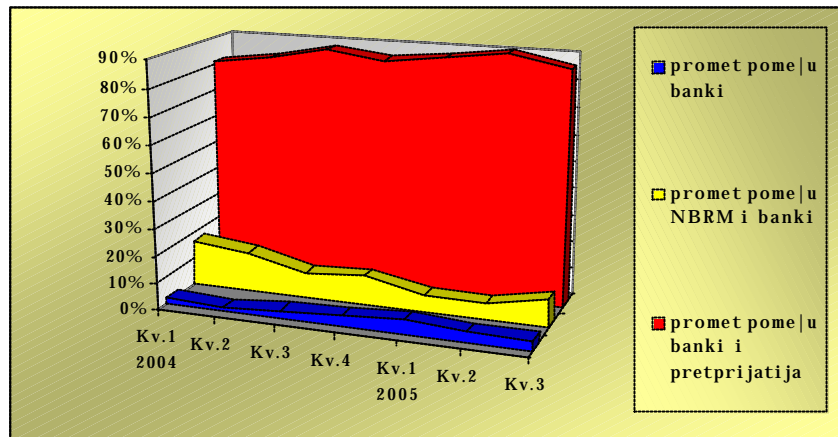
Kvartalen porast na promet ot na devizni ot pazar od 16,7%

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na na **devizni ot pazar** beše zabele`ana zgolemena aktivnost, pri što realizirani ot promet iznesuvaše 1.011,9 milioni evra (dosega najvisok iznos na realiziran promet na devizni ot pazar), što sporedeno so prethodni ot kvartal pretstavuva porast od 16,7%. Nasproti namaleni ot uvoz na stoki vo odnos na prethodni ot kvartal, vo tretiot kvartal na 2005 godina na devizni ot pazar beše registrirana zgolemena pobaruva`ka na devizi od strana na pretprijatijata, koja glavno se dol`i na repatrijacijata na povi soki iznosi na dividendi kon stranski investitori vo juli i avgust. Pri toa, zgolemeni ot jaz pomeju ponudata i pobaruva`kata na devizi beše zatvoren so zgolemena neto-proda`ba na devizni sredstva od strana na bankite (porast od 95,3% vo sporedba so prethodni ot kvartal). Strukturnata analiza od aspekt na oddelni te segmenti na koi se realizira promet na devizni ot pazar, poka`uva porast na promet na NBRM, dostignuvaj}i u`estvo od 10,1%, dodeka segmentot banki - pretprijatija i ponatamu se zadr`a kako dominanten, so u`estvo vo vkupni ot promet od 86,4% (vo vtiori ot kvartal na 2005 godi na beše ostvareno najvisoko u`estvo od 89,9%).

Grafikon 48

U-estvo na oddelните segmenti vo vkupniot promet na devizniot pazar
(vo %)

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, prose~niot mese~en promet na devizniot pazar iznesuva~e 337,3 milioni evra i e povisok za 48,2 miliona evra sporedeno so prethodniot kvartal. Mese~nata analiza na prometot poka`uva deka vo tekot na tretiot kvartal na 2005 godina najvisok promet na devizniot pazar be~e ostvaren vo juli, vo iznos od 368,5 milioni evra, {to e za 31,2 miliona evra povi sok od prose~niot mese~en promet.

Prilog 8**Novi pravila za trgovawe na devizniot pazar vo Republika Makedonija**

Zaradi unapreduvawe na raboteweto i podobruvawe na performansite na devizniot pazar, od 18.08.2005 godina zapo~nata primenata na novite pravila za funkcioniraweto na devizniot pazar vo Republika Makedonija. Od edna strana, stanuva zbor za odredeni tehni~ki podobruvawa vo trgovaweto, preku воведуvawe elektronska platforma za sledewe na dvi`ewata na kursevi te vo realno vreme so direktno elektronsko trgovawe so devizi pomeju banki te. Od druga strana, napraveni se i odredeni su~tinski izmeni vo odnos na na~inot na trgovawe na NBRM na devizniot pazar. I meno, NBRM potpi~a Dogovor za „poddr`uva~i na pazarot“ (market makers) so ~etiri delovni banki. Potpi~uwaweto na dogovorot i prezemaweto na obvrskite predvideni vo Dogovorot od strana na banki te be~e na dobrovolna osnova.

Banki te-potpisni~ki na Dogovorot imaat uloga na „poddr`uva~i“ na devizniot pazar i mo`nost za trgovawe so NBRM spored odnapred def inirani pravila, dodeka ostanatite banki na pazarot }e trguvaat samo so banki te „poddr`uva~i“ na pazarot. Pritoa, kupoproda`bata na devizi meju banki te-poddr`uva~i na pazarot treba da se realizira so margina na kupovnite i prod`nite devizni kursevi za 1 evro ne pogolema od 0,07 denari i minimalen iznos po transakcija od 350.000 evra. Vo odnos na drugite banki, banki te-potpisni~ki na Dogovorot imaat obvraska vo sekoe vreme da kotiraat devizni kursevi so maksimalna margina od 0,25 denari pomeju kupovnite i prod`nite devizni kursevi za 1 evro i minimalen iznos po transakcija od 30.000 evra. So merkite se postignuva zgolemuvawe na kupoproda`bata na devizi pomeju banki te i poobjekti vno f ormi rawe na devizniot kurs na denarot.

Soglasno so novi te pravila za trgovawe, NBRM i natamu }e u~estvuva na devizni ot pazar, zadr`uvaj}i go di skreconoto pravo za intervencija (kon bankite }poddr`uva~i"), { to zna~i deka se menuva samo na~inot na trgovawe i zastapenosta na NBRM vo trgovaweto na devizni ot pazar. Vakvata praktika e identi~na so prakti kata na central ni te banki vo napredni te pazarni ekonomii.

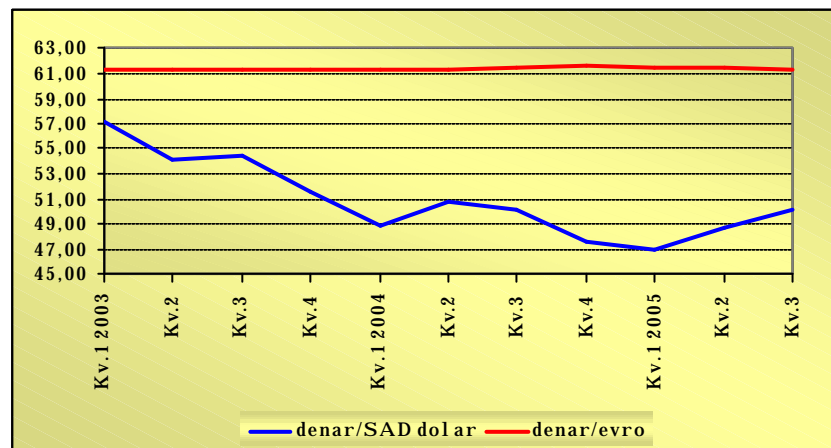
**Mala kvartalna
apresijacija na devizni ot
kurs na denarot vo odnos
na evrot o na devizni ot
pazar od 0,3%...**

**...i depresijacija na
denarot vo odnos na
amerikanski ot dolar za
3%**

Vo tretiot kvartal na 2005 godi na NBRM ostvari zgolemen neto-otkup na devizni ot pazar, glavno kako rezultat na zgolemeni te prilivi na menuva~ki ot pazar. I meno, vo tekot na celi ot kvartal bea prisutni pri ti soci za apresijacija na denarot, osobeno i zrazeni vo juli i septemvri, koga be}e ostvaren vi sok neto-otkup na devizi, { to e vo soglasnost so primenuvanata monetarna strategija za targetirawe na devizni ot kurs. Kako rezultat na vakvi te dvi`ewa na devizni ot pazar, vo tretiot kvartal na 2005 godi na devizni ot kurs na denarot vo odnos na evroto vo prosek iznesuva}e 61,22 denara za edno evro i zabel e`a mala apresijacija od 0,3% vo odnos na prethodni ot kvartal (vo prosek 61,38 denari za edno evro vo vtiori ot kvartal na 2005 godi na). Dvi`eweto na devizni ot kurs na denarot vo odnos na ameri kanski ot dolar be}e pod vlijani e na jakneweto na ameri kanski ot dolar vo odnos na evroto na me|unarodni te devizni pazari. I meno, vo tretiot kvartal na 2005 godi na, na devizni ot pazar ameri kanski ot dolar vo prosek se razmenuva}e za 50,20 denari, so { to denarot depresi ra za 3% vo sporedba so prethodni ot kvartal (vo prosek 48,72 denara za eden ameri kanski dolar vo vtiori ot kvartal od 2005 godi na).

Grafikon 49

Prose~en devizen kurs na denarot vo odnos na ameri kanski ot dolar i evroto na devizni ot pazar
(denari za edni nica stranska valuta)

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedonija.

**Porast na promet ot
na menuva~ki ot pazar
od 15,8% vo odnos na
prethodni ot kvartal**

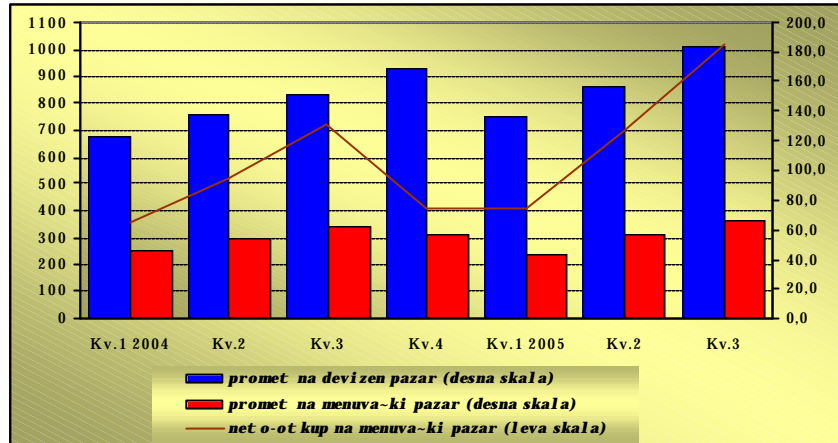
Vo tretiot kvartal na 2005 godi na, na **menuva~ki ot pazar** be}e registri rana zgolemena akti vnost, { to e karakteristi ~no za ovoj peri od od godi nata (zaradi prilivi te od isel eni ci te za vreme na letni ot peri od). I meno, vkupni ot promet na menuva~ki ot pazar vo tretiot kvartal na 2005 godi na iznesuva}e 360,2 miliona evra, { to pretstavuva porast od 15,8% sporedeno so prethodni ot kvartal (na godi { na osnova porast od 5,3%). Pri toa, vo uslovi na zgolemena ponuda (za 24,6%), a namal ena pobaruva~ka na devizi (za 5,2% vo odnos na prethodni ot kvartal), na menuva~ki ot pazar be}e ostvaren rekordno vi sok neto-otkup na devizi vo iznos od 185,5 milioni evra, { to pretstavuva porast od 46,3% vo odnos na vtiori ot kvartal na

2005 godi na i voedno porast od 41% vo odnos na isti ot kvartal na 2004 godi na.

Grafikon 50

Dvite dve na vkupni ot promet na devizni ot i menuva~ki ot pazar (vo milioni evra)

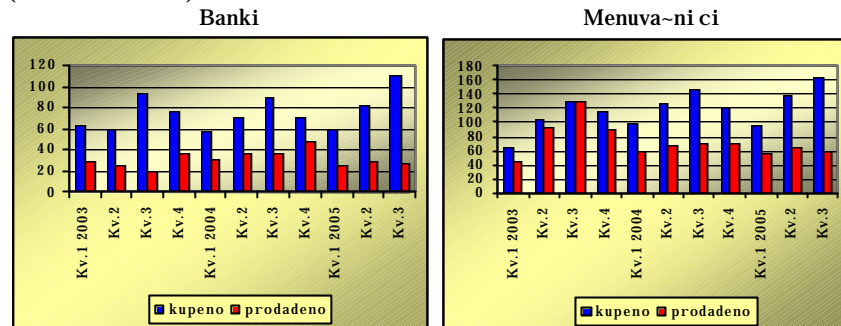

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Analizata od aspekt na mese~nata dinamika poka`uva relativno stabilna mese~na ponuda i pobaruva~ka na devizni sredstva na menuva~ki ot pazar vo tekot na tretiot kvartal. Pri toa, vo juli bea zabele`ani najvisoki iznosi na ponuda i pobaruva~ka (92,8 milioni evra i 31,2 miliona evra, soodvetno). Vo avgust i septemvri be`e zabele`ano malo namaluvawe na ponudata i na pobaruva~kata na devizi, pri {to vo dvata meseca bea realizirani identichni iznosi na neto-otkup na devizi od 62 miliona evra, {to pretstavuva najvisok mese~en neto-otkup od 2003 godi na navamu. Od strukturen aspekt, pogolem del (62,1%) od prometot na menuva~ki ot pazar be`e realiziran preku menuva~nicite, dodeka delovnite banki u~estvuvaa so 37,9%. Valutnata struktura na ponudata na menuva~ki ot pazar poka`uva deka vo tretiot kvartal na 2005 godi na strukturnoto u~estvo na evroto e namaleno (za 1,9 procentni poeni vo odnos na prethodniot kvartal), no i ponatamu ima dominantna zastapenost od 54,1%. Od druga strana, u~estvoto na {vajcarski ot frank vo ponudata se zgolemi lo (za 4,4 procentni poeni) i dostigna 30,1% od vkupnata ponuda na devizi, dodeka ameri kanski ot dolar be`e zastapen so 9,8%. Na stranata na pobaruva~kata, evroto g`zadr`a dominantnoto u~estvo od 78,7% (kolku {to iznesuva`e i prethodniot kvartal), dodeka ameri kanski ot dolar i {vajcarski ot frank imaat zna~itelno pomala zastapenost od 9,2% i 8,6%, soodvetno.

Grafikon 51
Dvisevna prometna menuva-kiot pazar
(vo milioni evra)

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

**Mala kvartalna
apresijacija na denarot
vo odnos na evrot o na
menuva-kiot pazar...**

**...i depresijacija na
denarot vo odnos na
amerikanski ot dolar**

**Kvartalna depresijacija
na realniot efektiven
devizen kurs na denarot
presmetan spored
trofocitena`ivot**

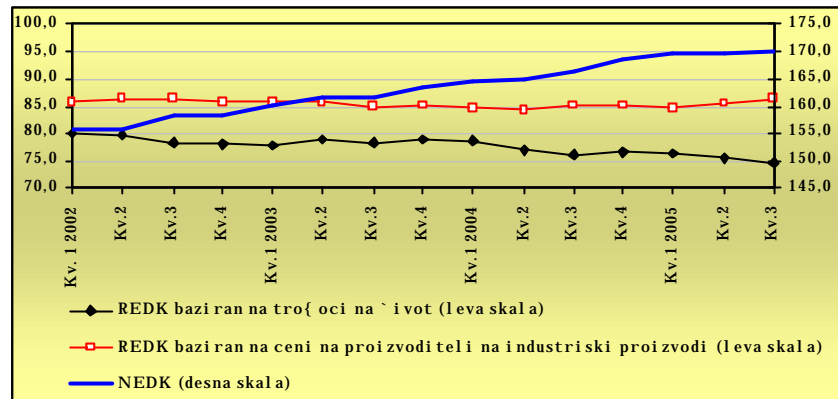
Vo tretiot kvartal na 2005 godina, *prose-niot devizen kurs na denarot vo odnos na evrot o na menuva-kiot pazar* iznesuva e 61,45 denari za edno evro i zabele`a mala apresijacija od 0,3% (vo prosek 61,61 denar za edno evro vo prethodniot kvartal). Pri toa, *prose-niot kupoven devizen kurs* iznesuva e 61,32 denara za edno evro, a *prose-niot prodan kurs* 61,58 denari za edno evro. Devizniot kurs na denarot vo odnos na ameri kanski ot dolar vo prosek iznesuva e 50,17 denari za eden ameri kanski dolar, pri to na kvartalna osnova denarot depresira za 3,2% (vo prosek 48,62 denara za eden ameri kanski dolar vo prethodniot kvartal). Pri toa, *prose-niot kupoven devizen kurs* iznesuva e 49,79 denari za eden ameri kanski dolar, dodeka *prose-niot prodan kurs* iznesuva e 50,56 denari za eden ameri kanski dolar.

I ndeksot na realniot efektiven devizen kurs na denarot (REDK) presmetan spored trofocitena`ivot, vo tretiot kvartal na 2005 godina poka`uva zgolesena konkurentnost na Republika Makedonija na stranskite pazari. I meno, *prose-niot kvartalen REDK na denarot vo tretiot kvartal na 2005 godina* zabele`a depresijacija od 1,1% vo odnos na prethodniot kvartal, to vo uslovi na mala apresijacija na nominalniot efektiven devizen kurs na denarot (NEDK) od 0,3% i pad na doma`nite ceni⁴⁵, glavno se dol`i na porastot na stranskite ceni (za 0,7% sporedeno so prethodniot kvartal na 2005 godina). *Prose-niot kvartalen REDK na denarot* presmetan spored ceni te na proizvoditelite na industri ski proizvodi vo tretiot kvartal na 2005 godina zabele`a apresijacija od 1,3% vo odnos na prethodniot kvartal, pred s` kako rezul tat na poitenzi vni ot porast na doma`nite od stranski te ceni (porast od 2,4% i 1,3%, soodvetno vo odnos na prethodniot kvartal).

⁴⁵ Se odnesuva na promenata vo teko ven kvartal vo odnos na prethoden kvartal, so baza prosek 1995 godina.

Grafikon 52

Indeks na REDK* i NEDK na denarot
(baza 1995=100, ponderi NTR=2003)

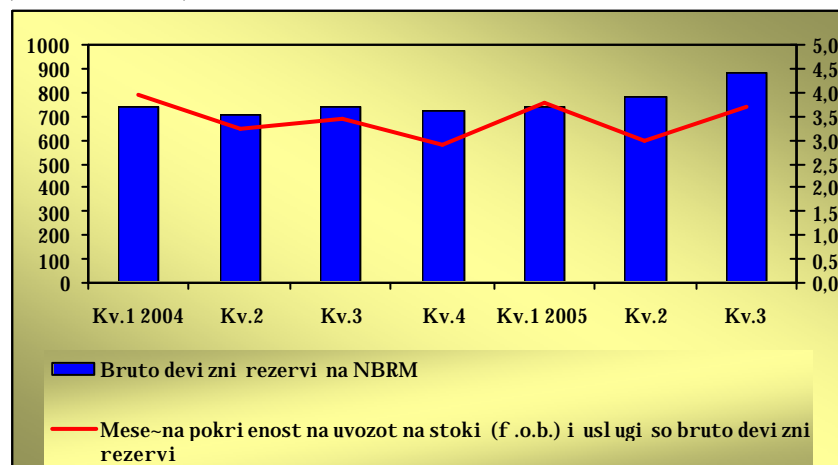
*Indeks pod 100 označava zgolemena izvozna konkurentnost.

Izvor: Narodna Banka na Republika Makedonija.

**Kvartalen porast kaj
bruto deviznite rezervi
od 98,6 milioni evra**

Bruto deviznite rezervi na krajot na tretiot kvartal na 2005 godina dostignaa 876,6 milioni evra, što pretstavuva porast od 98,6 milioni evra vo odnos na krajot na prethodniot kvartal (vo sporedba so krajot na 2004 godina registriran e porast od 159,6 milioni evra). Vakvata pozitivna dinamika na bruto deviznite rezervi beše determinirana pred sè od povolnite devizni te`ewa na devizniot pazar, i sledstveno, visokiot neto-otkup na devizni sredstva realiziran od strana na NBRM (pridones vo porastot od 74,8%). Vo nasoka na porast na bruto deviznite rezervi vlijaea i povle`enite sredstva vrz osnova na tran`ata od Stend-bajaran`manot so MMF, pristignatite sredstva od EBOR za preprivatizacija na ESM, donacijata od Holandija, kako i pozitivnite kursni razliki i prilivite od kamata na devizni depoziti vo stranski banki. Bruto deviznite rezervi na krajot na tretiot kvartal od 2005 godina obezbeduvaat 3,7 prose`na mese`na pokri enost na uvozot na stoki (f.o.b.) i uslugi realizirani vo tretiot kvartal na 2005 godina (nasproti 3,0 mese`na pokri enost vo prethodniot kvartal).

Grafikon 53

Bruto devizni rezervi na NBRM i mese`na pokri enost na uvozot na stoki (f.o.b.) i uslugi so bruto devizni te rezervi
(vo milioni evra)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vkupnite javni prihodi iznesuvaat 25.637 milioni denari, {to e pove}e za 13,4% od prethodni ot kvartal i pove}e za 17,5% vo odnos na isti ot kvartal od prethodnata godina. Kvartalni ot i godi{ni ot porast na javni te prihodi glavno e determiniran od povi soki ot iznos na nedano-ni i kapitalni prihodi.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina vkupni te prihodi na centralna dr`avna vlast bea povi soki za 20,9% na kvartal na osnova...

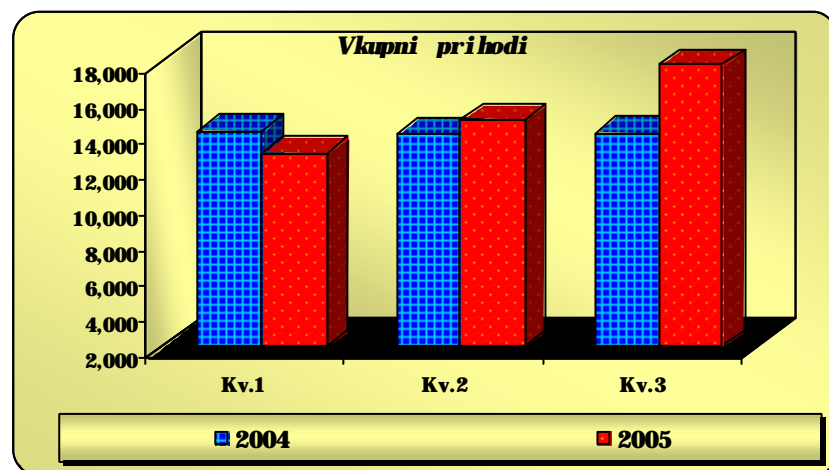
Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vkupnite buxetski prihodi iznesuvaa 17.762 miliona denari, odnosno bea povi soki za 20,9% od vkupnite prihodi vo prethodni ot kvartal. Kvartalen porast e registriran kaj site prihodni kategorii, pri zabele`itelno zgolemuvawe na nedano-ni te i kapitalni te prihodi (za 4 pati i za 5,5 pati, soodvetno). Porastot na nedano-ni te prihodi e rezultat na visoki ot iznos na divi denda od edno pretprijatie so dr`aven kapital. Porastot na kapitalni te prihodi glavno se dol`i na ostvareni prihodi vrz osnova na prodaba na dr`avno zemji {te. Vakvi te dvi`ewa uslovi ja kvartalni pomestuvawa na u-estvata na prihodni te kategorii vo strukturata na vkupni te prihodi. I meno, nedano-ni te i kapitalni te prihodi go zgolemi ja svoeto u-estvo vo vkupni te prihodi (za 13 i za 2,6 procentni poeni, soodvetno), {to uslovi pad na u-estvoto na dano-ni te prihodi (za 15,5 procentni poeni).

Dano-ni te prihodi (koi se najdominantna prihodna kategorija so u-estvo od 78,3% vo vkupni te prihodi) zabele`aa skromen kvartalen porast od 1%. Vo ramki na pozna-ajni te dano-i te prihodi, najvisok porast zabele`aa prihodi te od akcizi (za 15%), koi imaat visoko u-estvo vo dano-ni te prihodi (18%). Kvartalen porast e registriran i kaj prihodi te od danokot na dobivka (za 3,8%), dodeka kaj ostanati te dano-ni kategorii be{e registriran pad na prihodi te.

Ostvareni te buxetski prihodi vo tretiot kvartal na 2005 godina se povi soki za 27,3% vo sporedba so isti ot kvartal na 2004 godina. Pri toa, kaj site prihodni kategorii e registriran godi{en porast, pri zna-itelno zgolemuvawe na nedano-ni te i kapitalni te prihodi.

Grafikon 54

Kvartal na di stri buci ja na vkupni te prihodi na centralni ot buxet (vo milioni denari)

I zvor: Ministarstvo za finansii.

Vkupnite javni rashodi vo tretiot kvartal od 2005 godi na iznesuvaat 22.575 milioni denari, i se za 2,7% povi soki od rashodite vo prethodni ot kvartal, reflektiraj}i go porastot na kapitalnite rashodi. Na godi{ na osnova, javnite rashodi se povi soki za 6,6%.

**...pri registiran pad na
buxetski te rashodi od
0,7%**

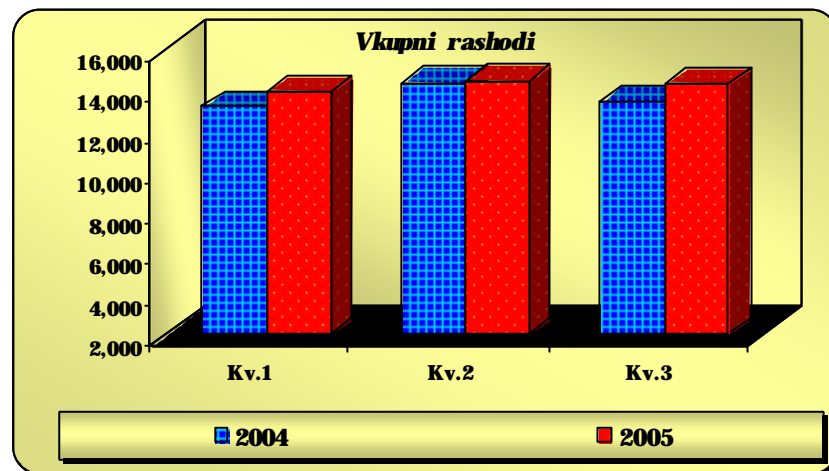
Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vkupnite buxetski rashodi bele`at kvartalno namaluvawe od 0,7%. Padot se dol`i na namalenite tekovni tro{oci (za 1,7%), koi se najgol ema rashodna kategorija (so u-estvo vo vkupni te rashodi od 89,2%). Vo ramki na tekovni te tro{oci, pad e registri ran kaj tro{ocite za stoki i uslugi (za 17,5%) i tro{ocite za plati i naemni ni (za 3%). Od druga strana, porast bele`at transferite i tro{ocite za otplata na kamati (osobeno na nadvore{iot dolg). Kapitalni te tro{oci (so strukturno u-estvo od 10,8% vo vkupni te buxetski rashodi) ostvarija porast od 7,4%, glavno poradi povi soki ot iznos na kapitalni transferi.

Na godi{ na osnova, vkupni te buxetski rashodi ostvarija porast od 6,6%, pri registri ran porast na tekovni te i kapitalni te tro{oci (od 4,2% i od 32,7%, soodvetno).

Vo privi te devet meseci od 2005 godina, vo sporedba so isti ot peri od od 2004 godi na, vkupni te buxetski prihodi se povi soki za 7,9%, dodeka vkupni te buxetski rashodi bele`at porast od 4,2%.

Grafikon 55

Kvartal na di stri buci ja na vkupni te rashodi na central ni ot buxet (vo milioni denari)

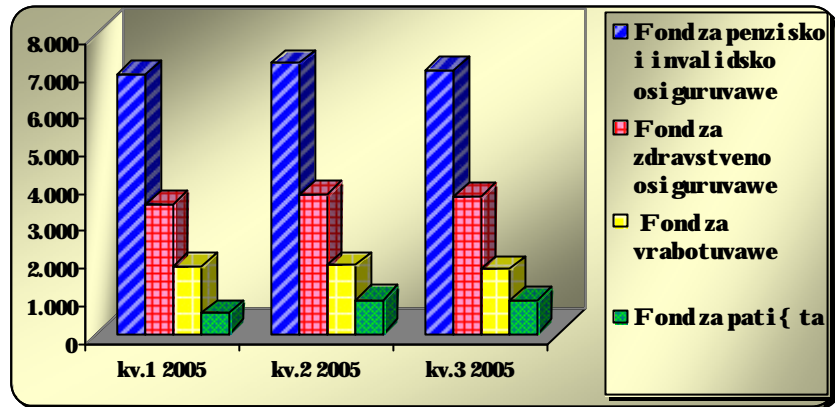
I zvor: Mi ni sterstvo za fi nansi i.

Vo tretiot kvartal na 2005 godina, vkupni te prihodi na socijalni te fondovi iznesuvaat 12.405 milioni denari i bele`at kvartalno namaluvawe od 2,4%. Pri toa, pad na prihodi te e registri ran kaj si te fondovi (kaj Fondot za penzi sko i invalidsko osi guruvawe za 2,2%, kaj Fondot za zdravstveno osi guruvawe za 1,1% i kaj Fondot za vrabotuvawe za 5,3%). I stovremeno, vkupni te rashodi na socijalni te fondovi bea poni ski na kvartal na osnova (za 0,7%) i iznesuvaa 12.533 milioni denari, pri registri rano namaluvawe na rashodite kaj si te fondovi. Vkupni te prihodi na Fondot za pati{ta vo tretiot kvartal na 2005 godi na bea poni ski na kvartal na osnova (za 3,9%), dodeka rashodite na ovoj Fond zabele`aa zna~itelno zgolemuwawe (za 70%, zaradi povi soki te investici ski vlo`uvawa).

Vo sporedba so isti ot period od prethodnata godina, vo tretiot kvartal na 2005 godi na prihodi te na socijal ni te f ondo vi bea poni ski za 2,8%, dodeka rashodi te se zadr`aa na istoto ni vo. Kaj Fondot za pati{ta prihodi te na godi{na osnova bea nepromeneti, dodeka rashodi te zabe`aa porast od 12,3%.

Graf ikon 56
Prihodi na f ondo vi te
(vo mi li oni denari)

Pozna~ajni ekonomski nastani i promeni vo zakonskata regulativa vo tretiot kvartal od 2005 godina

- ❖ Na 4 juli, Upravniot odbor na ESM donese odluka za podelba na ESM na dve nezavisni firmi za distribucija i proizvodstvo na elektri~na energija.
- ❖ Na 8 juli, holandskata vlada, £ odobri na Makedonija grant od 6,3 milioni evra, neposredno po odobruvaweto na vtorata tran{a od Proektot za reformi vo javniot sektor (PSMAL) na Svet ska banka.
- ❖ Soglasno so Odlukata na Sobranieto na doveriteli na "Sasa", od 13 juli rudnicite "Sasa" od Makedonska Kamenica se vo sopstvenost na ruskata kompanija "Romtejd". Novata firma {to}e ja registrirala sopstvenikot }e se vika "Sasa MR" i }e prodol`i so proizvodstvo na rudni koncentrat i ot kup na rudni materijali.
- ❖ Na 21 juli, Sobranieto na Republika Makedonija gi usvoizmenitena Zakonot za NBRM, spored koj Republika Makedonija }e obezbedi sredstva za dopolnuvawe na optite rezervi na NBRM vo iznos do 40% od iznosot na osnovniot kapital na Narodna banka. Sredstvata za opti rezervi se obezbeduvaat od Buxetot na Republika Makedonija i ili so izdavawe dr`avni hartii od vrednost ("Slu`ben vesnik na RM" br. 61/2005 godina).
- ❖ Na 29 juli, Sobranieto na Republika Makedonija go usvoirebalansot na Buxetot za 2005 godina ("Slu`ben vesnik na RM" br. 63/2005 godina).
- ❖ Od 3 avgust, soglasno so Odlukata na Upravniot odbor na Nacionalnoto biro za osiguruvawe, cenata na zadol`itelnoto osiguruvawe na vozilata e povioka, vo prosek, za 15%.
- ❖ Na 3 avgust be{e donesen Zakonot za buxetite ("Slu`ben vesnik na RM" br. 64/2005 godina), so koj se ureduvaat postapkata za izgotvuvawe, donesuvawe, izvr{uvawe na Buxetot na Republika Makedonija i buxetite na edinicite na lokalna samouprava i na gradot Skopje.
- ❖ Na 3 avgust be{e donesen Zakonot za `eleznice ("Slu`ben vesnik na RM" br. 64/2005 godina), so koj se ureduvaat organizacijata na `elezni~kiot sistem, na~inot i uslovi te za izvr{uvawe na `elezni~kiot prevoz, statusot na `elezni~kata infrastruktura i uslovi te za pristapkonena, obezbeduvaweto na uslugite od javni interes i ureduvaweto na `elezni~kiot prevoz.
- ❖ Na 18 avgust se вовedeni novi pravila na devizniot pazar, so cel unapreduvawe na negovoto rabotewe, preku sozdavawe elektronska platforma za sledewe na dvi`eweto na deviznite kursevi vo realno vreme, so direktno elektronsko trguvawe so devizi pomeu bankite. Voedno, Narodna banka na Republika Makedonija i ~etiri delovni banki potpi{aa dogovor spored koj bankite potpisni~ki na dogovorot imaat uloga na "poddr`uva-i" na devizniot pazar i mo`nost za trguvawe so NBRM spored odredeni pravila, dodeka ostanatite banki na pazarot }e trguvaat samo so bankite "poddr`uva-i" na pazarot. NBRM i natamu }e u~estvuva na devizniot pazar zadr`uvaj}i godiskrecionoto pravo za interventencija (kon bankite "poddr`uva-i").
- ❖ Na 31 avgust, Bordot na direktori na MMF £ odobrit rigodi{en Stend-baj aran`man na Republika Makedonija so vkupna vrednost vo originalna valuta od 51,7 milioni specijalni prava na vle~ewe. Vo ramki na aran`manot akcentot estaven na odr`uvaweto na makroekonomskata stabilnost i sproveduvaweto na strukturnite reformi vo ekonomijata za da se postigne zabrzuvawe na ekonomski ot rast e`dr`livo na sreden rok.
- ❖ Na 1 septemvri 2005 godina be{e potpi{an privremen dogovor za slobodno trgovija pomeu Republika Makedonija i Kosovo. Privremeniot dogovor za slobodno trgovija }e se implementira spored pravilata na STO, a negovoto vremenot vreme raewe e povrzano so

- mandat ot na UNMI K. St anuva zbor za asimetri~en dogovor, so koj se oficijalizira voveduvawet o carini za makedonski proizvodi koji se izvezuvaat vo Kosovo. I meno, uvozot na proizvodi od Kosovo vo Makedonija e so bezcarinski tretman, dodeka pak za uvozot na proizvodi od Makedonija vo Kosovo e predviden bezcarinski tretman za 90% od proizvodite, osven za osum proizvodi (nafteni derivati i neкои zemjodelski proizvodi), za koji carinata postepeno je se namaluva vo tranzicijski period od dve ipol godini (do 2008 godina, koga tie potpolno je bi dat ukinati).
- ❖ Od 1 septemvri 2005 godina novoformirana brokerska kuća „Ilirika investments“ započinat trgovawena Makedonskata berza, poispolnuvawena site predvideni uslovi za trgovawena makedonskiot Pazar na kapital. Sotoa, vkupnot broj brokerski kući, i voedno~lenki na Makedonskata berza, ja dostignabrojkatapetnaeset.
 - ❖ Nova kompanija na makedonskiot osiguritelena pazar - „Osiguritelna polisa-nacionalna grupacija za osigurawena“. siguritelnot pazar go so-inuvaa devet osiguritelni kompanii i ~etiri osiguritelno-brokerski društva.
 - ❖ „Komercijalna banka“ a.d. Skopje po ~etvrti pat e izbrana za Banka na godinata od svet ski renomiranot ospi sante *The Banker*.
 - ❖ Novini vo bankarskata tehnologija vo zemjata: nekolku meseci poizdavawetona prvite plate`ni karti~ki so ~ip-tehnologija, vo po~etokot na septemvri „UNI banka“ ja aplicira i najnovata visokatehnologija na komunikacijana bankomatite. Ovaatehnologija ovozmo`uva GPRS-komunikacijame/ubankomatite i procesing-centarot, niz GSM-mre`ata, so posredstvonamre`atana „Mobi mak“ kako medium.
 - ❖ Na 1 septemvri, makedonskata grade`na kompanija „Granit“ a.d. Skopje go potpi`ava vt ori ot dogovor za rabota vo kontinuitet vo Ukraina, vo vrednost od 45 milioni evra. Proektot e finansiran od Evropskata banka za obnova i razvoj.
 - ❖ Na 6 septemvri, Regulatornata komisija za energetikamu dade licenca na „Lukoil Makedonija“ d.o.o.e.l. Skopje za skladi rawe nafta i nafteni derivati i zatrgovija soniv. Inaku, u`t e na 17 avgust ovaanaftena kompanija otvori skladi`t e na nafteni derivati vo [tip. Sporedsoop`t eni etona Regulatornata komisija za energetika, ova se prvi licenci za vr`ewe energetski dejnost i izdadeni od st rana na Komisijata, a vot eke post apkata za izdavawelicenci i na drugi pret prijat ija koji soglasno so Zakonot za energetika se dol`ni da pribavat licenca za vr`ewe energetski dejnosti.
 - ❖ Na 8 septemvri 2005 godina, Komisijata za preobrazbana ESM gi usvoi predlog-zaklu~ocite okolu privatizacijata na ESM. I meno, prvata faza od privatizacijata na ESM opfa`ba na 90% od akciite na AD „Elektrost opanstvo na Makedonija“ i 100% od akciite na TEC „Negotino“ vo dr`avna sopstvenost, na st rat egiski invest it or.
 - ❖ Vo septemvri 2005 godina, Vlada ta ja izbra „Sitigrup“ od London kako banka koja je ja podgotv i dnat a emisija na prvite makedonski obvrznic i (evro-obvrznic i). I zborot be`e napraven pome/uponudi od vkupno edi naeset najaktivni invest iciski banki vo svet ot .
 - ❖ Polskata kompanija „Arlen“ gradi fabrika vo Del~evo za proizvodst vona tekstilni proizvodi, nameneti za pazari te vo EU. St anuva zbor za zaedni~ka invest icija so makedonski part ner. Invest icijata e realizirana po pove`emese~ni pregovori i so asist encija na makedonskata Agencija za stranski invest icii.
 - ❖ Na 15 septemvri 2005 godina, Svet ska banka odobri 15 milioni evra za proekt ot za reformi na `eleznice te vo Makedonija. Proekt ot je gi olesni reformite na makedonski te `eleznici i je ja podobri ni vnat a produkt ivnost i efekt ivnost .
 - ❖ Od 20 septemvri 2005 godina zapo~nuva za~lenuvawetona vrabot enite vo dvata privatni penziskifonda, soglasno so reformata vo penziskiot sistem. Zanovovrabot enite po 1 januari 2003 godina za~lenuvawetona zadol`itelno, dodeka za

- drugi te vraboteni za~lenuvawet o e na dobrovolna osnova (kraen rok za za~lenuvawe e 31.12.2005 godina).
- ❖ Na krajot na sept emvri 2005 godina NBRM donese izmeni na del od podzakonskat a regulat i va koja se odnesuva na monet arni te e inst rument i, so { t o e ovozm o` ena primena na rep- t ransakcii pri odobruvawe int radneveni lombarden kredit .
 - ❖ Nov proizvod na kredit niot pazar: „St opanska banka“ a.d. Skopje vovede revolving kredit , odnosno kredit koj im ovozm o` uva na korisni cite so edno barawe da dobijat kredit koje na raspol ogawe neograni ~eno vreme.
 - ❖ Mesnat a indust rija „Pilko“, kompanijat a za proiz vodst vo na zdrava hrana „Vit alija“ i kompanijat a za proiz vodst vo na sokovi „Gudalat “ dobija sertifikati za implement irawe evropski st andardi za bezbedna hrana. Primenat a na ovie st andardi ovozm o` uva upravuvawe so kval it et ot na hranat a, kako preduslov za gradewe izvozni pot encijali i zgolemena konkurent nost na doma{ ni te proizvodi i kompani na visoko selekt ivni te pazari na EU.
 - ❖ Vo t ekot na t ret iot kvart al na 2005 godi na, Regulat ornat a komisi ja za energet i ka gi donese sledni te Odluki za opredeluvawe najvisoki ceni na oddelni naf t eni derivat i, ut vrdeni soglasno so Met odol ogijat a:
 - na 11 juli, odluka spored koja maloproda` ni te i raf ineriski te ceni na naf t eni te derivat i se zgol emuvaat , vo prosek, za 2,36% i 3,42%, soodvet no („Slu` ben vesni k na RM“ br. 55/2005 godi na);
 - na 25 juli, odluka spored koja maloproda` ni te i raf ineriski te ceni na naf t eni te derivat i se namal uvaat , vo prosek, za 0,98% i 1,52%, soodvet no (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 60/2005 godi na);
 - na 8 avgust , odluka spored koja maloproda` ni te i raf ineriski te ceni na naf t eni te derivat i se zgol emuvaat , vo prosek, za 2,56% i 3,83%, soodvet no („Slu` ben vesni k na RM“ br. 67/2005 godi na);
 - na 22 avgust , odluka spored koja maloproda` ni te i raf ineriski te ceni na naf t eni te derivat i se namal uvaat , vo prosek, za 3,58% i 5,49%, soodvet no (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 71/2005 godi na);
 - na 5 sept emvri, odluka so koja raf ineriski te i maloproda` ni te ceni na naf t eni te derivat i vo prosek se zgol emuvaat za 2,83% i 2%, soodvet no (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 74/2005 godi na);
 - na 19 sept emvri, odluka za namal uvawe na raf ineriski te i maloproda` ni te ceni na naf t eni te derivat i, vo prosek za 6,33% i 3,97%, soodvet no (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 78/2005 godi na). Ef ekt ot od ovaa odluka vrz op{ t ot o ni vo na ceni te vo ekonomijat a }e dojde do izraz vo prviot mesec od sledniot kvart al, soglasno so karakt erot na st at isti ~koti o snimawe na ceni te.
 - ❖ Drugi novi zakoni:
 - Zakon za osnovawe Agenci ja za energet i ka na Republ i ka Makedonija i Zakon za javen dolg (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 62/2005)
 - Zakon za izmenuvawe i dopol nuvawe na Zakonot za privat izacija na dr` avni ot kapi t al (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 74/2005)
 - Zakon za parni ~na post apka i Zakon za revizija (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 79/2005)
 - Zakon za Upravat a za javni pri hodi (†Slu` ben vesni k na RM“ br. 81/2005)

Statistički prilog

1. Ceni

Tabela 1

Troškovi na život i ceni na malo

	IX.2005	IX.2005	I-IX.2005
	VIII.2005	IX.2004	I-IX.2004
	vo %		
Troškovi na život	0,6	1,1	0,4
I shrana	0,0	0,2	-1,4
Tutun i pijalaci	0,1	4,7	5,7
Obleka i obuvki	-0,3	0,9	2,5
Domuvawe	0,5	0,8	0,3
Stan (stanari na, voda, uslugi)	0,1	0,1	0,4
Ogrev i osvetljenje	0,6	1,5	0,9
Higiena i zdravje	0,1	-3,9	-3,6
Kultura i razonoda	1,8	1,2	-0,3
Soobrajajni sredstva i uslugi	2,4	4,5	4,0
<i>Stoki</i>	<i>0,4</i>	<i>1,3</i>	<i>0,1</i>
<i>Uslugi</i>	<i>1,3</i>	<i>0,2</i>	<i>1,6</i>
Ceni na malo	1,6	3,3	1,9
Zemjodelski proizvodi	-2,4	-1,0	-1,5
Neprehranbeni industrijski proizvodi	1,8	5,1	2,7
Industrijsko - prehranbeni proizvodi	0,4	-0,1	-1,5
Pijalaci	0,3	-0,2	1,8
<i>Stoki</i>	<i>1,1</i>	<i>3,2</i>	<i>1,3</i>
<i>Uslugi</i>	<i>2,3</i>	<i>3,5</i>	<i>2,9</i>

Izvor: Državen zavod za statistiku na Republika Makedonija.

Tabela 2
Ceni na proizvodi tel i na i ndustri ski proizvodi

	IX.2005 VIII.2005	IX.2005 IX.2004	I-IX.2005 I-IX.2004
	vo %		
Ceni na proizvodi tel i na i ndustri ski proizvodi	1,2	5,0	3,0
Energi ja	4,1	19,3	10,8
I ntermedi jarni proizvodi , osven energi ja	-0,1	-0,6	0,8
Kapi tal ni proizvodi	0,0	0,0	0,0
Trajni proizvodi za { i roka potro{ uva~ka	0,0	3,0	3,0
Netrajni proizvodi za { i roka potro{ uva~ka	0,7	2,2	0,5
<i>Vadewe rudi i kamen</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>
<i>Prerabot uva~ka i ndust ri ja</i>	<i>1,5</i>	<i>6,1</i>	<i>3,6</i>
Proizvodstvo na prehranbeni proizvodi i pijal aci	0,8	1,7	-0,1
Proizvodstvo na tutunski proizvodi	0,0	0,2	0,3
Proizvodstvo na tekstil ni tkaeni ni	0,0	0,0	-0,5
Proizvodstvo na predmeti za obl eka; dorabotka i boewe na krzno	0,0	0,0	0,0
I zdava~ka dejnost, pe~atewe i reprodukci ja na sni meni medi umi	0,0	0,0	0,0
Proizvodstvo na koks, deri vati na naf ta i nuklearno gori vo	9,0	50,7	30,3
Proizvodstvo na hemi kal i i i hemi ski proizvodi	0,0	0,1	0,1
Proizvodstvo na proizvodi od guma i proizvodi od pl asti ~ni masi	0,0	0,0	0,0
Proizvodstvo na proizvodi od drugi nemetalni mi neral i	0,0	0,4	0,1
Proizvodstvo na osnovni metal i	0,0	-0,1	0,0
Proizvodstvo na metal ni proizvodi vo metal oprerabotuva~kata f aza, osven ma{ i ni i uredi	0,0	0,0	0,0
Proizvodstvo na elektri ~ni ma{ i ni i aparati	0,0	0,0	4,1
<i>Snabduvawe so elekt ri ~na energi ja, gas i voda</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>

*Prethodni podatoci.

I zvor: Dr`aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

Tabela 3

Potroška uva~ka ko{ ni ca za i shrana i pijal aci *

	I znosi			Mese-na promena			Godi { na promena		
	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	VII.2005	VIII.2005	IX.2005
	vo denari			VI.2005	VII.2005	VIII.2005	VII.2005	VIII.2005	IX.2005
				vo %			vo %		
Vkupno	9.805	9.585	9.553	-3,0	-2,2	-0,3	0,9	0,5	0,3
@i to i proizvodi od `i to	1.809	1.810	1.811	-0,1	0,1	0,1	-4,0	-3,7	-3,2
Sve` i preraboten zel en-uk	919	916	941	-29,7	-0,3	2,7	-18,7	-5,8	-5,2
Sve` o i preraboteno ovo{ je	1.029	787	710	8,1	-23,5	-9,8	44,1	14,2	10,4
Sve` o i preraboteno meso	2.371	2.402	2.410	0,1	1,3	0,3	3,9	5,5	5,7
Masnoti i	367	366	366	0,5	-0,3	0,0	-5,7	-5,7	-4,7
Mleko i mle-ni proizvodi	1.598	1.597	1.601	0,1	-0,1	0,3	-1,4	-2,1	-2,9
Ostanati prehranbeni proizvodi	1.712	1.707	1.714	0,4	-0,3	0,4	0,7	0,4	0,5

*Si te proizvodi od kategorijata i shrana i pijal aci koi ja so-i nuvaat ko{ ni cata se odredeni kako prose-ni mese-ni potrebi na edno ~etiri ~leno nezemjodelsko doma}instvo i toj spisok na proizvodi e konstanten (isti proizvodi - isti kol i ~estva) vo tekot na edna godi na.

I zvor: Dr`aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

2. Ekonomska akti vnost**Tabela 4**

I ndustri sko proi zvodstvo vo Republ i ka Makedoni ja

	struktura vo %	IX.2005	IX.2005	I-IX.2005
		VIII.2005	IX.2004	I-IX.2004
		vo %		
Vkupno	100,0	10,5	9,4	8,2
Energija	21,8	14,5	13,1	3,7
I ntermedi jarni proi zvodni , osven energija	33,8	9,6	10,0	16,1
Kapi tal ni proi zvodni	4,8	1,1	-28,2	-2,8
Trajni proi zvodni za { i roka potro{ uva-ka	1,4	20,7	-8,8	-7,8
Netrajni proi zvodni za { i roka potro{ uva-ka	38,1	10,1	12,5	5,2
Vadewe rudi i kamen	1,8	2,1	53,7	23,1
Prerabot uva-ka i indust rija	79,4	9,2	8,0	9,3
Proi zvodstvo na prehranbeni proi zvodni i pijal aci	20,0	14,4	24,1	5,3
Proi zvodstvo na tutunski proi zvodni	3,9	-23,0	-5,9	4,4
Proi zvodstvo na tekstil ni tkaeni ni	2,5	31,1	18,4	-3,5
Proi zvodstvo na predmeti za obl eka; dorabotka i boewe na krzno	8,6	21,3	1,7	3,8
I zdava~ka dejnost, pe~atewe i reprodukcija na sni meni medi umi	3,9	-7,0	-9,6	3,4
Proi zvodstvo na koks, deri vati na naf ta i nukl earno gori vo	3,0	-4,2	23,9	13,3
Proi zvodstvo na hemi kal i i i hemi ski proi zvodni	5,9	0,3	-15,7	2,9
Proi zvodstvo na proi zvodni od guma i proi zvodni od plasti ~ni masi	2,6	22,9	6,8	-5,7
Proi zvodstvo na proi zvodni od drugi nemetal ni mi neral i	8,1	18,1	22,8	15,7
Proi zvodstvo na osnovni metal i	6,0	0,8	-0,7	49,4
Proi zvodstvo na metal ni proi zvodni vo metal oprerabotuva~kata f aza, osven ma{ i ni i uredi	3,8	-1,2	9,7	27,3
Proi zvodstvo na elektri ~ni ma{ i ni i aparati	3,2	17,5	11,4	20,6
Snabduvawe so elekt ri ~na energija, gas i voda	18,8	19,9	11,1	2,0

* Prethodni podatoci.

I zvor: Dr` aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

Tabela 5
Promet vo trgovija

	I znosi				Mese-na promena			Godi{ na promena			Prose-na promena
	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	I-IX.2005	VII.2005	VIII.2004	IX.2005	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	I-IX.2005
	vo milioni denari				VI.2005	VII.2004	VIII.2005	VII.2004	VIII.2004	IX.2005	I-IX.2004
					vo %			vo %			vo %
Promet vo trgovija - vkupno*	15,963	16,135	14,997	123,717	14.8	1.1	-7.1	14.4	19.1	5.6	9.6
Trgovija na malo*	6,508	6,359	5,964	48,844	15.6	-2.3	-6.2	27.1	24.0	14.1	14.4
Trgovija na gol emo*	9,455	9,776	9,033	74,873	14.3	3.4	-7.6	7.0	16.1	0.7	6.6

* Proценка.

I zvor: Dr`aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

Tabela 6
Vrednost na dogovoreni i izvr{ eni grade` ni raboti

	I znosi				Mese-na promena			Godi{ na promena		
	VII.2005	VIII.2005	IX.2005	I-IX.2005	VII.2005	VIII.2004	IX.2005	VII.2005	VIII.2005	IX.2005
	vo milioni denari				VI.2005	VII.2004	VIII.2005	VII.2004	VIII.2004	IX.2005
					vo %			vo %		
Vrednost na dogovoreni grade` ni raboti	376	422	449	6,640	-16.6	12.2	6.3	-18.1	32.3	-25.4
Vrednost na izvr{ eni grade` ni raboti	576	631	630	4,339	3.1	9.6	-0.3	-30.8	-20.8	-9.9

I zvor: Dr`aven zavod za stati sti ka na Republ i ka Makedoni ja.

3. Plati**Tabela 7**
Vработeni po dejnosti

	IX.2005	III kv.2005	III kv 2005 / II kv 2005	III kv 2005 / III kv 2004	struktura vo %
	broj na vработeni		promeni, vo %		
Vkupno	244.402	246.498	-2,4	-4,1	100,0
Zemjodelstvo	9.907	9.993	-0,9	-4,1	4,1
Zemjodelstvo, lov i { umarstvo	9.751	9.830	-0,9	-4,2	4,0
Ribarstvo	156	163	3,6	-1,4	0,1
I ndustrija	114.312	115.684	-2,0	-3,9	46,9
Vadewe na rudi i kamen	2.215	2.238	-3,5	-7,7	0,9
Prerabotiva~ka i ndustrija	79.905	81.019	-2,5	-2,7	32,9
Snabduvawe so elektri~na energija, gas i voda	14.322	14.365	1,4	-0,3	5,8
Grade`ni { tvo	17.870	18.063	-2,2	-10,8	7,3
Uslugi	120.183	120.821	-2,9	-4,3	49,0
Trgovija na gol emo i malo, popravka na motorni vozila, motocikli i predmeti za li~na upotreba i za doma}instva	12.249	12.237	-0,1	0,2	5,0
Hoteli i restorani	3.943	3.994	-0,3	-6,3	1,6
Soobra}aj, skladi rawe i vrski	15.062	15.168	-2,7	-12,1	6,2
Fiansisko posreduvawe	5.525	5.514	-1,3	-1,1	2,2
Aktivnosti vo vrska so nedvi`en i mot, i najmuvawe i delovni aktivnosti	6.653	6.718	2,9	6,5	2,7
Javna uprava i odbrana, zadol`i i tel na socijal na za{tita	15.169	15.169	1,5	2,9	6,2
Obrazovane	29.357	29.338	-0,9	1,1	11,9
Zdravstvo i socijalna rabota	23.659	24.080	-11,4	-13,7	9,8
Drugi komunalni uslugi, op{titi i li~ni uslu`ni aktivnosti	8.566	8.603	-1,2	-3,4	3,5

I zvor: Dr`aven zavod za stati stika na Republ i ka Makedonija.

Tabela 8
Prose~na neto-plata

	IX.2005	I-IX.2005	III kv.2005	III kv.2005 II kv.2005	III kv.2005 III kv.2004	I-IX.2005 I-IX.2004
	vo denari			vo %		
Noni nalna prose~na neto plata po rabotnik	12.685	12.490	12.617	1,3	2,2	2,1
Tro{oci na `ivotot				0,9	0,8	0,4
Real na promena na prose~nata neto plata po rabotnik				0,4	1,4	1,7
Noni nalna prose~na neto plata po sektori:						
Zemjodelstvo	11.727	11.434	11.687	2,0	9,1	17,5
I ndustrija	12.777	12.571	12.717	2,0	3,6	3,2
Uslugi	14.639	14.449	14.658	1,5	4,0	3,9

I zvor: Dr`aven zavod za stati stika na Republ i ka Makedonija.

4. Monetarna politika

Tabela 9

Primarni pari

<i>vo milioni denari</i>	30.06.2005	Promeni po meseci			Vkupno	30.09.2005
	godina	juli	avgust	septemvri		godina
Primarni pari	18.081	959	-1.396	-163	-600	17.481
Gotovi pari vo optek	13.390	941	-946	105	100	13.490
Likvidni sredstva na banki te	4.691	18	-450	-268	-700	3.991

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

5. Bakarski sektor

Tabela 10

Monetaren agregat M1

<i>vo milioni denari</i>	30.06.2005	Promeni po meseci			Vkupno	30.09.2005
	godina	juli	avgust	septemvri		godina
Pari-na masa M1	27.142	1.143	-860	481	764	27.906
Gotovi pari vo optek	13.390	941	-946	105	100	13.490
Depozitni pari	13.752	202	86	376	664	14.416
- Depozitni pari na naseleni e	2.867	52	-204	-32	-184	2.683
- Depozitni pari na pretprijatija	9.183	236	-11	417	642	9.825

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 11

Po{iroki monetarni agregati

<i>vo milioni denari</i>	30.06.2005	Promeni po meseci			Vkupno	30.09.2005
	godina	juli	avgust	septemvri		godina
Monetaren agregat M1	27.142	1.143	-860	481	764	27.906
Kratkoro-ni denarski depoziti	26.335	-5.399	-1.060	856	-5.603	20.732
Monetaren agregat M2 - denarski del	53.477	-4.256	-1.920	1.337	-4.839	48.638
Kratkoro-ni devizni depoziti	45.462	723	1.078	879	2.680	48.142
Monetaren agregat M2	98.939	-3.533	-842	2.216	-2.159	96.780
Nemonetarni depoziti	4.902	99	-129	-1	-31	4.871
- denarski	3.093	26	-228	239	37	3.130
- devizni	1.809	73	99	-240	-68	1.741
Monetaren agregat M4	103.841	-3.434	-971	2.215	-2.190	101.651

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 12

Vкупni depoziti na nedr`avni ot sektor

<i>vo milioni denari</i>	30.06.2005	Promeni po meseci			Vкупno	30.09.2005
	godi na	jul i	avgust	septemvri		godi na
Vкупni depoziti	76.699	-4.577	-111	1.734	-2.954	73.745
1. Spored ro~nost						
- kratkoro~ni	71.797	-4.676	18	1.735	-2.923	68.874
- dolgoro~ni	4.902	99	-129	-1	-31	4.871
2. Spored valuta						
- denarski	29.428	-5.373	-1.288	1.095	-5.566	23.862
- devizni	47.271	796	1.177	639	2.612	49.883

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedonija.

Tabela 13

Depoziti na naselenie i preprijatija

	30.06.2005	Promeni po meseci			Vкупno	30.09.2005
	godi na	jul i	avgust	septemvri		godi na
Vкупni depoziti na naseleni eto	49.880	-8	351	519	862	50.742
1. Spored ro~nost						
- kratkoro~ni	47.590	-49	229	463	643	48.233
- dolgoro~ni	2.290	41	122	56	219	2.509
2. Spored valuta						
- denarski	13.554	-242	-401	-31	-674	12.880
- devizni	36.326	234	752	550	1.536	37.862
Vкупni depoziti na preprijatijata	24.742	-4.531	-95	851	-3.775	20.967
1. Spored ro~nost						
- kratkoro~ni	23.405	-4.591	-178	1.196	-3.573	19.832
- dolgoro~ni	1.337	60	83	-345	-202	1.135
2. Spored valuta						
- denarski	14.060	-5.125	-558	780	-4.903	9.157
- devizni	10.682	594	463	71	1.128	11.810

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedonija.

Tabela 14

Plasmani na banki te

<i>vo milioni denari</i>	30.06.2005	Promeni po meseci			Vкупno	30.09.2005
	godi na	jul i	avgust	septemvri		godi na
Vкупni plasmani	63.007	941	805	1.072	2.818	65.825
<i>Denarski plasmani</i>	48.567	318	331	557	1.206	49.773
<i>Devizni plasmani</i>	14.440	623	474	515	1.612	16.052

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedonija.

Tabela 15
Struktura na vкупni te plasmani

	30.06.2005 godina	Promeni po meseci			Vкупno	30.09.2005 godina	
		juli	avgust	septemvri			
Ro-na struktura							
- kratkoro~ni	30.085	-434	108	191	-135	29.950	
- dolgoro~ni	32.922	1.375	697	881	2.953	35.875	
Valutna struktura							
- denarski	48.567	318	331	557	1.206	49.773	
- devizni	14.440	623	474	515	1.612	16.052	
Sektorska struktura							
- pretprijatija	44.208	342	297	502	1.141	45.349	
- naseleni e	18.682	624	465	506	1.595	20.277	
- ostanato	117	-25	43	64	82	199	

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 16
Ro~na i sektorska struktura na denarski te i na devizni te plasmani

	30.09.2005 godina	Kvartal na promena	Godi { na promena
	(vo %)	(vo procentni poeni)	
Denarski plasmani			
<i>ro~na struktura</i>			
- kratkoro~ni	50,9	-0,6	-7,2
- dolgoro~ni	49,1	0,6	7,2
<i>sektorska struktura</i>			
- pretprijatija	60,1	-2,3	-9,9
- naseleni e	39,5	2,2	9,8
- ostanato	0,4	0,2	0,2
Devizni plasmani			
<i>ro~na struktura</i>			
- kratkoro~ni	28,8		
- dolgoro~ni	71,2	35,9	31,3
<i>sektorska struktura</i>			
- pretprijatija	96,1		
- naseleni e	3,8	-92,3	-91,7
- ostanato	0,1	-3,6	-2,8
- ostanato		-0,2	-1,5

6. Finansijski pazari**Tabela 17**
Berzanski pokazatelji

	april-juni 2005	juli-septemvri 2005	% promena
Promet (denari)			
Klasifiko trgovalne	1.377.650.971	1.348.725.623	-2,10
Akcije	853.189.252	982.445.243	15,15
Obveznici	524.461.719	366.280.380	-30,16
Prose-ene dneveni promet (denari)	27.938.976	27.637.085	-1,08
Prose-ene dneveni broj transakcija	163	137	-15,98
Blok transakcija	268.690.472	150.582.280	-43,96
Dr`aven segment	125.396.469	23.446.874	-81,30
Akcije	870.764	21.368.663	2.354,01
Udeli	124.525.705	2.078.148	-98,33
Drugi hartije od vrednosti	-	-	-
Vkupno	1.771.737.912	1.522.754.777	-14,05
Pazarna kapitalizacija (denari)			
Pazarna kapitalizacija na akcije-kotirani dru`tva	26.634.520.498	34.343.378.482	28,94
Pazarna kapitalizacija na obveznici	22.072.252.009	22.130.700.860	0,26
MBI /MBI -10	1.834,28	2.577,15	40,50
Broj na kotirani dru`tva	60	57	-5,00

Tabela 18
Struktura na prometot

Pazaren segment	Promet (denari)	Promet (evra)	%	Broj na transakcija
Oficijalen pazar	1.338.916.628	21.870.568	87,93	6.099
Neoficijalen pazar	160.391.275	2.620.242	10,53	559
Dr`aven segment	23.446.874	383.191	1,54	15
Vkupno	1.522.754.777	24.874.001	100,00	6.673

7. Bilans na plažawa

Tabela 19

 Bilans na plažawa na Republika Makedonija^{1/}
 (vo milioni evra)

	2005									2005			
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Kv.1	Kv.2	Kv.3	2005
I. Tekovna smetka	-6,4	2,2	-11,7	-48,4	-18,4	-21,2	30,8	8,9	23,4	-15,9	-88,1	63,1	-40,9
STOKI, neto	-41,1	-44,6	-59,8	-96,8	-73,3	-102,2	-51,5	-69,0	-69,6	-145,5	-272,2	-190,1	-607,8
I zvoz, f.o.b	112,7	120,2	134,5	134,9	141,2	129,2	153,0	117,7	143,5	367,4	405,3	414,2	1186,9
Uvoz, f.o.b/2	-153,7	-164,8	-194,3	-231,7	-214,4	-231,4	-204,5	-186,7	-213,1	-512,9	-677,5	-604,3	-1794,7
USLUGI, neto	1,0	-0,7	-3,1	-6,7	-7,3	0,9	3,8	2,8	2,8	-2,9	-13,0	9,4	-6,6
DOHOD, neto	-1,5	2,6	-0,6	-4,4	-7,5	-5,6	-18,3	-16,8	-1,8	0,5	-17,4	-36,9	-53,9
od koj: kamata, neto	-3,8	-0,5	-3,3	-2,6	-0,5	-1,8	-3,1	-1,7	-4,0	-7,7	-4,8	-8,9	-21,3
TEKOVNI TRANSFERI, neto	35,2	45,0	51,8	59,4	69,6	85,6	96,9	91,9	92,0	131,9	214,6	280,7	627,3
Oficijalni	1,1	5,7	2,2	2,4	3,3	7,0	11,9	3,2	1,5	9,0	12,7	16,6	38,3
Privatni	34,1	39,3	49,6	57,0	66,3	78,6	85,0	88,7	90,5	123,0	201,9	264,1	589,0
II. Kapitalna i finansijska smetka	8,5	-0,9	11,8	49,9	19,3	16,1	-31,8	-6,0	-24,6	19,4	85,3	-62,4	42,3
KAPITALNA SMETKA, neto	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	-0,5	0,2	0,1	-0,2	0,0	-0,2	0,2	0,0
Kapitalni transferi, neto	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	-0,5	0,2	0,1	-0,2	0,0	-0,2	0,2	0,0
Oficijalni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugi	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	-0,5	0,2	0,1	-0,2	0,0	-0,2	0,2	0,0
Steknuvawe/raspolagawe so neproizvodni nefinansijski sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FINANSIJSKA SMETKA, neto	8,5	-0,9	11,8	49,6	19,1	16,6	-32,0	-6,2	-24,4	19,4	85,4	-62,6	42,2
Direktni investicii, neto	12,0	7,2	8,5	5,5	7,0	14,5	3,1	11,2	0,0	27,7	27,0	14,3	68,9
Portfolio investicii, neto	1,2	2,5	8,8	2,2	0,9	0,7	2,0	11,3	1,1	12,5	3,8	14,4	30,7
Drugi investicii, neto	-11,2	3,0	-2,0	47,6	11,4	19,6	-2,0	-15,7	19,1	-10,2	78,5	1,5	69,8
Trgovski krediti, neto	-20,4	-19,4	-5,4	31,5	17,6	17,2	-34,8	-9,0	10,8	-45,2	66,3	-33,0	-11,9
Zaemi, neto	3,0	3,9	6,5	23,2	10,3	31,0	3,3	-16,9	17,6	13,4	64,5	4,0	81,8
Valuti i depoziti, neto	5,6	17,8	-5,4	-9,9	-17,6	-30,4	27,6	9,2	-12,3	17,9	-57,9	24,4	-15,6
od koj: monetarna vlast, neto	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,3	0,0
komercijalni banki, neto	1,3	19,1	-4,1	-10,1	-13,7	-25,2	32,3	11,0	-2,4	16,3	-49,0	40,8	8,2
naselenie, neto	4,2	-1,3	-1,3	0,2	-3,6	-5,2	-5,0	-1,8	-9,9	1,6	-8,6	-16,7	-23,7
Drugi, neto	0,8	0,7	2,3	2,7	1,1	1,8	2,0	1,0	2,9	3,8	5,6	6,0	15,3
Bruto oficijalni rezervi, (- = zgotemuvawe)	6,5	-13,6	-3,5	-5,6	0,0	-18,2	-35,1	-12,9	-44,7	-10,6	-23,8	-92,7	-127,1
III. Greški i propusti	-2,1	-1,3	-0,1	-1,4	-0,8	5,1	0,9	-2,9	1,3	-3,5	2,8	-0,7	-1,4

1/ Prethodni podatoci.

2/ Uvozot e prikažan na f.o.b. pari tet soglasno V izdani e na pri-ra-ni kot za platen bilans od MMF.

Presmetkata na c.i.f. - f.o.b. faktorot kako procent od uvozot c.i.f. i znesuva 4,06%.

3/ Bez monetarno zlato i kursni razliki.

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 20

 Nadvorenotrgovska razmena na Republika Makedonija
 (vo milioni evra)

	Kv.1 2005	Kv.2 2005	Kv.3 2005	I-IX.2005	Kv.3 2005		I-IX 2005	
					Kv.3 2004	I-IX 2004		
	i znos	i znos	i znos	i znos	i znos	%	i znos	%
Vkupna razmena	902,5	1.112,0	1.044,8	3.059,2	104,2	11,1	433,3	16,5
I zvoz	367,6	405,3	414,7	1.187,6	52,4	14,5	227,0	23,6
Uvoz	534,9	706,7	630,1	1.871,7	51,8	9,0	206,3	12,4
Saldo	-167,3	-301,4	-215,4	-684,1	0,6	-0,3	20,7	-2,9

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 21

 Deset najgolemi trgovski partneri na Republika Makedonija, I-IX, 2005 godi na
 (vo milioni evra)

	Obemna stokovna				Pokrienos na uvozot so		
	razmena	U-estvo	I zvoz	U-estvo	Uvoz	U-estvo	izvoz
	i znos	vo %	i znos	vo %	i znos	vo %	vo %
REPUBLIKA MAKEDONIJA	3.059,2	100,0	1.187,6	100,0	1.871,7	100,0	63,5
od toa:							
Srbija i Crna Gora	416,2	13,6	260,3	21,9	156,0	8,3	166,9
Germanija	411,8	13,5	218,7	18,4	193,1	10,3	113,2
Grcija	359,0	11,7	186,9	15,7	172,1	9,2	108,6
Rusija	248,1	8,1	12,4	1,0	235,7	12,6	5,3
Italija	215,1	7,0	102,5	8,6	112,6	6,0	91,0
Bugarija	180,9	5,9	40,3	3,4	140,5	7,5	28,7
Turcija	96,6	3,2	28,8	2,4	67,7	3,6	42,6
Slovenija	95,8	3,1	18,5	1,6	77,3	4,1	24,0
Hrvatska	90,7	3,0	48,4	4,1	42,3	2,3	114,3
Kina	75,1	2,5	7,6	0,6	67,5	3,6	11,2
Vkupno (10 najpleni partneri)	2.189,2	71,6	924,4	77,8	1.264,8	67,6	73,1

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 22

 Geografska distripcija na nadvoren`notrgovskata razmena na Republika Makedonija
 (vo milioni evra)

	I zvoz			Uvoz			Vkupna razmena			Trgovsko saldo		
	Kv 1.2005	Kv 2.2005	Kv 3.2005	Kv 1.2005	Kv 2.2005	Kv 3.2005	Kv 1.2005	Kv 2.2005	Kv 3.2005	Kv 1.2005	Kv 2.2005	Kv 3.2005
	Evropska unija	227,8	196,7	215,0	240,9	324,5	280,6	468,7	521,2	495,6	-13,1	-127,8
Germanija	85,48	63,69	69,59	56,22	72,04	64,86	141,7	135,7	134,4	29,3	-8,4	4,7
Grcija	56,57	63,82	66,53	50,74	62,24	59,16	107,3	126,1	125,7	5,8	1,6	7,4
Italija	33,24	31,69	37,57	28,38	44,59	39,60	61,6	76,3	77,2	4,9	-12,9	-2,0
Ostanati	52,5	37,5	41,3	105,5	145,6	117,0	158,1	183,2	158,3	-53,0	-108,1	-75,7
Zenji od Centralna i Isto-na Evropa i porane`en SSSR	18,4	25,1	28,4	138,2	173,6	165,3	156,6	198,7	193,7	-119,8	-148,4	-137,0
Rusija	4,01	4,03	4,40	58,83	79,56	97,29	62,8	83,6	101,7	-54,8	-75,5	-92,9
Bugarija	9,80	14,31	16,23	41,19	54,42	44,90	51,0	68,7	61,1	-31,4	-40,1	-28,7
Romanija	0,62	0,75	0,86	17,76	12,07	8,93	18,4	12,8	9,8	-17,1	-11,3	-8,1
Ostanati	4,0	6,0	6,9	20,4	27,5	14,2	24,4	33,5	21,1	-16,4	-21,5	-7,3
Republiki na porane` na SFRJ	77,7	124,9	133,3	59,8	77,2	75,3	137,5	202,1	208,5	18,0	47,7	58,0
Srbija i Crna Gora	57,24	97,40	105,62	44,85	56,43	54,68	102,1	153,8	160,3	12,4	41,0	50,9
Ostanati	20,5	27,5	27,7	14,9	20,7	20,6	35,4	48,2	48,2	5,6	6,8	7,1
Ostanati zenji	43,6	58,6	38,1	96,0	131,5	108,9	139,6	190,0	147,0	-52,4	-72,9	-70,8
VKUPNO	367,6	405,3	414,7	534,9	706,7	630,1	902,5	1.112,0	1.044,8	-167,3	-301,4	-215,4

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 23

 Stokovna razmena na Republika Makedonija so stranstvo spored ekonomskata namena na
 proizvodi te

	I-IX 2005			
	I zvoz		Uvoz	
	vo milioni evra	struktura	vo milioni evra	struktura
VKUPNO	1187,6	100,0	1871,7	100,0
Proizvodi za reprodukcija	652,5	54,9	1216,8	65,0
Sredstva za rabota	20,0	1,7	203,4	10,9
Stoki za `i roka potro`uva`ka	514,7	43,3	450,2	24,1
Neraspredeno	0,4	0,0	1,2	0,1

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 24

Nadvorešt en dolgoro~en dolg na Republ i ka Makedoni ja, kori steni kredi ti i plateni obvrski (vo mi li oni evra)

	Sostojba na dolg			Koristeni krediti			Plateni obvrski		
	31.07.2005	31.08.2005	30.09.2005	VII-2005	VIII-2005	IX-2005	VII-2005	VIII-2005	IX-2005
Oficijalni kreditori	1.022,5	1.017,3	1.033,8	5,2	2,0	18,9	15,8	5,8	7,0
od toa:									
Multilateralni kreditori	847,5	844,0	863,3	4,6	1,9	18,9	4,3	4,1	3,2
MMF	43,8	42,9	55,7	0,0	0,0	12,6	0,0	0,8	0,0
MBOR	185,5	183,9	184,8	0,4	0,6	0,0	1,8	2,0	0,0
MFK	5,9	5,9	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
MZR	303,5	301,2	302,8	0,2	0,0	0,7	0,6	0,4	0,0
EI B	117,2	118,0	116,7	3,0	0,8	0,0	0,0	0,0	2,1
EKF@P	6,1	6,1	6,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Banka za razvoj pri Sovet na Evropa	16,9	16,9	16,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
EBOR	68,4	68,8	74,3	0,9	0,3	5,2	1,4	0,5	0,3
EU	90,0	90,0	90,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3
MFRZ	10,2	10,1	10,4	0,1	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
EAR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Bilateralni kreditori	175,0	173,3	170,5	0,6	0,2	0,1	11,6	1,7	3,7
Pari ski klub (reprogrami rawe 1995)	100,9	100,5	101,0	0,00	0,00	0,00	11,3	0,0	0,0
Nereprogrami ran dolg	6,6	6,6	6,6	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0
Pari ski klub (reprogrami rawe 2000)	3,6	3,6	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	3,7
Novoskl u~eni krediti	63,9	62,5	62,9	0,6	0,2	0,1	0,3	1,7	0,0
Privatni kreditori	593,9	596,5	609,8	18,1	9,0	13,8	10,7	5,1	7,2
od toa:									
Londonski klub	183,9	182,6	184,3	0,0	0,0	0,0	7,9	0,0	0,0
Ostanati	410,0	413,9	425,4	18,1	9,0	13,8	2,7	5,1	7,2
Banki i f i nansi ski insti tucii	217,6	223,1	227,8	16,6	7,6	7,0	1,4	2,1	6,5
Nef i nansi ski pri vaten sektor	192,4	190,8	197,6	1,5	1,4	6,8	1,3	3,0	0,6
Vkupan dolgoro~en dolg	1.616,4	1.613,8	1.643,6	23,3	11,1	32,8	26,5	10,9	14,1

I zvor: Narodna banka na Republ i ka Makedoni ja.

8 Javni finansii

Tabela 25

Central en buxet na Republika Makedonija
(vo milioni denari)

	2004		2005				2005		
	Kv.3	Kv.1+Kv.2+Kv.3	Kv.1	Kv.2	Kv.3	Kv.1+Kv.2+Kv.3	Kv.3/Kv.2	Kv.3/Kv.3	Kv.1+Kv.2+Kv.3
	iznosi		iznosi				promeni vo %		
Vkupni buxetski prihodi	13.957	41.948	12.826	14.690	17.762	45.278	20,9	27,3	7,9
<i>Dano-ni prihodi:</i>	<i>12.964</i>	<i>38.499</i>	<i>12.170</i>	<i>13.783</i>	<i>13.914</i>	<i>39.867</i>	<i>1,0</i>	<i>7,3</i>	<i>3,6</i>
- personal en danok na dohod	1.930	5.591	1.834	2.052	1.951	5.837	-4,9	1,1	4,4
- danok od dobi vka	522	1.986	1.080	600	623	2.303	3,8	19,3	16,0
- danok na dodadena vrednost	6.025	18.607	5.745	6.767	6.652	19.164	-1,7	10,4	3,0
- akcizi	2.973	7.780	2.317	2.776	3.192	8.285	15,0	7,4	6,5
- carini	1.397	4.121	1.026	1.441	1.335	3.802	-7,4	-4,4	-7,7
- ostanati danoci	114	404	168	147	161	476	9,5	41,2	17,8
<i>Nedano-ni prihodi:</i>	<i>855</i>	<i>2.977</i>	<i>544</i>	<i>800</i>	<i>3.261</i>	<i>4.605</i>	<i>4 pat i</i>	<i>3,8 pat i</i>	<i>54,7</i>
- profit od javni i finansiski institucii	346	1.433	82	252	2.828	3.162	11,2 pati	8,2 pati	2,2 pati
- admini strativni taksi i nadomestoci	337	1.070	387	459	358	1.204	-22,0	6,2	12,5
- ostanati admini strativni taksi	59	192	58	69	55	182	-20,3	-6,8	-5,2
- ostanati nedano-ni prihodi	113	282	17	20	20	57	0,0	-82,3	-79,8
<i>Kapitalni prihodi</i>	<i>127</i>	<i>460</i>	<i>112</i>	<i>107</i>	<i>587</i>	<i>806</i>	<i>5,5 pat i</i>	<i>4,6 pat i</i>	<i>75,2</i>
Vkupni buxetski rashodi	13.341	40.694	13.833	14.333	14.226	42.392	-0,7	6,6	4,2
<i>Tekovni trošoci</i>	<i>12.187</i>	<i>37.576</i>	<i>12.859</i>	<i>12.908</i>	<i>12.695</i>	<i>38.462</i>	<i>-1,7</i>	<i>4,2</i>	<i>2,4</i>
- plati i naemni ni	5.097	15.581	5.373	5.437	5.274	16.084	-3,0	3,5	3,2
- stoki i uslugi	1.329	4.840	1.903	1.657	1.367	4.927	-17,5	2,9	1,8
- transferi	5.170	15.526	5.026	5.264	5.360	15.650	1,8	3,7	0,8
- kamati	561	1.571	557	550	694	1.801	26,2	23,7	14,6
<i>Kapitalni trošoci</i>	<i>1.154</i>	<i>3.118</i>	<i>974</i>	<i>1.425</i>	<i>1.531</i>	<i>3.930</i>	<i>7,4</i>	<i>32,7</i>	<i>26,0</i>
Buxet sko saldo	616	1.253	-1.005	357	3.536	2.888			
Finansirawe	-616	-1.253	1.005	-357	-3.536	-2.888			
<i>Prilivi</i>	<i>858</i>	<i>3.973</i>	<i>2.388</i>	<i>2.150</i>	<i>-2.060</i>	<i>2.478</i>			
<i>Odlivi</i>	<i>1.474</i>	<i>5.226</i>	<i>1.381</i>	<i>2.507</i>	<i>1.476</i>	<i>5.364</i>			

I zvor: Mi ni sterstvo za finansii na Republika Makedonija.

Tabela 26

Vkupni prihodi i rashodi na fondovite

	juli-septemvri 2005					
	Vkupni prihodi			Vkupni rashodi		
	iznos	kvartal na promena (Kv.3/Kv.2)	godis na promena (2005/2004)	iznos	kvartal na promena (Kv.3/Kv.2)	godis na promena (2005/2004)
	vo %			vo %		
Socijalni fondovi	12.405	-2,4	-2,8	12.533	-0,7	0,0
- za penzi skoi i invalidsko osiguruvawe	7.045	-2,2	-2,0	7.143	-0,3	-1,1
- za zdravstveno osiguruvawe	3.655	-1,1	-0,9	3.660	-1,6	5,6
- za vrabotuvawe	1.705	-5,3	-9,3	1.730	-0,4	-6,1
Fond za patifita	867	-3,9	0,0	1.214	70,0	12,3

I zvor: Mi ni sterstvo za finansii na Republika Makedonija.

9. Bilans na Narodna banka na Republika Makedonija**Tabela 27**Bilans na sestojba na NBRM na 30.09.2005 godina
(vo milioni denari)

Aktiva	I znos	Pasiva	I znos
Devizni sredstva	54,463	Primarni pari	17,481
Pobaruwawa od javni ot sektor	3,160	Instrumenti na NBRM	6,454
Pobaruwawa od banki i drugi finansiski organizacii	46	Ograni~eni depoziti	283
Ostanata aktiva	2,551	Devizni obvrski	3,408
		Depoziti na javen sektor	15,793
		Kapitalni smetki	9,512
		Ostanata pasiva	7,289
Vkupno	60,220	Vkupno	60,220

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.